

คู่มือการนิเทศการศึกษา

เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

SPARE-Model

โดย
สนธยา หล้าทอง
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำนำ

คู่มือการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายวิธีการใช้รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (SPARE Model) เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้นิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 หรือผู้ที่สนใจได้ใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างผู้เรียนด้วยการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งแนวทางการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนวิถีใหม่ (New Normal) ภายใต้อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เนื้อหาในคู่มือฉบับนี้ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศการศึกษาในสถานการณ์ COVID-19 และภาคผนวก

ผู้เขียนหวังว่าคู่มือเล่มนี้ จะเป็นแนวทางสำหรับการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 หรือนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาต่อไป

สนธยา หลักทอง
กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	ข
คำแนะนำการใช้คู่มือการนิเทศการศึกษา.....	ง
คำชี้แจงสำหรับผู้นิเทศการศึกษา.....	ง
วัตถุประสงค์.....	จ
ประโยชน์ของคู่มือการนิเทศการศึกษา.....	จ
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
วัตถุประสงค์ของการนิเทศ.....	4
ขอบเขตการนิเทศการศึกษา.....	4
ความสำคัญ.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ส่วนที่ 2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	6
กระบวนการนิเทศศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	6
รูปแบบการนิเทศการศึกษา.....	7
ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน	21
องค์ประกอบของรูปแบบ.....	22
วิธีการและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้.....	24
1. วิธีการนำรูปแบบ ฯ ไปใช้.....	24
2. เงื่อนไขการนำรูปแบบ ฯ ไปใช้.....	25
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา.....	25

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ	27
องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณภาพ	28
แนวทางการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน	41
แนวทางจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน	47
4. การประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน	49
แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน	50
แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน	51
ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19	42
แนวทางการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การระบาด (COVID-19).....	43
ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบ ON-HAND	45
ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล/แอปพลิเคชันในกิจกรรมการนิเทศ.....	47
อ้างอิง	47
ภาคผนวก.....	49
ภาคผนวก ก แบบติดตามและประเมินผลการดำเนินการโรงเรียนคุณภาพ.....	50
ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบฟอร์มหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	59
ภาคผนวก ค ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (วิทยาศาสตร์)	69
ภาคผนวก ง ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ภาษาอังกฤษ)	76
ภาคผนวก จ ตัวอย่างแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	87
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินคุณภาพผู้เรียน (ด้านวินัย ความรับผิดชอบ และทักษะการคิด).....	102
ภาคผนวก ช แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	108

คำแนะนำการใช้คู่มือการนิเทศการศึกษา

คู่มือการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับนิเทศการศึกษารายละเอียดของคู่มือการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ส่วนที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ส่วนที่ 4 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ส่วนที่ 5 แนวทางการนิเทศการศึกษาในสถานการณ์ COVID-19 และภาคผนวก

คำชี้แจงสำหรับผู้นิเทศการศึกษา

เพื่อให้การดำเนินการนิเทศการศึกษา โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ และผู้ที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษารวมทั้งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบและกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศอย่างละเอียด โดยสามารถดัดแปลง ขั้นตอนกิจกรรมให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนดในดำเนินการนิเทศ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์และผลผลิตเป็นสำคัญ

2. แนวทางการนิเทศที่กำหนดไว้เป็นเพียงกรอบการนิเทศเบื้องต้น ผู้นิเทศควรพิจารณากระบวนการ/ขั้นตอน และแนวทางในการจัดกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับเพศ วัย และศักยภาพของนักเรียน ผู้นิเทศสามารถดัดแปลงเนื้อหา และวิธีการให้เหมาะสมกับบริบทและความพร้อมของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้สื่ออุปกรณ์อย่างอื่นที่หาง่าย ควรคำนึงถึงสาระสำคัญและวัตถุประสงค์ของการนิเทศเป็นสำคัญ

3. สื่ออุปกรณ์ในคู่มือ เป็นเพียงตัวอย่างเพื่อประกอบการเข้าใจและชัดเจนสำหรับการนิเทศโดยมีความยืดหยุ่นในการจัดลำดับ ผู้นิเทศสามารถเลือกใช้อื่นสำหรับการดำเนินการนิเทศตามความถนัดและความคุ้นเคย แต่ต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

4. ขั้นตอน/กระบวนการในการนิเทศ ได้ออกแบบให้มีความยืดหยุ่น ผู้นิเทศสามารถจัดลำดับก่อนหลังได้ อย่างไรก็ตามแต่ควรดำเนินการนิเทศให้ครบทุกขั้นตอน/กระบวนการ

5. ควรสะท้อนผลการนิเทศกับผู้รับการนิเทศทุกครั้ง เพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำมาปรับปรุง พัฒนารูปแบบการนิเทศให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

คู่มือการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการนิเทศการศึกษาใช้เป็นแนวทางในนิเทศโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประโยชน์ของคู่มือการนิเทศการศึกษา

ในการจัดทำคู่มือการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อสถานศึกษาคู่มือการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ

ส่วนที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมากในทศวรรษที่ผ่านมา สืบเนื่องจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นำไปสู่การควบรวม หน่วยงานที่รับผิดชอบ การจัดตั้งหน่วยงานใหม่ รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณจำนวนมาก ด้วยเจตนารมณ์ การเปลี่ยนแปลงเป็นไปเพื่อปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายที่จะยกระดับ คุณภาพพลเมืองของประเทศ แต่ผลลัพธ์ที่คาดหวังยังไม่บรรลุ แต่อย่างไร ในทางตรงกันข้าม กลับมีสัญญาณที่น่าห่วงใยผลจากการประเมินผลทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากการออกแบบระบบให้รัฐเป็นผู้จัดการศึกษาโดยส่วนใหญ่ การออกนโยบาย หรือมาตรการแก้ปัญหาแบบแยกส่วน รวมทั้งปัจจัยและเงื่อนไขอื่นของระบบการศึกษาแบบเดิมที่ยังไม่แก้ไขได้ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาด้วย โดยที่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองที่ดี โดยมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ปวงมุ่งหมายให้เยาวชนของชาติเป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถเชี่ยวชาญตามความถนัดของตน มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (ในการพัฒนาเยาวชนของชาติเพื่อเป็นทุนมนุษย์ที่สมบูรณ์ และเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามวิสัยทัศน์ของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ “มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน” นั้นจึงมีการกำหนดแผนการปฏิรูปการศึกษาขึ้น ได้แก่ การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุ ตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตาม ยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความ เท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการ กระจายรายได้ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น โดยมุ่งเน้นที่การประกันถึงคุณภาพการศึกษานั้นคือคุณภาพของผู้เรียน โดยโรงเรียนต้องประกันต่อผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า ผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตรทั้งในระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด จำเป็นต้องมีกระบวนการพัฒนาที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนซึ่งปรับเปลี่ยน

รูปแบบจากเดิมมาสู่การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และการคิดขั้นสูง มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning (Bonwell, 1991; Merrill Harminand Melanie Toth, 2006 ; Schmidt, 1983; วิจารย์ พานิช, 2558 ; วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2560 ; หน่วยงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สนองต่อการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 และเป็นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญาหรือคอนสตรัคติวิซึม (Constructivism) ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและสร้างสรรค์จากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมาย และนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning) และการจัดการเรียนรู้การบริการ (Service Learning)

นอกจากกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น กระบวนการนิเทศการศึกษานับเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่มีความสำคัญอีกหนึ่งกระบวนการซึ่งเป็นการกิจสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน จำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานจัดการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาและปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือ ชี้แนะ และพัฒนางานให้ประสบผลสำเร็จ ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อีกทั้งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหารและกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของประเทศ ทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเข้าสู่การปฏิรูปการศึกษาและการจัดการศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ตลอดจนทั้ง มาตรฐานการศึกษาของชาติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการเป็นผู้นำและทักษะการนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม การนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา ปรับปรุง และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ

ในด้านการบริหารจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ จำเป็นต้องมีระบบที่เลี้ยง เพื่อสร้างความอบอุ่น มั่นใจด้วยความเป็นกัลยาณมิตรจากโรงเรียนที่เลี้ยงที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพแล้ว ดังนั้นโรงเรียนคุณภาพจะมีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์รวมการบริการและเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่น ศรัทธาส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน นำไปสู่การลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง การสร้างสรรค์ คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนน่าอยู่ ครูดี นักเรียนมีคุณภาพ ชุมชนร่วมใจ ใช้ประโยชน์ร่วมกัน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น อย่างต่อเนื่องซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดของประชาชนลดต่ำลง ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนและ ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดมาตรการรวม และเลิกโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีแนวทางการดำเนินงาน “โรงเรียนคุณภาพของชุมชน” โดยคัดเลือกโรงเรียนหลักของชุมชน มีการบริหารจัดการงบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อม มีหลักการทำโรงเรียนขนาดเล็ก ให้เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เกิดจากการรวมโรงเรียนเครือข่าย 1 ต่อ 7 หรือ 1 ต่อ 8 หรือในอัตราส่วน ที่มากที่สุดที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถดำเนินการได้ ให้มีโรงเรียนคุณภาพของชุมชนและมีโรงเรียน มัธยมดีสี่มุมเมือง เป็นศูนย์กลางการเรียน เพื่อให้ผู้ปกครอง ชุมชน เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าวสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งมีโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน จำนวน 139 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 54.51 และมีแนวโน้มจะเพิ่มจำนวนขึ้น เนื่องจากอัตราการเกิดของประชาชนลดต่ำลง รวมทั้งมีการตั้งสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จำนวนมาก จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องเร่งพัฒนาโรงเรียนในสังกัดให้มีคุณภาพเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน สร้างโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อีกทั้งยังเป็นรูปแบบหนึ่งสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยดำเนินการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสและโรงเรียนประถมศึกษาที่มีมีความพร้อม มีที่ตั้งในทางภูมิศาสตร์ที่เป็นศูนย์กลาง มีการคมนาคมที่สะดวกต่อการเดินทาง และมีโรงเรียนขนาดเล็กที่สามารถนำนักเรียนมาเรียนรวมได้ในอนาคต มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการก่อสร้างอาคารเรียนและอาคารประกอบและสิ่งปลูกสร้างอื่น กระจายครอบคลุมทั้งพื้นที่ทั้ง 7 อำเภอ จำนวน 33 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและได้รับความเชื่อมั่นจาก

ผู้ปกครองและชุมชน โดยจัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียน Stand Alone อีกจำนวน 41 โรงเรียน และได้แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามเพื่อตรวจสอบและยืนยันความพร้อมของโรงเรียนในการเข้าร่วมโครงการ รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับทิศทางการดำเนินการตามโครงการ รับทราบความต้องการและปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาอีกด้วย ซึ่งข้อมูลจากการนิเทศดังกล่าวจะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อผู้เรียนที่มีคุณภาพและเป็นทุนมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการนิเทศ

เพื่อนิเทศการศึกษา ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ขอบเขตการนิเทศการศึกษา

1. ประเด็นการนิเทศ

ดำเนินการนิเทศ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไป โดยได้กำหนดตัวชี้วัดเพื่อการดำเนินการของโรงเรียน ดังนี้

1) อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทั่วไป สะอาด (Clean) ไม่มีกลิ่นหรือเสียง และมลพิษอื่น ๆ รบกวน ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่น ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ มีระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล จัดอาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม) น้ำดื่ม น้ำใช้ ที่สะอาดและเพียงพอ มีที่ล้างมือ ที่แปรงฟัน ที่สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

2) ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของของอาคารสถานที่ (Clear) โดยจัดสภาพภายในอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นระเบียบเรียบร้อย มีระบบการจัดการและกำจัดขยะและการควบคุมแมลงและสัตว์นำโรคที่ดี มีความปลอดภัย ห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุข มีห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่มีมาตรฐานมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนรู้ มีเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการจัดเก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความมั่นคงแข็งแรง

3) มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสวยงาม (Colorful) โดยมีแผนงาน โครงการ เพื่อจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สวยงามและมีสีสัน สภาพแวดล้อมภายในอาคารเรียน และอาคาร

ประกอบให้มีสีสันสวยงาม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดพื้นที่ในสำหรับการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และมีพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจที่เหมาะสมและเพียงพอ มีสวนหย่อม หรือจัดสภาพบรรยากาศทั่วไปให้มีสวยงามร่มรื่น รวมทั้งมีระบบการบำรุง ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมในภายในอาคารเรียน และอาคารประกอบให้อึดต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา

4) มีบรรยากาศภายในที่แสดงออกถึงการดูแลและเอาใจใส่ต่อตนเองและบุคคลอื่น (Care) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเอาใจใส่ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนทุกคนได้รับดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัย รวมทั้งดูแลความสะอาดของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกายของตนเองเป็นอย่างดี มีกองทุนหรือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส มีการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพสำหรับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

5) มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน (Collaboration) โดยจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานร่วมกัน มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง มีพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกันที่เหมาะสมและเพียงพอ มีภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการระดมทรัพยากรที่หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกัน

6) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยม (Correspondence) มีระบบหรือวิธีการสำหรับการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมร่วมขององค์กร มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการมีความสุขและความผูกพันกับโรงเรียน นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากร จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่น

7) ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะสำหรับการประนีประนอม (Compromise) โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูประพฤติตนตามระเบียบวินัย ดำรงตนในกรอบศีลธรรมอันดีงาม มีความเมตตา กรุณาและปราศจากอคติ รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี และมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น

1.2 ด้านการบริหารจัดการ

1) ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยมีการเป้าหมายความสำเร็จ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน โดยนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาและกำหนดทิศทางสำหรับการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2) มีการบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เน้นกระจายอำนาจการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม วางแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และสามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภาควิชาหรือฝ่ายเพื่อสนับสนุนและระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการบริหารจัดการ

3) มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยกำหนดและประกาศมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ จัดทำและส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้ทันสังกัด นำผลการประเมินตนเองไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน

1) ครูผู้สอนวางแผนการจัดการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียน/แผนการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จัดหาหรือคัดเลือก สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ออกแบบวิธีการและเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน

2) ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย วัดและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด นำผลจากการวัดและประเมินผลมาใช้สำหรับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

3) มีการบริหารจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความปลอดภัยต่อผู้เรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน จัดทำเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ มีการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกำหนดการสอน

4) มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน จัดโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ สร้างเครือข่ายความร่วมมือเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5) มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนานวัตกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรม สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือการพัฒนานวัตกรรม ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

1.5 ด้านคุณภาพผู้เรียน

1) นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา โดยมีกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน

2) นักเรียนทุกคนอ่านออก เขียนได้ โดยกำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ผลการประเมินการอ่าน-เขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 - ระดับชั้นสูงสุด

3) นักเรียนมีความสามารถในด้านการคิดคำนวณ โดยกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณ ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณ ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณของนักเรียน ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา ประสิทธิภาพกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของ

นักเรียน ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและ ประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของ นักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน

2. เป้าหมายการนิเทศการศึกษา

ผู้นิเทศที่ได้รับมอบหมายดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 74 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพของชุมชน จำนวน 33 โรงเรียน และเรียน Stand Alone จำนวน 41 โรงเรียน ความมีวินัย มี

3. ระยะเวลาในการนิเทศศึกษา

ดำเนินการนิเทศตลอดปีการศึกษา 2564

ความสำคัญ

1. คู่มือการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้วยSPARE-Model ที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการนิเทศการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน และเป็นของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้

2. สถานศึกษาสามารถใช้รูปแบบ ฯ เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการศึกษา หมายถึง กการนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการในการแนะนำ ช่วยเหลือครู เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนที่สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับ นักเรียนอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นความเป็นประชาธิปไตย ความร่วมมือ ความต่อเนื่อง การสร้างขวัญ กำลังใจและการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีร่วมกัน ในการครั้งนี้มุ่งเน้นการนิเทศบูรณาการเพื่อเสริมสร้าง คุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2. การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรในโรงเรียนที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นิเทศกับครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนด

3. การนิเทศบูรณาการ หมายถึง การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ชี้แนะ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและระดับโรงเรียน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ด้วยการประสานงาน ประสานคน ประสานวิธีการทำงาน และประสานงบประมาณการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามนโยบายและจุดเน้นสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 2

4. โครงการโรงเรียนคุณภาพ หมายถึง โครงการซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กำหนดขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสและสร้างความเชื่อมั่นสำหรับผู้ปกครองและชุมชน มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งสิ้น 74 โรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.1 โรงเรียนคุณภาพชุมชน หมายถึง โรงเรียนที่มีความพร้อม เป็นศูนย์กลางในการคมนาคม มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองส่งลูกหลานมาเรียนและสามารถให้บริการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกรณีเกิดการควมรวม จำนวน 33 โรงเรียน

4.2 โรงเรียน Stand Alone หมายถึง โรงเรียนที่มีความพร้อม มีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง

5. โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การใช้พื้นที่ในการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

6. ห้องเรียนเป็นฐาน หมายถึง การใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (Learning Area) ทั้งในและนอกห้องเรียนของครูและนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

7. คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ความสำเร็จที่เกิดจากการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบาย เป้าหมายของทิศทางการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่แสดงถึงสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรและมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่

7.1 นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา โดยมีกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม

จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน

7.2 นักเรียนทุกคนอ่านออก เขียนได้ โดยกำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ผลการประเมินการอ่าน-เขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – ระดับชั้นสูงสุด

7.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดคำนวณ โดยกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณ ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณ ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาความสามารถด้านการคิดคำนวณของนักเรียน ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา ประสิทธิภาพกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริม สนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน ประสิทธิภาพในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน

8. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงาน สร้างสรรค์งานและนำเสนองานด้วยตัวเอง

9. การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่โรงเรียนมุ่งให้เกิดคุณภาพของโรงเรียน โดยโรงเรียนมีการจัดทำมาตรฐานของสถานศึกษา มีการพัฒนาโรงเรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มีการประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีกลไกการ

ควบคุม ตรวจสอบระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชน

10. รูปแบบนิเทศการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน หมายถึง รูปแบบการนิเทศที่พัฒนาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดขอบเขตการนิเทศ (Scope) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Plan) ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ (Act) ขั้นที่ 4 สะท้อนผลการนิเทศ (Reflect) และ ขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluate) และ องค์ประกอบที่ 4 ผลการนิเทศ

11. ผลการนิเทศการศึกษาเพื่อ หมายถึง ความสำเร็จหลังการดำเนินงานนิเทศตามจุดเน้นการนิเทศ 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี 2) การบริหารจัดการที่ดี 3) การจัดการเรียนการสอนที่ดี และ 4) คุณภาพผู้เรียน

ส่วนที่ 2

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

กระบวนการนิเทศศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะสำเร็จได้ตามเป้าหมาย จำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนา คือ กระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศการศึกษา ที่ต้องร่วมกันสนับสนุน ส่งเสริมไปด้วยกันใน ลักษณะของ “เกลียวเชือก” กระบวนการนิเทศการศึกษา (Supervision) เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบ และ ปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนของครู โดยมุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการนิเทศการศึกษาช่วยทำให้เกิดการพัฒนาคน พัฒนางาน สร้างการประสานสัมพันธ์ และขวัญกำลังใจ ซึ่งต้องดำเนินงานให้ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการพัฒนที่ยั่งยืนถาวร ดังนั้นกระบวนการนิเทศศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปลงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงกระบวนการพัฒนาคุณภาพ

รูปแบบการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เนื่องจากสภาวะสังคมกำลังพัฒนา เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องพยายามปรับสภาพทางการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ สังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยมุ่งพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาไปสู่อนาคต ซึ่งมีรูปแบบการนิเทศการศึกษาที่หลากหลาย สำหรับศึกษานิเทศก์หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อนำไปใช้สำหรับการนิเทศ ดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative supervision)

การนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative supervision) มุ่งเน้นการร่วมมือกันระหว่างผู้ นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศสามารถเรียนรู้และพัฒนากิจการเรียนการสอนด้วยการนำ ตนเองบทบาทของผู้นิเทศ คือ การช่วยเหลือผู้รับการนิเทศให้ช่วยเหลือตนเอง สัมพันธภาพและความร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จึงเป็นจุดเน้นที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ช่วยให้เกิดการพัฒนากิจการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (Cope. 2004; Britton, and Anderson. 2009) การทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเป็นการ พุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจและเวลา ของกันและกัน ซึ่งต้องอาศัยความไว้วางใจซึ่งกันและกัน Cope (2004) ได้เสนอรูปแบบความไว้วางใจ (Trust model) เพื่อการสร้างความ สัมพันธภาพให้เกิดขึ้นระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย

1. ความจริงใจต่อกัน (Truthful: T) เป็นการซื่อสัตย์ สุจริต การเชื่อใจและการให้ความจริงใจต่อกัน
2. การตอบรับต่อกัน (Responsive: R) เป็นการเปิดใจให้กัน มีความเต็มใจและยินดีใน การร่วมให้ความคิดเห็นอย่างอิสระ
3. การเป็นหนึ่งเดียว (Uniform:U) เป็นการให้ความมั่นใจ ความเชื่อมั่นและ ความมั่นคงในสัมพันธภาพที่สร้างขึ้น
4. ความปลอดภัย (Safe: S) เป็นการให้ความรัก ความปรารถนาดีปกป้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน
5. การฝึกฝน (Trained: T) เป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เกิดขึ้นร่วมกัน ทั้งสองฝ่าย

2. การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental supervision)

การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental supervision) เป็นการนิเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งพัฒนากิจการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของระดับพัฒนาการของครูซึ่ง อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ทั้งด้านปัญญา มโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด คุณธรรม ความเป็นตัวตน การรู้ ฝึกชอบและ

ความตระหนักและเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของครู ซึ่ง Glickman, et al. (2010) ได้จัดกลุ่มครูตามระดับพัฒนาการออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีพัฒนาการ / ความเชี่ยวชาญ / ความผูกพันต่อหน้าที่ในระดับต่ำ (Low developmental level, expertise and commitment) เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการใช้ ปัญหาที่เป็นรูปธรรม สามารถใช้มโนทัศน์และความคิดรวบยอดในระดับต่ำ พัฒนาการด้าน คุณธรรมอยู่ในระดับ Preconventional ซึ่งเป็นขั้นที่บุคคลเชื่อว่าการกระทำ ที่ถูกต้องประกอบด้วย สิ่งที่สนอง ความพึงพอใจต่อความต้องการของตนเอง ส่วนพัฒนาการด้านความเป็นตัวตนอยู่ใน ระดับที่การแสดงพฤติกรรมเกิดจากการกระตุ้นและแรงผลักดันจากความกลัว

2. กลุ่มที่มีพัฒนาการ / ความเชี่ยวชาญ / ความผูกพันต่อหน้าที่ในระดับปานกลาง (Moderate developmental level , expertise and commitment) เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในระดับ Formal คือ สามารถใช้ปัญหาที่มีความเป็นนามธรรมมากขึ้น เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ระหว่างเวลาและสถานที่ได้ สามารถใช้เหตุผลเชิงสมมติฐาน เข้าใจในสัญลักษณ์ที่มีความ ซับซ้อน พัฒนาการด้านคุณธรรมอยู่ในระดับ Conventional ที่บุคคลจะตระหนักถึงการปฏิบัติตามระเบียบวินัยทางสังคม พัฒนาการด้านความเป็นตัวตนอยู่ในระดับของการสร้างลักษณะเฉพาะ ของความเป็นตัวตนของตนเอง

3. กลุ่มที่มีพัฒนาการ / ความเชี่ยวชาญ / ความผูกพันต่อหน้าที่ในระดับสูง (High developmental level, expertise and commitment) เป็นกลุ่มที่สามารถในระดับ Postformal คือ สามารถใช้ปัญหาในการคิดโต้แย้งอย่างมีเหตุผล คิดเชิงบูรณาการและการใช้ปัญหาในการแสวงหาความรู้ พัฒนาด้านคุณธรรมอยู่ในระดับ Post conventional ที่ สามารถบอกความ ถูกต้องด้วยมโนธรรมและพัฒนาการด้านตัวตนอยู่ในระดับการเป็นตัวของตัวเอง

อย่างไรก็ตาม ในการเลือกวิธีการนิเทศที่ดีที่สุดนั้น มีความซับซ้อน ผู้นิเทศควรคำนึง ด้วยว่า ระดับพัฒนาการของครูมีความหลากหลาย ครูคนหนึ่งอาจมีระดับพัฒนาการด้านมโนทัศน์หรือ ความคิดรวบยอดอยู่ในระดับสูงแต่ในด้านปัญญา ด้านคุณธรรมและด้านตัวตนอาจอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ระดับพัฒนาการของครูอาจเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป เช่น ครูที่เคยสอนในระดับช่วงชั้นหนึ่ง เมื่อย้ายไปสอนอีกช่วงชั้นหนึ่ง ระดับพัฒนาการด้านมโนทัศน์หรือความคิดรวบยอด อาจเปลี่ยนจากระดับสูงเป็นระดับปานกลางได้ ความชอบของครูที่มีต่อวิธีการนิเทศอาจเป็นอีกหนึ่ง ประเด็นที่ควรคำนึงถึง ครูที่มีระดับพัฒนาการในระดับปานกลางซึ่งเหมาะสมกับวิธีการนิเทศแบบ ร่วมมือ แต่ครูอาจชอบวิธีการนิเทศแบบไม่ชี้นำเหล่านี้จึงเป็นที่ผู้นิเทศควรพิจารณาก่อนที่เลือกวิธีการ นิเทศที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

3. การนิเทศแบบการโค้ชทางปัญญา (Cognitive coaching)

เป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศการศึกษาของ Maskey (2009) ได้ศึกษาไว้ โดยเน้นการสะท้อนเพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้ความคิดในระดับสูงโดยใช้เครื่องมือการสนทนา (Coaching tools) ซึ่งประกอบด้วย

1. การถอดความหมายของคำพูด (Paraphrasing)
2. การหยุดคิด (Pause)
3. การเจาะหาความคิด (Probe)
4. การให้ความใส่ใจ (Pay close attention)

กระบวนการที่สำคัญของการโค้ชทางปัญญาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประชุมร่วมกับครูและวางแผนร่วมกันในการสังเกตการณ์สอน

ขั้นที่ 2 การสังเกตการณ์สอนและบันทึกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางแผนร่วมกันในการประชุม

ขั้นที่ 3 ประชุมครูเพื่อวิเคราะห์ ตีความหมายข้อมูลจากการสังเกตร่วมกันแปลความหมายข้อมูลจากมุมมองของครูและร่วมกันอภิปรายการดำเนินการในขั้นต่อไป ซึ่งเป็นขั้นของการให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนาในครั้งต่อไป

นอกจากนี้แล้ว Costa, and Garmston (2002) ได้ยังได้สรุปเกี่ยวกับการโค้ชทางปัญญา (Cognitive coaching) ไว้ที่น่าสนใจคือเป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ที่ผู้รับการโค้ชเป็นผู้นำตนเองหรือเป็นการเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการสอนด้วยการนำตนเอง (Self-directed learning) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างโค้ชและผู้รับการโค้ชเป็นสื่อกลางให้เกิดการคิด การพัฒนาและการสร้าง ความรู้ให้เกิดขึ้นภายในตนเอง

4. รูปแบบการนิเทศแบบคลินิก

หลักการนิเทศแบบคลินิก เป็นการนิเทศที่เน้นกระบวนการปรับปรุงการสอนของครูอย่างเข้มข้น ที่ต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกระทำอย่างรอบคอบทุกขั้นตอน และทำให้ครบวงจรในการนิเทศซึ่งประกอบด้วย การประชุมก่อนการสังเกตการณ์สอน การวิเคราะห์ข้อมูลหลังการสังเกตการณ์สอนการประชุมหลังการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลโดยวงจรการนิเทศจะต้องกระทำซ้ำ ๆ หลายๆ ครั้งตลอดปี สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ควรได้รับการฝึกฝนวิธีการและเทคนิคการนิเทศแบบนี้ โดยเฉพาะและควรมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้รับการนิเทศการนิเทศแบบคลินิกเริ่มจากแนวคิดของ Goldhammer and Gogan การนิเทศแบบคลินิกเป็นทั้งความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการนิเทศ (Concept) และโครงสร้างของการดำเนินการนิเทศ (Structure) Goldhammer, Anderson and Krajewski (1993) ได้เสนอลักษณะสำคัญของการนิเทศแบบคลินิกสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การนิเทศแบบคลินิก เป็นเทคโนโลยีในการปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง

2. การนิเทศแบบคลินิก เป็นส่วนสำคัญที่แทรกอยู่ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน
3. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่มีเป้าหมายวัตถุประสงค์ชัดเจน โดยเชื่อมโยงระหว่าง ความต้องการของโรงเรียนและความต้องการในความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของครูในโรงเรียน
4. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานในวิชาชีพระหว่างครูและผู้นิเทศ
5. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่จะต้องมีความเชื่อใจเชื่อถือซึ่งกันและกัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจสนับสนุนกันและกันและความผูกพันในการที่จะพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้า
6. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่เป็นระบบถึงแม้ว่าการดำเนินการจะต้องยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนวิธีการอย่างต่อเนื่อง
7. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์เชื่อมโยงช่องว่างระหว่างความจริงกับอุดมการณ์
8. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า ผู้นิเทศคือผู้ที่มีความรู้อย่างแท้จริงเกี่ยวกับการวิเคราะห์การสอนและการเรียนรู้ รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนมนุษย์
9. การนิเทศแบบคลินิก เป็นกระบวนการที่ต้องมีการให้การฝึกอบรมสำหรับผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศก่อนที่จะนำการนิเทศแบบคลินิกไปใช้ โดยเฉพาะในเรื่องเทคนิคการสังเกตการสอนและการดำเนินการนิเทศแบบคลินิกที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative professional Development)

การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ จัดเป็นวิธีนิเทศการสอนแบบหนึ่งของระบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ ของ Glatthorn (1984, อ้างใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2545) การนิเทศแบบร่วมมือพัฒนาวิชาชีพเป็นกระบวนการ นิเทศที่ครูตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเอง โดยปกติจะมีการสังเกตการสอนกันและกันในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนกัน ให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนกัน และอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน Glatthorn (1984) ได้กล่าวถึง ลักษณะพิเศษของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับการนิเทศมีความเป็นทางการและเป็นเรื่องของสถานศึกษาระดับหนึ่งนั่นคือ มีการดำเนินการในโรงเรียนโดยบุคลากรในโรงเรียนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีกระบวนการการทำงาน มีการแลกเปลี่ยน การสังเกตการสอนในชั้นเรียนกันและกัน และมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่ใกล้ชิดกัน
2. การจับคู่กันสังเกตการสอนอย่างน้อย 2 ครั้ง หรือมากกว่า 2 ครั้ง ตามความจำเป็น และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการสังเกตการสอน

3. เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ถึงแม้ว่าผู้บริหารหรือผู้นิเทศอาจจะมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการดำเนินการและติดตามดูแลโครงการเป็นบางครั้ง หรือเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียน จัดประชุมกับอภิปราย โดยเข้าร่วม โครงการโดยตลอดก็ได้

4. เน้นความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการประเมินมาเกี่ยวข้องการนิเทศในแบบดังกล่าว เพื่อให้การชมเชย ผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยมาตรฐาน ดังนั้น ข้อมูลจากผลการสังเกตการสอนหรือจาก การประชุมไม่ควรนำไปใช้5ในกระบวนการประเมินผลครูของผู้บริหาร ลักษณะสำคัญ ๔ ประการ ของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ เป็นลักษณะที่สำคัญของวิธีการนิเทศแบบ หลากหลายวิธีการ แต่อย่างไรก็ตามจากความหมายของคำว่า การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพซึ่งมีความหมายกว้างขึ้น ทำให้เกิดความหลากหลายในการปฏิบัติในการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพไม่ใช่เรื่อง ใหม่แต่มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 ได้นำวิธีการนิเทศแบบดังกล่าวไปใช้ แต่ค่อนข้างจะเป็น ทางการ สรุปัญหที่เกิดขึ้น (Glatthorn, 1984) คือ ครูที่ร่วมโครงการประสบปัญหาด้านเวลาในการสังเกต การสอนกันและกัน แต่ที่สำคัญข้อดีของการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเกิดขึ้นกล่าว คือ ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนวิธีสอนซึ่ง กันและกัน ครูเกิดแรงจูงใจทางบวกเกี่ยวกับการสอนของตนเอง ครูเกิดความเข้าใจในงานของเพื่อนร่วมงานมากขึ้น และครูเกิดความเข้าใจในตัวนักเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น

6. การนิเทศแนวใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้นิยามความหมายของการนิเทศแนวใหม่ว่าหมายถึง กระบวนการนิเทศที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนารูปแบบการนิเทศให้มีเอกภาพ เน้นการพัฒนาศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศทั้งระบบให้มีภาวะผู้นำและมีความเข้มแข็งทางวิชาการ ใช้วิธีการนิเทศอย่างหลากหลายผ่านเครือข่ายการนิเทศทุกระดับแบบมีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะสำคัญ 6 ข้อ คือ

- 1) พัฒนารูปแบบการนิเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 2) พัฒนาศักยภาพนิเทศก์หรือผู้นิเทศให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ
- 3) พัฒนาเครือข่ายการนิเทศเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง
- 4) พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศและยกระดับคุณภาพการศึกษา
- 5) ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการนิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6) พัฒนาเทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective coaching) การนิเทศแบบเป็นพี่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and supporting) การนิเทศแนวใหม่บนพื้นฐานการวิจัย (Research Based Supervision : RBS) ให้ผู้นิเทศสามารถทำงานกับโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างกัลยาณมิตร

โดยสรุปแล้ว ลักษณะสำคัญของการนิเทศแนวใหม่ มีลักษณะมุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พัฒนาศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศ ให้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ พัฒนาเครือข่ายการนิเทศเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาจากส่วนกลาง พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศและยกระดับคุณภาพการศึกษา ใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการนิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาเทคนิคการนิเทศ ให้ผู้นิเทศสามารถทำงานกับโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องได้อย่างกัลยาณมิตร

แนวทางการนิเทศแนวใหม่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ได้ให้แนวทางในการนิเทศแนวใหม่ ในการนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนี้

1) เนื่องจากการบริหารจัดการมุ่งเน้นการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังนั้นการนิเทศเพื่อพัฒนาโรงเรียน จึงมุ่งพัฒนาบุคลากรหลักที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ให้มีความรู้ ความสามารถเป็นที่ยอมรับ จึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียน

2) การนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการสอน มุ่งให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร เพื่อเทียบเคียงมาตรฐานสากล ทั้งการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการหลักสูตร เพื่อไปสู่เป้าหมายให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลก

3) การนิเทศเพื่อการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา มุ่งให้โรงเรียนมีเครือข่ายร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เครือข่ายร่วมพัฒนาตามพื้นที่ (Area - based partnership) เครือข่ายกลุ่มร่วมพัฒนา (Cluster partnership) เครือข่ายร่วมพัฒนาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ (Agenda - based partnership) และเครือข่ายที่มีความเป็นอัตลักษณ์ (Identity based partnership)

4) การนิเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ต้องใช้การบริหารจัดการด้วยวิธีพิเศษที่เรียกว่าการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ซึ่งผู้นิเทศต้องใช้หลักการนิเทศจากภายนอกเพื่อประสานการนิเทศภายใน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง เช่น การกำหนดวิสัยทัศน์ต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมปัจจัยที่เกี่ยวข้องในทุกประเด็น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนบริหารจัดการบรรยากาศภายในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาให้บรรลุผลตามวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบ Coaching เพื่อกระตุ้นการพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม กระจายอำนาจ และเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน และสร้างแรงจูงใจให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ รวมถึงการมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ภายใต้การกำกับดูแลให้

คำปรึกษาแนะนำของผู้บริหาร กระตุ้นให้ครูได้แสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นให้เกิดผลที่นักเรียนโดยเฉพาะนักเรียนจะต้องมีคุณลักษณะตามเกณฑ์โรงเรียนมาตรฐานสากล

5) การนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ควรเป็นการดำเนินงานที่ประสานเชื่อมโยงกันระหว่างเครือข่ายการนิเทศภายนอก และบุคลากรหลักภายในโรงเรียน อันจะนำไปสู่การช่วยเหลือร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6) การนิเทศเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เป็นการวิจัยลักษณะหนึ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ หรือ การพัฒนาวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรจำนวนมากได้พยายามส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดมีความรู้ความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา โดยเชื่อว่าการวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต

7) การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ (Knowledge management : KM) สิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาของโรงเรียน ได้แก่ การจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เอื้อและก่อให้เกิดการถ่ายโอน แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ระหว่างข้อมูลสารสนเทศและคนได้ทันเวลา และตรงตามความต้องการ ทำให้โรงเรียนได้องค์ความรู้ที่สามารถเชื่อมโยงและต่อยอดการปฏิบัติ เป็นความรู้ใหม่ให้เกิดการสร้างคุณค่าต่อการปฏิบัติได้อย่างมาก การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้จึงนับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนมาตรฐานสากลสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาสมควรที่ผู้นิเทศจะต้องทำความเข้าใจ เพื่อนำแนวปฏิบัติด้านการจัดการความรู้สู่การนิเทศระบบงาน การจัดบรรยากาศ และปัจจัยที่สำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการควบคู่กับกระบวนการ เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน เนื้อหาสาระที่เครือข่ายการนิเทศควรนำสู่การนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ความหมาย/คำนิยามที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่ควรทำความเข้าใจ ได้แก่ องค์ความรู้ ชนิดขององค์ความรู้ การจัดการความรู้และสินทรัพย์ทางความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างสินทรัพย์ทางความรู้และองค์ประกอบของการสร้างสินทรัพย์แห่งการเรียนรู้ การจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) ได้แก่ กระบวนการจัดการความรู้ การจัดระบบงาน บรรยากาศ และปัจจัยที่สำคัญ การสร้างความรู้เชิงการปฏิบัติ

โดยสรุปแล้ว แนวทางการนิเทศแนวใหม่มุ่งเน้นการนิเทศเพื่อการพัฒนาบุคลากรหลักที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนให้มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับ การนิเทศเพื่อการพัฒนาหลักสูตรและการสอน มุ่งให้ความสำคัญกับการปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร เพื่อเทียบเคียงมาตรฐานสากล การนิเทศ

เพื่อการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา มุ่งให้โรงเรียนมีเครือข่ายร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ การนิเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ต้องใช้การบริหารจัดการด้วยวิธีพิเศษที่เรียกว่า การบริหารจัดการระบบคุณภาพ ซึ่งผู้นิเทศต้องใช้หลักการนิเทศจากภายนอกเพื่อประสานการนิเทศภายใน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง การนิเทศเพื่อการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ควรเป็นการดำเนินงานที่ประสานเชื่อมโยงกันระหว่างเครือข่ายการนิเทศภายนอก และบุคลากรหลักภายในโรงเรียนอันจะนำไปสู่การช่วยเหลือร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศเพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (Research and development) เป็นการนิเทศให้เกิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) ที่ใช้กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มุ่งพัฒนาทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต โดยเชื่อว่าการวิจัยและพัฒนาจะช่วยให้ได้ทางเลือกหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ และการนิเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) มุ่งให้เกิดการสร้างเครือข่ายการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ เนื่องจากการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เอื้อและก่อให้เกิดการถ่ายโอน แลกเปลี่ยน และเรียนรู้ระหว่างข้อมูลสารสนเทศและคนได้ทันเวลา และตรงตามความต้องการ ทำให้โรงเรียนได้อรรถประโยชน์ที่สามารถเชื่อมโยงและต่อยอดการปฏิบัติ เป็นความรู้ใหม่ให้เกิดการสร้างคุณค่าต่อการปฏิบัติได้อย่างมาก

นวัตกรรมการนิเทศแนวใหม่

การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective coaching)

การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective coaching) จุดมุ่งหมายประกอบด้วย ผู้นิเทศเป็นกระจกที่จะสะท้อนความคิดและความจริงของการกระทำให้เป็นระบบด้วยบรรยากาศสร้างสรรค์ผู้นิเทศเป็นหน้าต่างที่เปิดโอกาสสู่การเชื่อมโยงกับความรู้และปัจจัยภายนอกเพื่อเพิ่มทางเลือกและความมั่นใจในการตัดสินใจและลงมือกระทำการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง ผู้นิเทศสร้างความไว้วางใจ (Building trust) ความเข้าใจและสนับสนุนให้คิดอย่างต่อเนื่อง คุณลักษณะของผู้นิเทศที่ทำหน้าที่โค้ช ประกอบด้วย เป็นบุคคลที่มีต้นทุนของความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิธีสอน รวมถึงมีบุคลิกภาพและเจตคติที่ดีสม่ำเสมอมีความยืดหยุ่น ไว้วางใจความรู้สึก และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน มีพื้นฐานและประสบการณ์ที่เข้าใจธรรมชาติและวัฒนธรรมการทำงาน มีการพัฒนาทักษะการฟัง การคิด การถาม และการเขียนที่ชัดเจน มีกระบวนการคิดทบทวน (Reflective thinking) มีพฤติกรรมการสอนเชิงบวก จับถูก คิดถึงปัญหาที่เริ่มจากตนเอง มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พูดน้อยลง ฟังมากขึ้น ไม่สั่งการใด ๆ ช่วยกำหนดจุดพัฒนา เชื่อมโยงและสนับสนุนความเปลี่ยนแปลง

การนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด มีกิจกรรม เทคนิค พฤติกรรมการโค้ชที่สำคัญ ประกอบด้วย ผู้นิเทศนิเทศแบบโค้ชแนะนำตนเองสั้นๆ และสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจเป็นกันเอง โดยใช้พฤติกรรมเชิงบวก และจับถูก แล้วต่อยอดความคิดและการกระทำในระหว่างสนทนา ขอให้ผู้รับการโค้ช

แนะนำตนเอง และเล่าถึงสิ่งดี ๆ ที่ได้คิด ได้ทำ และได้แก้ปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จ รวมถึงการสะท้อนปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือพัฒนาให้เกิดคุณภาพต่อไป ผู้นิเทศ (ผู้โค้ช) ฟังอย่างตั้งใจ ฟังสีหน้าและแววตาบ่งบอกถึงความชื่นชม และควรบันทึกประเด็นสำคัญไว้เพื่อทบทวน หากมีประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน ควรใช้คำถามเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ในขณะที่สนทนา ผู้โค้ชสามารถใช้คำพูดเสริมแรงเพื่อกระตุ้นให้ผู้เล่ามีกำลังใจและอยากเล่าต่อ และสร้างบรรยากาศให้เกิดการสนทนาอย่างต่อเนื่อง ถ้ามีผู้รับการโค้ชคนอื่น ๆ อยู่ในวงสนทนาด้วย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกคนอื่นเต็มเต็มก่อนที่โค้ชจะเต็ม และถ้ามีประเด็นคำถาม ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ลองคิดหาแนวทางแก้ปัญหา ก่อนที่โค้ชจะตอบหรือให้ข้อเสนอแนะ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ทีม

ขั้นตอนและกระบวนการโค้ช ประกอบด้วย สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น (Create trust) ฟังมากและพูดน้อย (Has big ears, small mouth) โค้ชไม่ใช่ผู้ตัดสิน (Is not - judgmental) ใช้คำถามเพื่อเพิ่มความชัดเจน (Asks questions) มีความรู้สึกร่วม เห็นอกเห็นใจ (Show empathy) วิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ (Is a constructive critic) สนับสนุนให้ลองวิธีใหม่ ๆ (Challenges) มีการให้ข้อเสนอแนะที่จำเป็น (Makes suggestion or Gives advice) กระตุ้นให้มีการพูดคุย (Invites talk) มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน (Sustained over time) แบ่งเป็นช่วง ๆ วางเป้าหมายชัดเจน นัดหมายการโค้ชครั้งต่อไป (Sets and monitors targets) และทำให้ผู้รับการโค้ชรู้สึกว่าเป็นเจ้าของความคิดและการกระทำนั้น (Gives ownership to teacher)

ผลลัพธ์ที่แสดงถึงความสำเร็จของการโค้ช ประกอบด้วย ครูมีคุณภาพ ได้แนวคิดและหลักการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิด (Reflective coaching) สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการแก้ปัญหาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาตนเองทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น โรงเรียนมีคุณภาพ โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และคุณภาพการศึกษาได้รับการรับรองตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

2. การนิเทศแบบเป็นที่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting)

การนิเทศแบบเป็นที่เลี้ยงและผู้สนับสนุน หมายถึง การนิเทศที่ผู้นิเทศให้คำแนะนำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้มีศักยภาพการทำงานสูงขึ้น บทบาทหน้าที่ของพี่เลี้ยง (Mentor) และผู้สนับสนุน หมายถึง เป็นผู้แนะนำแนะแนวกลุ่มผู้รับการดูแล (Mentee) ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาและอุปสรรคการทำงาน โดยให้ผู้รับการดูแล (Mentee) ตัดสินใจและเลือกแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นพันธมิตรที่คอยให้ข้อมูลแต่ละคนในกลุ่มผู้รับการดูแล (Mentee) เกี่ยวกับจุดอ่อนจุดแข็งของแต่ละคน โดยวิธีการให้ผู้รับการดูแลเล่าปัญหาให้พี่เลี้ยง (Mentor) ฟัง พี่เลี้ยงจะฟังอย่างตั้งใจ เห็นอกเห็นใจและให้ข้อมูลความเห็นทั้งด้านดีและด้านไม่ดีอย่างตรงไปตรงมาและเป็นมิตร เป็นผู้กระตุ้นให้กลุ่มรับการดูแลมอง

ภาพวิสัยทัศน์และอนาคตของสถานศึกษาจะไปทิศทางใดในอนาคต และขับเคลื่อนได้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษา เป็นผู้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา ทำให้มีแนวทางในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และสามารถให้แนวทางแก่กลุ่มผู้รับการดูแล (Mentee) ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด และเป็นผู้เชื่อมโยงกลุ่มผู้รับการดูแล (Mentee) กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาที่สามารถช่วยให้ผู้รับการดูแล (Mentee) เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานได้ และเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้รับการดูแล (Mentee) ได้มีโอกาสแสดงความสามารถเป็นที่ประจักษ์ (Visibility) การใช้วิธีการเป็นที่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and supporting) จะช่วยให้กลุ่มกำหนดประเด็นในการประชุมพบปะกัน เกิดการให้คำแนะนำหัวข้ออภิปรายและนำเสนอโครงการที่จะช่วยให้กลุ่มเรียนรู้เพิ่มขึ้น เกิดการกระตุ้นให้กลุ่มแสดงความคิดเห็น เกิดการให้คำปรึกษาเมื่อกลุ่มต้องการ เกิดการสนับสนุนกลุ่มโดยเชื่อมความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มกับบุคคลอื่นในองค์กร และเกิดการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่มเป็นรายบุคคล ประโยชน์ของการนิเทศแบบเป็นที่เลี้ยงและผู้สนับสนุน (Mentoring and Supporting) ประกอบด้วย สร้างกลุ่มคนที่มีความสามารถ มีศักยภาพได้เร็วกว่าปกติ จูงใจให้ครูปฏิบัติงานที่มีผลการปฏิบัติงานดี และมีศักยภาพในการทำงานสูงให้คงอยู่กับหน่วยงาน กระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานสร้างผลงานมากขึ้น พร้อมทั้งจะทำงานหนักและทำทายนมากขึ้น สร้างบรรยากาศของการนำเสนอผลงานใหม่ ๆ หรือความคิดนอกกรอบมากขึ้น และสร้างระบบการสื่อสารแบบสองช่องทาง (Two way)

กิจกรรมการนิเทศการศึกษา

กิจกรรมสำหรับการนิเทศการศึกษา หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา (อดุลย์ วงศ์ก้อม, 2552) ซึ่งอาจแบ่งกิจกรรมดังกล่าวออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. กิจกรรมที่ผู้นิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ

เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศใช้สำหรับให้ความรู้แก่ผู้รับการนิเทศหรือทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้รับการนิเทศ กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

1.1 การบรรยาย เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ของผู้นิเทศไปสู่ผู้รับการนิเทศ สามารถกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การบรรยายปากเปล่า การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ การบรรยายเป็นกลุ่ม เป็นต้น

1) การบรรยายปากเปล่า (Lecturing) มีใช้กันแพร่หลายมานานแล้ว ใช้ได้ทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ทำได้ง่ายเพียงแต่ใช้การพูดและการฟัง ประสิทธิภาพที่ได้จากกิจกรรมการบรรยายจะอยู่ในระดับต่ำ จึงไม่เหมาะกับจุดประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม หรือพฤติกรรมต่าง ๆ และในทางปฏิบัติมักใช้การบรรยายเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมเท่านั้น

2) การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้ทัศนูปกรณ์เข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ เป็นต้น เพื่อประกอบการบรรยาย การให้ผู้ฟังได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ที่เสนอจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากขึ้น และแม้จะก่อให้เกิดประสบการณ์ระดับต่ำ แต่ก็ยังดีกว่าการบรรยายโดยไม่มีอะไรประกอบเลย ในปัจจุบันได้มีการใช้สื่อประสม (Multi - media) คือการใช้สื่อหลาย ๆ ประเภทประกอบการบรรยายมากขึ้น

3) การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel Presenting) การบรรยายเป็นกลุ่มจะช่วยให้การบรรยายน่าสนใจมากขึ้น สามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การบรรยายเป็นหมู่คณะจะมีผู้ให้ข้อมูลหลายคนที่เกี่ยวข้องกัน และอาจมีผู้แสดงความเห็นเพิ่มเติมได้ นอกจากนี้การเสนอข้อมูลในลักษณะของการจัดแบบ Symposium ซึ่งเป็นการเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการ การโต้วาทีก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งของการเสนอข้อมูลเป็นกลุ่ม การบรรยายนี้จะเน้นที่การให้ข้อมูล แนวความคิด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะสูงกว่าการบรรยายทั้ง 2 แบบที่กล่าวมาข้างต้น ปกตินิยมใช้กิจกรรมการเสนอข้อมูลเป็นกลุ่มเป็นส่วนนำ และจะตามด้วยการอภิปรายเป็นกลุ่มย่อย หรือระดมความคิดเห็น

1.2 การสาธิต เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นการดำเนินการคล้ายสถานการณ์จริง แต่ผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้จะไปอย่างจำกัด ประสบการณ์ที่ได้จะอยู่ในระดับปานกลาง และมักมีข้อจำกัดอยู่คือ หากดำเนินการกับกลุ่มขนาดเล็กก็จะไม่คุ้มค่าหรือไม่ประหยัด แต่ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ก็มักจะไม่สามารถทราบรายละเอียดได้อย่างทั่วถึง การสาธิตจะมีคุณค่ามากขึ้นในกรณีที่มีการดำเนินการสังเกตอย่างเป็นระบบ และมีกิจกรรมติดตามมา เช่น การอภิปราย ให้ดูวิดีโอซ้ำอีก และการให้ลองปฏิบัติ เป็นต้น

1.3 การสังเกตภายในห้องเรียนเป็นการสังเกตการทำงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงาน ช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดอ่อนของบุคลากร สามารถนำมาเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน หรือใช้ในการพัฒนาบุคลากรได้ การสังเกตจะมีคุณภาพหากผู้สังเกตมีทักษะ เครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีการบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง ผลที่มีต่อประสบการณ์นั้นจะอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางต่ำ

1.4 การสัมภาษณ์ เป็นกิจกรรมสำหรับสืบหาข้อมูลต่าง ๆ อาจดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง สัมภาษณ์ทางอ้อม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันดังนี้

1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviewing) มีจุดประสงค์หลักเพื่อให้ได้ข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือคณะทำงาน การสื่อสารกับกลุ่มคน และการตรวจสอบยืนยันข้อมูลต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบนี้จะถูกควบคุมโดยผู้สัมภาษณ์ และเป็นกิจกรรมที่มี

โครงสร้างที่มีคุณค่าสูงพอสมควรหากมองในเรื่องรายละเอียดเฉพาะอย่าง โดยรวมแล้วถือว่ามีผลต่อประสบการณ์ในระดับปานกลาง

2) การสัมภาษณ์เฉพาะบางเรื่อง (Focused Interviewing) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยทำการสัมภาษณ์เฉพาะบางส่วนที่ผู้ตอบสามารถตอบได้เท่านั้น กิจกรรมนี้หากมีการดำเนินการอย่างมีระบบแล้ว ผู้นิเทศสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ภายในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี ประสบการณ์ที่ได้อยู่ในระดับปานกลาง

3) การสัมภาษณ์ทางอ้อม (Non - Directive Interviewing) เป็นการรับข้อมูลจากบุคคลที่เราสนทนา โดยผู้สัมภาษณ์จะพยายามให้ผู้รับการสัมภาษณ์ระลึกถึงข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน หรือ อนาคตการณ์ในอนาคตเพื่อประเมินหรือตัดสินใจว่าจะทำในลักษณะใด ลักษณะของการสัมภาษณ์จะสนใจอยู่ที่ปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์เป็นสำคัญ เนื่องจากการสัมภาษณ์ทางอ้อมไม่มีการจัดลำดับขั้นตอนที่จะสนทนา หากใช้การบันทึกเสียงประกอบจะเป็นการดี เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลหากการวิเคราะห์ที่ไม่สมบูรณ์ในส่วนใดส่วนหนึ่ง ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะอยู่ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปทางสูง

1.5 การบันทึกข้อมูล มีจุดประสงค์สำคัญในการเก็บข้อมูลไว้เป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์หรือการใช้อ้างอิงในโอกาสต่อไป สามารถทำได้หลายลักษณะ ดังนี้

1) การบันทึกข้อมูลด้วยการเขียนทำได้ง่ายและนิยมทำกันมากโดยทั่วไปจะทำการบันทึกเฉพาะข้อมูลที่มีความสำคัญและจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น จะไม่ทำโดยละเอียดเพราะเป็นการเสียเวลาทั้งการบันทึกและอ่านเนื้อหาที่ได้บันทึกไว้

2) การบันทึกข้อมูลด้วยเทปบันทึกเสียง (Tape recording) เป็นการบันทึกรายละเอียดของข้อมูลซึ่งสามารถสื่อสารกันด้วยเสียง มีความสะดวกในการใช้เนื่องจากเครื่องบันทึกเสียงมีราคาถูกลงและกระทำได้ง่าย และหากนำไปใช้ควบคู่กับการสังเกตการสอนในห้องเรียน ก็จะช่วยลดความผิดพลาดในการบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และความขัดแย้งระหว่างผู้ให้การนิเทศกับผู้รับการนิเทศที่จะเกิดจากการให้ข้อมูลผิดพลาดได้เป็นอย่างดี

3) การบันทึกวิดีโอเทปและถ่ายภาพกิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล การฝึกอบรม และประชาสัมพันธ์ วิดีโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นทั้งภาพและเสียง สามารถดูได้ทันทีและลบแล้วนำกลับมาบันทึกได้ใหม่อีก ส่วนการถ่ายภาพจะเป็นประโยชน์มากในการแสดงนิทรรศการ หรือจัดทำภาพประกอบในการทำรายงานประเมินผล

1.6 การจัดทำเครื่องมือและข้อทดสอบ เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบ แบบสำรวจ แบบแสดงความคิดเห็น และเครื่องมืออื่น ๆ มักจะมีการนำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ อยู่บ่อย ๆ เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ มีความสำคัญมากสำหรับผู้นิเทศในการติดตามและประเมินผลการวิจัยเชิงปฏิบัติ และการควบคุมประสิทธิภาพการสอน การคิดคำนวณไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่ซับซ้อนหรือเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์ ในความเป็นจริง คณิตศาสตร์จำเป็นต้องมีความสามารถและทักษะในการคำนวณอย่างง่าย ๆ ได้แก่ การคิดคำนวณ หาค่าดัชนีต่าง ๆ การเขียนตาราง กราฟ และแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของตัวเลข เป็นต้น

1.8 การเขียน ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกเรื่อง เป็นกิจกรรมสื่อความหมายที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการเขียนเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่ให้ประสบการณ์ในระดับสูง เพราะก่อให้เกิดการปรับปรุงความเข้าใจทั้งผู้เขียนและผู้อ่าน

2. กิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติร่วมกัน

กิจกรรมในส่วนนี้ แม้บทบาทในการจัดกิจกรรมจะเป็นผู้ให้การนิเทศ แต่ก็ต้องการความร่วมมือจากผู้รับการนิเทศ กิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

2.1 การประชุม จัดได้หลายลักษณะ ดังนี้

1) การประชุมชี้แจงเป็นการเสนอข้อมูลให้กับผู้รับการนิเทศได้ทราบ กระทำได้ทั้งกลุ่มขนาดเล็กและใหญ่ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นบทบาทของผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศสามารถมีส่วนร่วมด้วยการซักถาม หรือแสดงความเห็นต่าง ๆ ได้

2) การประชุมกลุ่มย่อย เป็นการประชุมเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่จำเพาะเจาะจง โดยมีการกำหนดโครงสร้างน้อยที่สุด แต่จะมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด มุ่งที่การแสดงความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะก่อนหน้าที่จะมีการประชุมนี้สมาชิกในกลุ่มจะได้รับทราบหัวข้อหรือประเด็นต่าง ๆ

3) การระดมสมองเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอความคิด วิธีการแก้ปัญหาหรือให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ แต่ละคนในกลุ่มจะแสดงความคิดเห็นออกมาโดยไม่มีการอภิปราย วิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด แม้ว่าจะเป็นลักษณะของการแสดงความคิดเห็นที่ค่อนข้างอิสระ แต่หากมีการกำหนดปัญหาหรือวางโครงการที่ชัดเจน ย่อมสามารถได้แนวคิดต่าง ๆ มากมายในระยะเวลาที่จำกัด บรรยากาศในกิจกรรมต้องเป็นไปในทางที่ดี ไม่มีอคติ

2.2 การอภิปราย เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศทำร่วมกัน เหมาะสำหรับกลุ่มขนาดเล็ก ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะอยู่ในระดับปานกลาง เพราะการอภิปรายจะเกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ทั้งทางภาษาและท่าทาง อาจนำกิจกรรมนี้ไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น บทบาทสมมติ การอ่านงานวิจัย การสาธิต และการบรรยายเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนได้

3. กิจกรรมที่ผู้รับการนิเทศเป็นผู้ปฏิบัติ

เป็นกิจกรรมที่เน้นบทบาทของผู้รับการนิเทศ โดยผู้รับการนิเทศจะปฏิบัติตามกิจกรรมที่ผู้ให้การนิเทศจัดไว้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่

1) การฟัง เป็นกิจกรรมที่ช่วยถ่ายทอดความคิดเห็นจากบุคคลหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นหลายคนก็ได้ การฟังนอกจากฟังจากการบรรยายแล้วอาจฟังจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งการฟังจากสื่อจะเป็นประโยชน์มากสำหรับการฝึกทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเลียนสำเนียงหรือเสียง

2) การดู เป็นการรับข้อมูลโดยใช้สื่อทางตา ซึ่งนับว่ามีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าทางการใช้สื่อประเภทนี้มีสูงมาก มีความสะดวก ราคาไม่แพง

3) การอ่าน สามารถใช้กับบุคคลจำนวนมาก และผู้รับการนิเทศอยู่ไกลเพียงใดก็สามารถกระทำได้ กิจกรรมการอ่านโดยมากจะให้อ่านข้อความข่าวสารจากแบบเรียนสำเร็จรูปหรือแบบเรียนในลักษณะต่าง ๆ กิจกรรมนี้จะมีคุณค่ามากขึ้นหากดำเนินการอย่างมีระบบ และมีการอภิปรายหลังจากการอ่านเสร็จสิ้นลง ปัจจุบันมีการนำกิจกรรมนี้ไปผสมผสานกับกิจกรรมอื่นสำหรับการฝึกอบรมมากขึ้น

4) การเยี่ยมเยียน เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการณ์ทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง แม้ว่าจะสามารถทำเป็นกลุ่มเล็กได้ แต่ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปมักจะดำเนินการในลักษณะของกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมนี้จำเป็นต้องมีคู่มือเกี่ยวกับการสังเกตพฤติกรรมทำงานควบคู่ไปด้วยจึงจะได้ผลดี ประสพการณ์ที่เกิดขึ้นจัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปในทางสูง

5) การไปทัศนศึกษา กิจกรรมนี้แม้จะเป็นที่สนใจของครูและนักเรียน แต่ไม่นิยมนำมาใช้ในการฝึกอบรมครูประจำการมากนัก การไปทัศนศึกษาจะได้ประโยชน์ในเชิงเพิ่มพูนประสพการณ์แก่ผู้ร่วมกิจกรรม ประสพการณ์ที่ได้จัดอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง และมีความแตกต่างจากกิจกรรมการเยี่ยมเยียนตรงที่กิจกรรมทัศนศึกษาจะไม่เกี่ยวข้องกับการสังเกตพฤติกรรมการสอนในห้องเรียนเลย

6) การปฏิบัติตามคำแนะนำ กิจกรรมนี้ใช้ได้กับรายบุคคลหรือกับกลุ่มขนาดเล็ก มุ่งเน้นการปฏิบัติ กิจกรรมนี้เป็นที่สนใจมากขึ้นเมื่อมีการฝึกทดลองหรือการฝึกสอน การนิเทศการสอนแบบคลินิกมีการใช้กิจกรรมลักษณะนี้มาก และกิจกรรมนี้บางครั้งอาจร่วมกับกิจกรรมการเยี่ยมเยียนและกิจกรรมการสังเกต

7) บทบาทสมมติ เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในวัฒนธรรมต่าง ๆ บทบาทสมมติที่นำมาใช้ในการศึกษามีลักษณะคล้ายกับการปฏิบัติในสภาพการณ์ที่เป็นจริง ในกรณีที่นำมาใช้ในการนิเทศส่วนใหญ่มักเอาปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวครูมาเป็นตัวกำหนดให้ผู้ทำกิจกรรมสมมติตัวเองว่าอยู่ในสถานการณ์นั้นเขาจะอย่างไร กิจกรรมนี้ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม่ต้องอธิบายด้วยคำพูดอย่างละเอียดลออ หลังจากกิจกรรมผ่านไปควรมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สังเกตได้ กิจกรรมนี้มีประสพการณ์ในระดับปานกลางที่ค่อนข้างไปในทางสูง

8) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่าง ๆ จะช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาวัสดุต่าง ๆ กิจกรรมนี้จะมีคุณค่าเป็นอย่างมาก เมื่อนำมาใช้ควบคู่กับกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจะเพิ่มความสนใจให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้เป็นอย่างดี ผลที่มีต่อประสบการณ์จัดว่าอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างไปทางต่ำ

สิ่งที่ผู้นิเทศก์ต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญสำหรับการเลือกกิจกรรมใด ๆ มีดังต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของการนิเทศ

กิจกรรมการนิเทศในแต่ละประเภทจะสนองตอบต่อจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1) กิจกรรมที่จะช่วยพัฒนาทางด้านพุทธิพิสัย เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ทำการนิเทศ

2) กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเจตคติ เป็นกิจกรรมที่เปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่ดี มีความกระตือรือร้นและมีกำลังใจในการทำงาน 3) กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะในการทำงาน เป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้เกิดความคล่องแคล่ว ว่องไว มีความชำนาญในการทำงาน หรือเกิดความผิดพลาดน้อยลง

2) ขนาดของกลุ่มผู้รับการนิเทศ

สามารถแบ่งขนาดของการนิเทศการศึกษาที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปได้ 4 ขนาด ดังนี้

2.1 การนิเทศเป็นรายบุคคล หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศ 1 คน แต่ผู้นิเทศจะมีมากกว่า 1 คนก็ได้ การนิเทศแบบนี้มักได้ผลสัมฤทธิ์ที่ค่อนข้างสูง แต่เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลาในการดำเนินการอย่างมาก จึงนิยมใช้สำหรับการนิเทศการสอนในห้องเรียน หรือนิเทศเพื่อการปรับปรุงข้อบกพร่องของบุคลากรคนใดคนหนึ่ง มากกว่าใช้กับการนิเทศบุคลากรโดยทั่วไป อาจจะใช้ลักษณะของกิจกรรมการสังเกต

2.2 การนิเทศเป็นกลุ่มขนาดเล็ก หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศจำนวนไม่มาก และไม่ควรมากเกิน 30 คน การนิเทศแบบนี้จะได้ผลสัมฤทธิ์สูงรองลงมาจากการนิเทศรายบุคคล แต่ก็เป็นการนิเทศที่คุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่าย

2.3 การนิเทศเป็นกลุ่มใหญ่ หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศจำนวนมากกว่า 30 คน มักทำเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจมากกว่ามุ่งให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงาน การนิเทศนี้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือชนิดต่าง ๆ ช่วยในการนิเทศเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันก็มีค่าใช้จ่ายไม่มาก หากเปรียบเทียบกับการนิเทศเป็นรายบุคคลหรือการนิเทศเป็นกลุ่มเล็ก 4) การนิเทศกลุ่มมวลชน หมายถึง การนิเทศที่มีผู้รับการนิเทศไม่จำกัดจำนวนและอยู่ห่างไกลเพียงใดไม่สำคัญ การนิเทศแบบนี้จะเป็นการนิเทศโดยผ่านสื่อมวลชน จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางด้านเทคโนโลยีมาประกอบการดำเนินงานด้วย

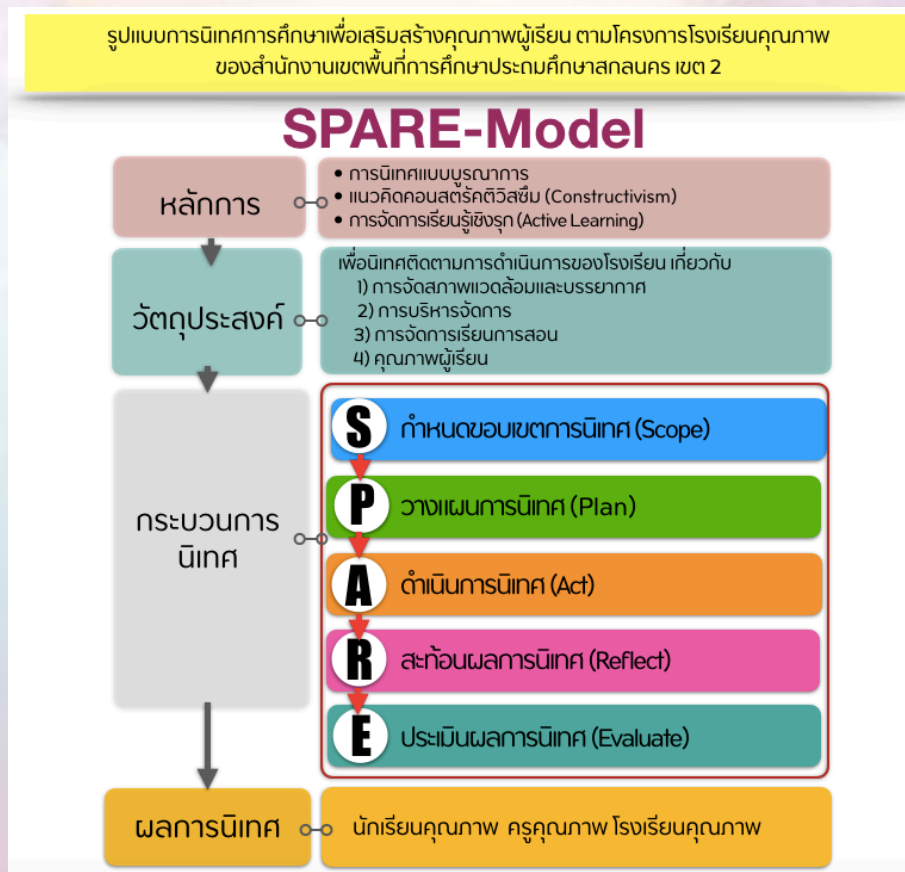
3. ระดับคุณภาพของกิจกรรมที่พอจะยอมรับได้

กิจกรรมการนิเทศในแต่ละชนิดมักจะทำให้ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน สิ่งที่คุณนิเทศต้องพิจารณาคือระดับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นที่พอใจหรือไม่ หากต้องการให้ผู้รับการนิเทศได้ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหา โดยอาศัยประสบการณ์หรือวิธีการที่ผู้อื่นได้ปฏิบัติได้ผลมาแล้ว เราก็ยอมรับและเลือกกิจกรรมชนิดนั้น ๆ มาใช้ในการนิเทศได้

ส่วนที่ 3

องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน

รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (SPARE-Model) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขอบเขตการนิเทศ (Scope) ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Plan) ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการนิเทศ (Act) ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนผลการนิเทศ (Reflect) ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluate) และองค์ประกอบที่ 4 ผลการนิเทศ เพื่อให้รูปแบบจดจำได้ง่ายจึงนำอักษรภาษาอังกฤษของกระบวนการนิเทศมาเรียงลำดับเป็น SPARE-Model ดังภาพประกอบพร้อมคำอธิบายดังต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

(SPARE-Model)

รูปแบบการรูปแบบการนิเทศการศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (SPARE-Model) มีรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบของรูปแบบ

1. หลักการของรูปแบบ

รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) การนิเทศแบบบูรณาการ 2) แนวคิด Constructivism 3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

เป็นการนิเทศการศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี 2) การบริหารจัดการที่ดี 3) การจัดการเรียนการสอนที่ดี และ 4) คุณภาพผู้เรียน

3. กระบวนการจัดการเรียนรู้

เป็นการนิเทศแบบบูรณาการโดยใช้พื้นที่และห้องเรียนเป็นฐาน มี 5 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การกำหนดขอบเขตการนิเทศ (Scope)

เป็นการกำหนดขอบเขตของการนิเทศ ได้แก่ ประเด็นการนิเทศ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1) การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่ดี 2) การบริหารจัดการที่ดี 3) การจัดการเรียนการสอนที่ดี และ 4) คุณภาพผู้เรียน

ชั้นที่ 2 การวางแผน (Planning)

เป็นการนำปัญหาและความต้องการที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ ดังนี้

1. กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการและจำเป็น โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
2. เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
3. วางแผนการดำเนินงานพัฒนา
  - 1) แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ
  - 2) ประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน
  - 3) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา
  - 4) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหาและความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึก

วิดีโอและการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การ Coaching & Mentoring ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live เป็นต้น

5. จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 2 การดำเนินการ (Action)

เป็นการดำเนินการนิเทศโดยศึกษานิเทศก์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2

ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Assessment)

เป็นการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลเมื่อจัดการเรียนรู้แล้วผู้เรียนมีความก้าวหน้า มีองค์ความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะและเจตคติตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย/ตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ซึ่งสามารถประเมินด้วยการนิเทศภายใน การประเมินผลตามสภาพจริง โดยวิธีการสังเกต การใช้คำถาม การตรวจผลงาน (ภาระงาน/ชิ้นงาน) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพ (Rubrics) ประเมินคุณลักษณะ แห่งสมรรถนะ โดยครู นักเรียนและเพื่อนร่วมประเมิน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

เป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้นิเทศ ครูผู้สอนและการให้กำลังใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจมีการชื่นชมแสดงความคิดเห็นในจังหวะที่เหมาะสม การสะท้อนผลการประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การเรียนรู้ของผู้เรียน การให้คำแนะนำเพื่อจัดการข้อบกพร่องของครูผู้สอนและผู้เรียน การปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

4. การประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน

เป็นการวัดและประเมินผลการดำเนินงานและการสรุปผลการดำเนินงานการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมินผล

วิธีการและเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้

การนำรูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ไปใช้ มีวิธีการและเงื่อนไขที่ผู้นำไปใช้ต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. วิธีการนำรูปแบบ ฯ ไปใช้

รูปแบบการนิเทศการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้นิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบายของโครงการโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.3 สถานศึกษาควรมีระบบนิเทศภายใน และมีการนิเทศภายในและนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.4 ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ สำรวจความสนใจของตนเอง พร้อมทั้งให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ และโครงสร้างเวลาเรียนตามเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนวางแผน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

1.5 ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศเชิงบวกในการเรียนรู้ และตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แก้ไขปัญหา ปรีक्षा ให้ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

1.6 ครูผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

1.7 ครูผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ได้จากกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดประเด็นในการสะท้อนผลการเรียนรู้

1.8 ผู้เรียนทำสำรวจสภาพปัญหาและสิ่งที่ตนเองสนใจ กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนตามเนื้อหาในการเรียนรู้และร่วมวางแผนในการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

1.9 ผู้เรียนร่วมคิดแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น และตอบคำถามจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากกิจกรรมในการเรียนรู้ แล้วทำการสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนานวัตกรรม หรือสร้างชิ้นงาน และนำเสนอผลงานของตนเอง

1.10 ผู้เรียนร่วมชื่นชมและประเมินผลงานที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเองและของผู้อื่น

1.11 ผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงการนำผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนา และเชื่อมโยงนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

2. เจาะไขการนำรูปแบบ ๔ ไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญนโยบายของโครงการโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง จัดให้มีการนิเทศภายในและนำผลไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 ครูผู้สอนต้องเห็นความสำคัญของนโยบายของโครงการโรงเรียนคุณภาพของชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.4 ครูผู้สอนต้องเห็นความสำคัญของการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน

2.5 ครูผู้สอนต้องให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียนให้มีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศการศึกษา

องค์ประกอบที่มีส่วนสนับสนุนให้การนิเทศการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามเป้าหมาย และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยปัจจัยย่อย 8 ด้าน ดังนี้

1. ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ และผู้บริหารสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ ทักษะกระบวนการมาใช้ในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. การทำงานเป็นทีม หมายถึง การทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลซึ่งใช้ทักษะและความสามารถ ที่มีอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการแบ่งงานตามความสามารถ ตามภารกิจที่ต้องรับผิดชอบให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

3. การบูรณาการในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง หมายถึง การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน บุคลากร ทั้งในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อลดขั้นตอนในการทำงาน ในการดำเนินงาน และเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4. การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจการตัดสินใจ ภารกิจ ด้านการนิเทศไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน

5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของทุกภาคส่วน หมายถึง การมีส่วนร่วมของบุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานร่วมกัน

6. การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคคล หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานและประเมินประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งก่อนการปฏิบัติงาน ระหว่างการปฏิบัติงาน และหลังการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา

7. ความต่อเนื่องของการดำเนินงานแต่ละระดับ หมายถึง การปฏิบัติตามกระบวนการ ขั้นตอนอย่างเป็นระบบครบทุกขั้นตอน จนสามารถทำให้เกิดการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้ชัดเจน อย่างเป็นรูปธรรม นำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

8. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง การดำเนินงานอย่างมุ่งมั่น ให้เกิดผลลัพธ์ เกิดความคุ้มค่า เกิดการเปลี่ยนแปลง จากการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนด

ส่วนที่ 4

แนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ

การพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภายใต้อารมณ์แบบ 7C ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ หลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมดี องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการดี องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนการสอนดี และองค์ประกอบที่ 4 ผู้เรียน ดี เก่ง และมี ความสุข

ภาพแสดง องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (7C - Model)

องค์ประกอบและตัวชี้วัดโรงเรียนคุณภาพ

รายละเอียดในขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
ด้านสภาพแวดล้อมและ บรรยากาศทั่วไป	1. ความสะอาดของอาคารสถานที่ (Clean)	1. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทั่วไป สะอาด ไม่มีกลิ่นหรือเสียง และมลพิษอื่น ๆ รบกวน
		2. ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่น ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ
		3. มีระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
		4. อาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาดและเพียงพอ
		5. ที่ล้างมือ ที่แปรงฟัน สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน
	2. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่ (Clear)	1. สภาพภายในอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นระเบียบเรียบร้อย
		2. มีระบบการจัดการและกำจัดขยะและการควบคุมแมลงและสัตว์นำโรคที่ดี
		3. มีความปลอดภัย ห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุข
		4. ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมีมาตรฐาน มี

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		ความเหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนรู้
		5. มีเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ
	3. บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสวยงาม (Colorful)	<p>6. มีการจัดเก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความมั่นคงแข็งแรง</p> <p>1. มีแผนงาน โครงการเพื่อจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สวยงามและมีสีสัน</p> <p>2. สภาพแวดล้อมภายในอาคารเรียน และอาคารประกอบ มีสีสันสวยงาม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม</p> <p>3. มีพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจที่เหมาะสมและเพียงพอ</p> <p>4. มีสวนหย่อม หรือจัดสภาพบรรยากาศทั่วไปให้มีสวยงามร่มรื่น</p> <p>5. มีระบบการบำรุง ดูแล รักษา สภาพแวดล้อมในภายในอาคารเรียน และอาคารประกอบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา</p>
	4. มีบรรยากาศภายในที่แสดงออกถึงการดูแลและเอาใจใส่ต่อตนเองและบุคคลอื่น (Care)	1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเอาใจใส่ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		<p>2. มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>3. นักเรียนดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัย ความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของตนเองเป็นอย่างดี</p> <p>4. มีกองทุนหรือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส</p> <p>5. มีการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพสำหรับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา</p>
	5. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน (Collaboration)	<p>1. มีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกัน</p> <p>2. มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง</p> <p>3. มีพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกันที่เหมาะสมและเพียงพอ</p> <p>4. มีภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการระดมทรัพยากรที่หลากหลาย</p> <p>5. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกัน</p>
	6. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยม (Correspondence)	<p>1. มีระบบหรือวิธีการสำหรับการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมร่วมขององค์กร</p> <p>2. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความสุขและความผูกพันกับโรงเรียน</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
		4. จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาตนเองของบุคลากร
		5. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่น
	7. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะสำหรับการประนีประนอม (Compromise)	1. ผู้บริหารและครูประพฤติตนตามระเบียบวินัย
		2. ผู้บริหารและครูดำรงตนในกรอบศีลธรรมอันดีงาม
		3. ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีความเมตตา กรุณาและปราศจากอคติ
		4. ผู้บริหารและครูรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี
5. ผู้บริหารและครูมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น		
ด้านการบริหารจัดการ	1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษาสู่เป้าหมายความสำเร็จ	<p>1. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน</p> <p>2. นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>3. ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา</p> <p>4. สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		5. นิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
		6. นำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาและกำหนดทิศทางสำหรับ การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา
	2. บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล	1. กระจายอำนาจการบริหาร จัดการที่มีความเหมาะสม
		2. วางแผนการใช้งบประมาณ อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ บริบท ความต้องการ และ สามารถตรวจสอบได้
		3. เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
		4. มีภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุน และระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา
		5. ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึด เหนี่ยวในการบริหารจัดการ
	3. ประสิทธิภาพของการดำเนินการประกัน คุณภาพภายใน	1. กำหนดและประกาศมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษามีความ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ชาติ
		2. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการ จัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		<p>3. การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>4. มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>5. จัดทำและส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้ทันสังกัด</p> <p>6. นำผลการประเมินตนเองไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา</p>
<p>ด้านการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>1. ประสิทธิภาพด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน</p>	<p>1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ</p> <p>2. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด</p> <p>3. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล</p> <p>4. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียน/แผนการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>5. ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง</p> <p>6. จัดหาหรือคัดเลือก สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มี</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		ความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย
		7. ออกแบบวิธีการและเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน
	2. ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน	1. จัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
		2. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย
		3. วัดและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
		4. นำผลจากการวัดและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน
		5. มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
3. ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความปลอดภัยต่อผู้เรียน	

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน
		3. จัดทำเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
		4. ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
		5. มีการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามกำหนดการสอน
	4. ประสิทธิภาพด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
		2. จัดโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
		3. ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไข ปัญหาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ
		4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือ เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
		5. เผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
	5. ประสิทธิภาพด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม	1. ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนานวัตกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

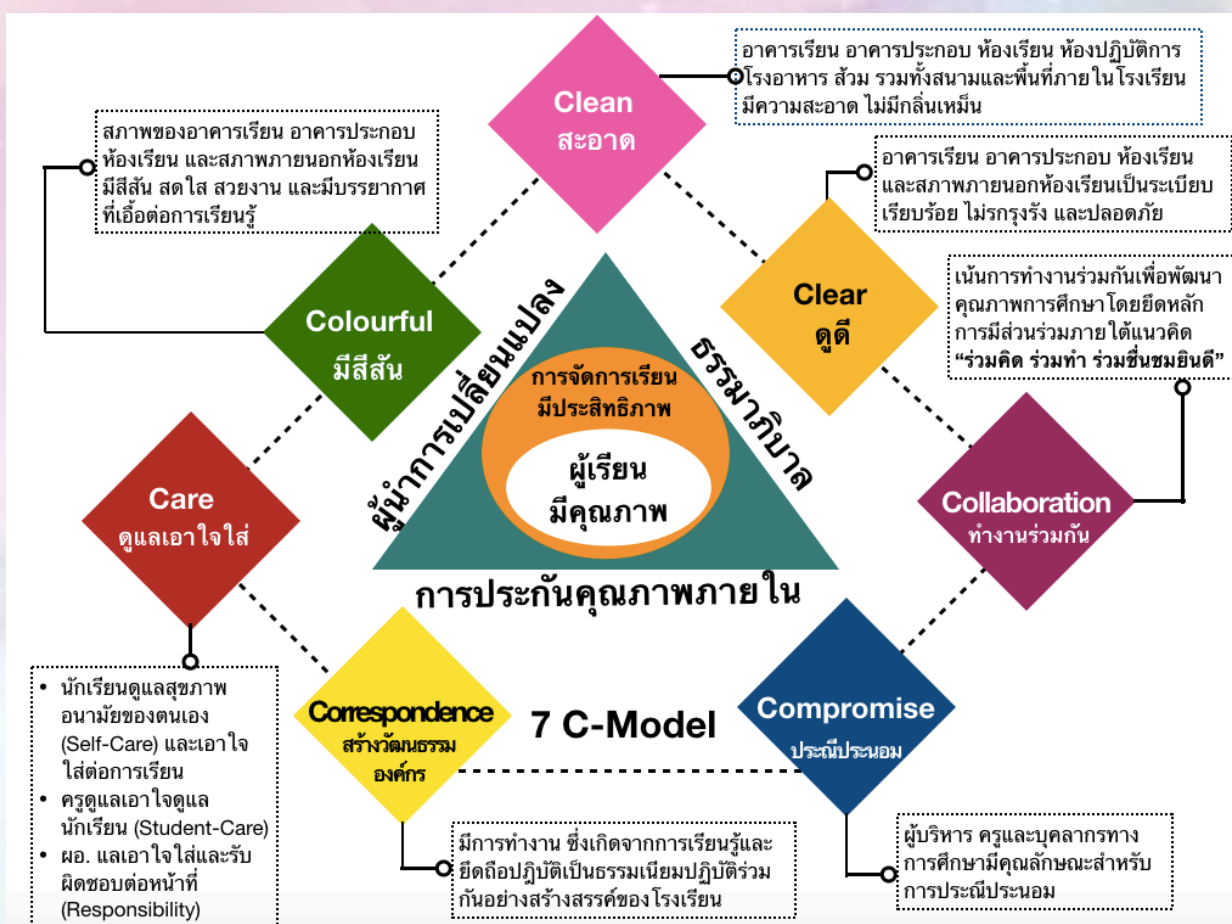
องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		<p>2. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรม</p> <p>3. สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน</p> <p>4. เผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือการพัฒนานวัตกรรม</p> <p>5. ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม</p>
ด้านคุณภาพผู้เรียน	1. นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา	<p>1. ประสิทธิภาพกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน</p> <p>2. ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน</p> <p>3. ประสิทธิภาพในการนิเทศติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		4. ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา
		5. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน
	1 นักเรียนทุกคนอ่านออก เขียนได้	1. ระดับความสำเร็จในการจัดให้มีนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน
		2. ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน
		3. ประสิทธิภาพในการนิเทศติดตาม และประเมินผลการพัฒนาการอ่านออก-เขียนได้ของนักเรียน
		4. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
		5. ผลการประเมินการอ่าน-เขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 – ระดับชั้นสูงสุด
	2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดคำนวณ	1. ประสิทธิภาพกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		<p>แผนการพัฒนาศามารถด้านการคิดคำนวณ</p> <p>2. ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการเพื่อพัฒนาศามารถด้านการคิดคำนวณ</p> <p>3. ประสิทธิภาพในการนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาศามารถด้านการคิดคำนวณของนักเรียน</p> <p>4. ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3</p> <p>5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์</p>
	3 นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสา	<p>1. ประสิทธิภาพกระบวนการในการกำหนดนโยบาย และแผนการพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน</p> <p>2. ประสิทธิภาพด้านการส่งเสริมสนับสนุนดำเนินการเพื่อพัฒนาเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาของนักเรียน</p>

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	รายละเอียด
		<p>3. ประสิทธิภาพในการนิเทศติดตามและประเมินผลการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน</p>
		<p>4. ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสา</p>
		<p>5. ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีวินัย มีความรับผิดชอบและมีจิตอาสาของนักเรียน</p>

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (7 C- Model) สามารถรายละเอียดและความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจสู่การนำไปปฏิบัติ สามารถสรุปและแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพแสดง รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 (7 C- Model)

แนวทางการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

สภาพแวดล้อมรวมทั้งบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น การสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ที่ครูให้ความเอื้ออาทรต่อนักเรียน ที่นักเรียนกับนักเรียนมีความสัมพันธ์ฉันท์มิตรต่อกันที่มีระเบียบ มีความสะอาด เหล่านี้เป็นบรรยากาศที่นักเรียนต้องการ ทำให้นักเรียนมีความสุขที่ได้มาโรงเรียนและในการเรียนร่วมกับเพื่อน ๆ ถ้าครูผู้สอนสามารถสร้างความรู้สึกลึกซึ้งนี้ให้เกิดขึ้นต่อนักเรียนได้ ก็นับว่าครูได้ทำหน้าที่ในการพัฒนาเยาวชนของประเทศชาติให้เติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยแท้จริง ดังนั้น การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนจึงมีความสำคัญอย่างมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เช่น ห้องเรียนที่ไม่คับแคบจนเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม
2. ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน เช่น ห้องเรียนที่สะอาด ที่จัดโต๊ะเก้าอี้ไว้อย่างเป็นระเบียบ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน นักเรียนจะซึมซับสิ่งเหล่านี้ไว้โดยไม่รู้ตัว
3. ช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน เช่น มีแสงสว่างที่เหมาะสม มีที่นั่งไม่ใกล้กระดานดำมากเกินไป มีขนาดโต๊ะและเก้าอี้ที่เหมาะสมกับวัย รูปร่างของนักเรียน
4. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดมุมวิชาการต่าง ๆ การจัดป้ายนิเทศ การตกแต่งห้องเรียนด้วยผลงานของนักเรียน
5. ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนและการมาโรงเรียน เพราะในชั้นเรียนมีครูที่เข้าใจนักเรียน ให้ความเมตตาเอื้ออาทรต่อนักเรียน และนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

สรุปได้ว่า การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนจะช่วยส่งเสริมและสร้างเสริมผู้เรียนในด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคมได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสุข รักการเรียน และเป็นคนใฝ่เรียนใฝ่รู้

ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ

ในการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนต่างปรารถนาให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น และผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร บรรยากาศในชั้นเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสอน จัดแบ่งได้ 6 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. บรรยากาศที่ท้าทาย (Challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียน

เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ

2. บรรยากาศที่มีอิสระ (Freedom) เป็นบรรยากาศที่นักเรียนมีโอกาสได้คิด ได้ตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดด้วย โดยปราศจากความกลัวและวิตกกังวล บรรยากาศเช่นนี้จะส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจโดยไม่รู้สึกรังเกียจ

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ (Respect) เป็นบรรยากาศที่ครูรู้สึกว่ามีนักเรียนเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่า และสามารถเรียนได้ อันส่งผลให้นักเรียนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและเกิดความยอมรับนับถือตนเอง

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น (Warmth) เป็นบรรยากาศทางด้านจิตใจ ซึ่งมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน การที่ครูมีความเข้าใจนักเรียน เป็นมิตร ยอมรับให้ความช่วยเหลือ จะทำให้นักเรียนเกิดความอบอุ่น สบายใจ รักครู รักโรงเรียน และรักการมาเรียน

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม (Control) การควบคุมในที่นี้ หมายถึง การฝึกให้นักเรียนมีระเบียบวินัย มิใช่การควบคุม ไม่ให้มีอิสระ ครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนและฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้สิทธิหน้าที่ของตนเองอย่างมีขอบเขต

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ (Success) เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกประสบความสำเร็จในงานที่ทำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้สอนจึงควรพูดถึงสิ่งที่ผู้เรียนประสบความสำเร็จให้มากกว่าการพูดถึงความล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่สิ่งที่ล้มเหลว เพราะการที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้ความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ส่งเสริมให้การเรียนรู้ดีขึ้น

บรรยากาศทั้ง 6 ลักษณะนี้ มีผลต่อความสำเร็จของผู้สอนและความสำเร็จของผู้เรียน ผู้สอนควรสร้างให้เกิดในชั้นเรียน

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ

การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ เป็นการจัดวัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน รวมตลอดไปถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เสริมความรู้ เช่น ป้ายนิเทศ มุมวิชาการ ชั้นวางหนังสือ โต๊ะวางสื่อการสอน ฯลฯ ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดความสบายตา สบายใจ แก่ผู้พบเห็น ถ้าจะกล่าวโดยละเอียดแล้ว การจัดบรรยากาศทางด้านกายภาพ ได้แก่ การจัดสิ่งต่อไปนี้

การจัดโต๊ะเรียนและเก้าอี้ของนักเรียนควรมีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างและวัยของนักเรียนควรมีช่องว่างระหว่างแถวที่นักเรียนจะลุกนั่งได้สะดวก และทำกิจกรรมได้คล่องตัว ควรมีความสะดวกต่อการทำความสะอาดและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนรูปแบบที่นั่งเรียน

ควรมีรูปแบบที่ไม่จำเจ เช่น อาจเปลี่ยนเป็นรูปตัวที ตัวยู รูปครึ่งวงกลม หรือ เข้ากลุ่มเป็นวงกลม ได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนควรให้นักเรียนที่นั่งทุกจุดอ่านกระดานดำได้ชัดเจน แลวหน้าของโต๊ะเรียนควรอยู่ห่างจากกระดานดำพอสมควร ไม่น้อยกว่า 3 เมตร ไม่ควรจัดโต๊ะติดกระดานดำมากเกินไป ทำให้นักเรียนต้องแหงนมองกระดานดำ และหายใจเอาฝุ่นชอล์กเข้าไปมากจะทำให้เสียสุขภาพ

การจัดโต๊ะครู ควรตั้งอยู่ในจุดที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง หรือหลังห้องก็ได้ การจัดโต๊ะครูนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของนักเรียนด้วยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งบนโต๊ะและในลิ้นชักโต๊ะ เพื่อสะดวกต่อการทำงานของครู และการวางสมุดงานของนักเรียน ตลอดจนเพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยความเป็นระเบียบเรียบร้อยแก่นักเรียนการจัดสภาพห้องเรียน ต้องให้ถูกสุขลักษณะ กล่าวคือมีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียง และมีประตูเข้าออกได้สะดวกมีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ชัดเจน เพื่อเป็นการถนอมสายตา ควรใช้ไฟฟ้าช่วย ถ้ามีแสงสว่างน้อยเกินไปปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ เช่น เสียง กลิ่น ควัน ฝุ่น ฯลฯ มีความสะอาด โดยฝึกให้นักเรียนรับผิดชอบช่วยกันเก็บกวาด เช็ดถู เป็นการปลูกฝังนิสัยรักความสะอาด และฝึกการทำงานร่วมกัน

การจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน ได้แก่ มุมหนังสือ ควรมีไว้เพื่อฝึกนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านคล่อง ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือที่หลากหลายประเภท ที่มีความยากง่าย เหมาะสมกับวัยของนักเรียนมาให้อ่าน และควรมหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อย ๆ การจัดมุมหนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อสะดวกต่อการหยิบอ่านมุมเสริมความรู้ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ควรจัดไว้ที่น่าสนใจ ช่วยเสริม ความรู้ ทบทวนความรู้ เช่น มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา มุมความรู้ข่าว เหตุการณ์ ฯลฯ มุมแสดงผลงานของนักเรียน ครูควรติดบนป้ายนิเทศ แขนงหรือจัดวางไว้บนโต๊ะ เพื่อให้นักเรียนเกิดความภูมิใจในความสำเร็จ และมีกำลังใจในการเรียนต่อไป อีกทั้งยังสามารถแก้ไขพัฒนาผลงานของนักเรียนให้ดีขึ้นโดยลำดับได้อีกด้วยตู้เก็บสื่อการเรียนการสอน เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก กระดาษสี กาว ฯลฯ ควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ อุปกรณ์ชิ้นใดที่เก่าเกินไปหรือไม่ใช้แล้วไม่ควรเก็บไว้ในตู้ให้ดูรุงรัง

การประดับตกแต่งห้องเรียน ครูส่วนใหญ่มักนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่าง ๆ เช่น ม่าน มู่ลี่ ภาพ ดอกไม้ คำขวัญ สุภาพচিত ควรตกแต่งพอเหมาะไม่ให้ดูรุงรัง สีสนที่ใช้ไม่ควรฉูดฉาด หรือใช้สีสะท้อนแสง อาจทำให้นักเรียนเสียสายตาได้ การประดับตกแต่งห้องเรียน ควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด มุ่งประโยชน์ และสวยงาม มุมเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด ตลอดจนชั้นวางเครื่องมือเครื่องใช้ของนักเรียน เช่น แปรงสีฟัน ยาสีฟัน แก้วน้ำ กล่องอาหาร ปิ่นโต ฯลฯ ควรจัดวางไว้อย่างเป็นระเบียบ และหมั่นเช็ดถูให้สะอาดเสมอ

การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ

สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ หมายถึง สภาพทั่วไปหรือบรรยากาศทางด้านจิตใจที่นักเรียนรู้สึกสบายใจ มีความอบอุ่น มีความเป็นกันเอง มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความรักความศรัทธาต่อครูตลอดจนมีอิสระในความคิดแสดงออกอย่างมีระเบียบวินัยในชั้นเรียน การจัดบรรยากาศทางด้านจิตภาพ จะช่วยสร้างความรู้สึกให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียน ปราศจากความกลัวและวิตกกังวล มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์ ได้รับความสนใจ ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความสุข นักเรียนจะเกิดความรู้เช่นนี้ ขึ้นอยู่กับ “ครู” เป็นสำคัญ ซึ่งสภาพบรรยากาศของห้องเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับบุคลิกภาพของครู ครูที่มีบุคลิกภาพดี เช่น การแต่งกาย การยืน การเดิน ท่าทาง น้ำเสียง การใช้คำพูด การแสดงออกทางสีหน้า แววตา ฯลฯ เหมาะสมกับการเป็นครู จะช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ได้ดี และพฤติกรรมการสอนของครูมีบทบาทในการสร้างความรู้ที่ดีให้แก่ นักเรียน เช่นเดียวกับบุคลิกภาพของครู ในการสอนครูต้องใช้เทคนิคและทักษะการสอนที่สอดคล้องเหมาะสมกับนักเรียนและบทเรียน เพื่อให้ นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะ และมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด พฤติกรรมของครูควรเป็นดังนี้

1) ตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงที่เหมาะสม เช่น ใช้วาจาใช้ท่าทาง ให้รางวัล และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตลอดจนให้ทำกิจกรรมที่นักเรียนชอบ ครูควรเริ่มแรงให้ทั่วถึงและเหมาะสม

2) เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนแสดงให้นักเรียนเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ พยายามนำความคิดเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

3) ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การให้ทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้ นักเรียนรู้จักทำงาน

4) ร่วมกับผู้อื่นได้ใช้ความรู้ความคิดความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ฝึกการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ในการมอบหมายงานให้กลุ่มทำนั้น ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของงาน ความรู้และความสามารถของนักเรียนในกลุ่ม เพื่อให้ งานกลุ่มประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างความรู้สึกทางบวกให้แก่ นักเรียน งานใดที่ครูเห็นว่ายาก ครูควรเข้าไปดูแลกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาในกลุ่มของตน ครูจะต้องมีความอดทนที่จะไม่รีบชี้แนะ หรือบอกวิธีการแก้ปัญหาตรง ๆ ต้องฝึกให้นักเรียนใช้วิธีการต่าง ๆ หลาย ๆ แบบจนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

5) ใช้เทคนิคและวิธีสอนที่ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายในการเรียน ครูควรคิดค้นคว้า

6) และแสวงหาแนวทางวิธีการใหม่ ๆ มาใช้จัดการเรียนการสอน วิธีการสอนควรเป็นวิธีที่ยืดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง หรือนักเรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เช่น วิธีการสอนแบบทดลอง แบบแก้ปัญหา แบบแสดงบทบาทสมมติ แบบสืบสวนสอบสวน แบบแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม แบบอภิปราย แบบ

ศูนย์การเรียนรู้ ตลอดจนนวัตกรรมการสอนที่น่าสนใจ การจะใช้วิธีสอนแบบใดนั้นครูต้องเลือกให้เหมาะสมกับบทเรียน ระยะเวลา สติปัญญา และวัยของนักเรียน

นอกจากนั้นครูต้องมีเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนซึ่งมีความสำคัญสำหรับการส่งเสริมในการสร้างบรรยากาศทางจิตภาพ กล่าวคือ ถ้าครูปกครองชั้นเรียนด้วยความยุติธรรม ยึดหลักประชาธิปไตย ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ ยินดีปฏิบัติ นักเรียนก็จะอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกอบอุ่นพอใจและสบายใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูโหด ไม่ยุติธรรม เลือกที่รักมักที่ชัง ปกครองชั้นเรียนแบบเผด็จการ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาครู ไม่เห็นคุณค่าของระเบียบกฎเกณฑ์ ส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่อยากมาโรงเรียนในที่สุด ดังนั้น เทคนิควิธีการปกครองชั้นเรียนของครูจึงมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศทางจิตภาพด้วย

สภาพแวดล้อมทางสังคมภาพ

สภาพแวดล้อมทางสังคมภาพ หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยที่ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคล 2 คน หรือบุคคล 2 ฝ่าย โดยต่างฝ่ายต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน ปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนมี 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี หมายถึง ทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม ครูให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน ให้นักเรียนมีอิสระ และมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ น่าเรียน น่าสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนจะเต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้นักเรียนได้ถ้านักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน คือ มีความสมัครสมานสามัคคี รักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้นั้น ขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญ คือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ปกครองดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง สั่งสอนอบรมบ่มนิสัย และแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนได้ถูกต้อง นักเรียนก็จะค่อย ๆ ซึมซาบและซบเอาสิ่งที่ดีงามไว้ปฏิบัติจนเป็นคุณลักษณะเฉพาะตนที่พึงประสงค์ เมื่อนักเรียนทุกคนต่างเป็นคนดี เพราะมีครูดี ทุกคนก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นส่วนสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศที่พึงปรารถนาขึ้นในห้องเรียน

3) ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา หมายถึง การพูดจาร่วมกันในห้องเรียนระหว่างครูกับนักเรียน อาจเป็นการบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม การมอบหมายงาน การพูดของนักเรียน เป็นต้น ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลต่อการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนเช่นกัน

หลักการจัดชั้นเรียน

เนื่องจากชั้นเรียนมีความสำคัญ เปรียบเสมือนบ้านที่สองของนักเรียน นักเรียนจะใช้เวลาอยู่ในชั้นเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง อิทธิพลของชั้นเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังลักษณะของเด็กให้เป็นแบบที่ต้องการได้ เช่น ให้เป็นตัวของตัวเอง ให้สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี ให้ชอบแสวงหาความรู้อยู่เสมอ ให้มีความรับผิดชอบ ให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ดังนั้นเพื่อให้ชั้นเรียนมีคุณลักษณะนิสัยดังประสงค์ และมีความรู้สึกอบอุ่นสบายใจในการอยู่ในชั้นเรียนครูจึงควรคำนึงถึงหลักการจัดชั้นเรียนดังต่อไปนี้

1) การจัดชั้นเรียนควรให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม ชั้นเรียนควรเป็นห้องใหญ่หรือกว้างเพื่อสะดวกในการโยกย้ายโต๊ะเก้าอี้ จัดเป็นรูปต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ถ้าเป็นห้องเล็ก ๆ หลาย ๆ ห้องติดกัน ควรทำฝาเลื่อน เพื่อเหมาะแก่การทำให้ห้องกว้างขึ้น

2) ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมความรู้ทุกด้าน โดยจัดอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมหรือหนังสืออ่านประกอบที่หน้าสนใจไว้ตามมุมห้อง เพื่อนักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรมควรติดอุปกรณ์รูปภาพและผลงานไว้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3) ควรจัดชั้นเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และการเรียนของนักเรียนเป็นอันมาก ครูมีส่วนช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่น ให้นักเรียนจัดหรือติดอุปกรณ์ให้มีสีเขียว จัดกระถางต้นไม้ประดับชั้นเรียน จัดที่ว่างของชั้นเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรม คอยให้คำแนะนำในการอ่านหนังสือ ค้นคว้าแก้ปัญหา และครูควรสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ไม่ให้เครียด เป็นกันเองกับนักเรียน ให้นักเรียนรู้สึกมีความปลอดภัย สะดวกสบายเหมือนอยู่ที่บ้าน

4) ควรจัดชั้นเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดีงาม ชั้นเรียนจะน่าอยู่ก็ตรงที่นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาด ตั้งแต่พื้นชั้นเรียน โต๊ะม้านั่ง ขอบประตูหน้าต่าง ขอบกระดานชอล์ก แปลงลบกระดาน ฝาผนังเพดาน ซอกมุมของห้อง ถึงขยะต้องล้างทุกวัน เพื่อไม่ให้มีกลิ่นเหม็น และบริเวณที่ตั้งถังขยะจะต้องดูแลเป็นพิเศษ เพราะเป็นแหล่งบ่อเกิดเชื้อโรค

5) ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างความเป็นระเบียบ ทุกอย่างจัดให้เป็นระเบียบทั้งอุปกรณ์ของใช้ต่าง ๆ เช่นการจัดโต๊ะ ชั้นวางของและหนังสือ แม้แต่การใช้สิ่งของก็ให้นักเรียนได้รู้จักหยิบใช้ เก็บในที่เดิม จะให้นักเรียนเคยชินกับความเป็นระเบียบ

6) ควรจัดชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมประชาธิปไตย โดยครูอาจจัดให้นักเรียนเข้ากลุ่มทำงาน โดยให้มีการหมุนเวียนกลุ่มกันไป เพื่อให้ได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นจัดที่นั่งของนักเรียนให้สลับที่กันเสมอ เพื่อให้ทุกคนได้มีสิทธิที่จะนั่งในจุดต่าง ๆ ของห้องเรียนจัดโอกาสให้นักเรียนได้หมุนเวียนกันเป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

7) ควรจัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับปัจจุบันเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ใช้กระบวนการสอนต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรจัดสภาพห้องให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ เช่น การจัดที่นั่งในรูปแบบต่าง ๆ อาจเป็นรูปตัวยู ตัวที หรือครึ่งวงกลม หรือจัดเป็นแถวตอนลึกให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดบรรยากาศทางด้านจิตวิทยาให้ผู้เรียนรู้สึกกล้าถามกล้าตอบ กล้าแสดงความคิดเห็น เกิดความใคร่รู้ ใคร่เรียน ซึ่งจะเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนพัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม และเป็นคนเก่ง ดี มีความสุขได้

โดยสรุปแล้วหลักการจัดชั้นเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพ จิตภาพ และสังคมภาพ ในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบ ให้มีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ชั้นเรียนที่ดีควรมีสันที่น่านั่ง สบายตา อากาศถ่ายเทได้ดี ถูกสุขลักษณะ มีการจัดโต๊ะเก้าอี้และสิ่งของที่อยู่ในชั้นเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน และกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีอิสระเสรีภาพ และมีวินัยในการดูแลตนเอง มีการใช้ประโยชน์ชั้นเรียนให้คุ้มค่า ซึ่งครูอาจดัดแปลงให้เป็นห้องประชุม ห้องฉายภาพยนตร์และอื่น ๆ มีการจัดเตรียมชั้นเรียนให้มีความพร้อมต่อการสอนในแต่ละครั้ง เช่น การทำงานกลุ่ม การสาธิตการแสดงบทบาทสมมติ และสร้างบรรยากาศให้อบอุ่น ให้ความเป็นกันเองกับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ทักษะ และจิตใจ ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

แนวทางจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) 2) กิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) ผสมผสานกับวิถีการดำเนินชีวิต หรือสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 3) การเรียนการสอนด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) 4) จัดกิจกรรมจากประสบการณ์จริง (Real Problem) 5) การจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project Based Learning) มีองค์ประกอบรอง 4 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning)

เป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองหรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้ เช่น เรื่องสำหรับจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ปรากฏ/วิทยากร สถานประกอบการ ฯลฯ การศึกษาโครงสร้างเวลาเรียนและวิเคราะห์และเชื่อมโยงตัวชี้วัด เพื่อเชื่อมโยงหรือบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น การวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อการจัดการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน การสำรวจความสนใจเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ตามความต้องการและความสนใจตลอดทั้งความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบัน การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เพื่อเป็นเป้าหมายที่ครูผู้สอนจะต้องจัดการเรียนให้เป็นไปตามที่เป้าหมายกำหนดและผู้เรียนจะต้องเกิด

การเรียนรู้ตามที่เป้าหมายกำหนดเช่น ความก้าวหน้า องค์กรความรู้ ทักษะ สมรรถนะและเจตคติตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย/ตัวชี้วัด การศึกษาสถานการณ์ ซึ่งมีสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลายเพื่อเตรียมการจัดการเรียนรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การดำเนินการ (Action)

เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายรูปแบบหรือวิธีการหรือเทคนิคที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เป็นกิจกรรมแปลกใหม่ น่าสนใจ นักเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ใช้สถานการณ์จริง อิงวิถีชีวิตชุมชน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมผู้เรียนตามศักยภาพและความแตกต่าง เน้นการสำรวจปัญหา การระดมสมอง ตั้งสมมติฐาน กำหนดประเด็นรวบรวม วิเคราะห์และสรุปผล การอภิปราย บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ การปฏิบัติกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการ การเรียนรู้เป็นทีม โดยแบ่งกลุ่มการปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียน ซักถาม อภิปรายและสรุปผล การสร้างแรงบันดาลใจ การใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าทำผลงาน/ชิ้นงาน ภาระงาน โครงการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เขียนสรุปรายงาน และการนำเสนอ เช่น การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) กิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action Learning) การเรียนการสอนด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) จัดกิจกรรมจากประสบการณ์จริง (Real Problem) และการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงการเป็นฐาน (Project Based Learning ฯลฯ)

ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Assessment)

เป็นการประเมินผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้เพื่อให้ได้ข้อมูลเมื่อจัดการเรียนรู้แล้วผู้เรียนมีความก้าวหน้า มีองค์ความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะและเจตคติตามที่กำหนดไว้ในเป้าหมาย/ตัวชี้วัดหรือไม่ อย่างไร ซึ่งสามารถประเมินด้วยการนิเทศภายใน การประเมินผลตามสภาพจริง โดยวิธีการสังเกต การใช้คำถาม การตรวจผลงาน (ภาระงาน/ชิ้นงาน) โดยใช้เกณฑ์คุณภาพ (Rubrics) ประเมินคุณลักษณะ แฟ้มสะสมงาน โดยครู นักเรียนและเพื่อนร่วมประเมิน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflection)

เป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้นิเทศ ครูผู้สอนและการให้กำลังใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจมีการติชมแสดงความคิดเห็นในจังหวะที่เหมาะสม การสะท้อนผลการประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน การเรียนรู้ของผู้เรียน การให้คำแนะนำเพื่อจัดการข้อบกพร่องของครูผู้สอนและผู้เรียน การปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยการทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

4. การประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงาน

เป็นการวัดและประเมินผลการดำเนินงานและการสรุปผลการดำเนินงานการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประเมินผลคุณภาพผู้เรียน 3 ด้าน คือ 1) มีความสุข 2) มีทักษะการคิดขั้นสูง และ 3) มีทักษะชีวิตและการทำงาน โดยมีเครื่องมือการประเมินผล ดังนี้

4.1 แบบบันทึกการประเมินด้านคุณภาพนักเรียน (รายบุคคล) เป็นการสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียน ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

4.1.1 ด้านการมีความสุข ประกอบด้วย

- 1) เข้าเรียนตรงเวลาสม่ำเสมอ
- 2) กระตือรือร้นในการเรียนทุกครั้ง
- 3) ยิ้มแย้ม แจ่มใส
- 4) ส่งงานตรงเวลาที่ครูกำหนด
- 5) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกล้าแสดงความคิดเห็น

4.1.2 ด้านทักษะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย

- 1) นักเรียนสามารถคิดและวางแผนการทำงานได้
- 2) ระบุปัญหาและบอกวิธีการแก้ปัญหาได้
- 3) สร้างสรรค์ ปรับปรุงชิ้นงานหรือนวัตกรรม
- 4) สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์
- 5) มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

4.1.3 ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ประกอบด้วย

- 1) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีคล่องแคล่วและรอบคอบ
- 2) มีทักษะการทำงานเป็นทีม
- 3) สร้างปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานหรือนวัตกรรม
- 4) คาดการณ์ คิดและวางแผนการปฏิบัติงานได้
- 5) มีการปรับตัวและควบคุมตัวเองให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ยึดหลักการสำคัญ ดังนี้

1. เน้นการมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องปฏิบัติร่วมกันทั้งโรงเรียน สร้างเสริมคุณลักษณะของการงานร่วมกัน สร้างสรรค์ค่านิยมที่ติงามของกลุ่ม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำใจที่ดีต่อกัน และมุ่งสร้างประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

2. เน้นการเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล เป็นการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ได้คิดเป็น มีการตัดสินใจที่ดีภายใต้เหตุผลที่สืบเสาะค้นหา เน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถนำทักษะจากการเรียนรู้มาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้

3. เน้นการเพิ่มพูนทักษะชีวิต การรู้จักทำงานเป็นทีม ทักษะการร่วมกันแก้ปัญหา รู้จักการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการสังเกตสิ่งแวดล้อม และนำมาใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกทักษะชีวิต ความอดทน อดกลั้น การช่วยเหลือมีน้ำใจ และจิตอาสา

4. เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนคิด นักเรียนเลือก ลงมือทำ ประเมินผล และปรับแผนด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ด้วยความสุข โดยมีครูเป็นที่ปรึกษากิจกรรม

5. เน้นการสร้างนิสัย เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวันหรือกิจวัตร เพื่อให้เกิดเป็นนิสัยติดตัว โดยการจัดกิจกรรมที่สนองต่อความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียน ทุกคน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันวางแผน คิดวิเคราะห์ ระดมสมอง อภิปราย ลงมือปฏิบัติ สรุปความรู้ ถอดบทเรียนที่ได้รับ

6. เน้นกิจกรรมที่สะท้อนบริบทจริงของโรงเรียน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่และชีวิตจริงของ นักเรียน ผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน รวมทั้งชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม ภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม

7. เน้นประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือลดลง ซึ่งเป็นการประเมินการปฏิบัติตนของนักเรียน (Performance Assessment)

8. กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน และการเรียนการสอนในสาระวิชาหลักได้ ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ตามสาระวิชา รวมทั้งเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม

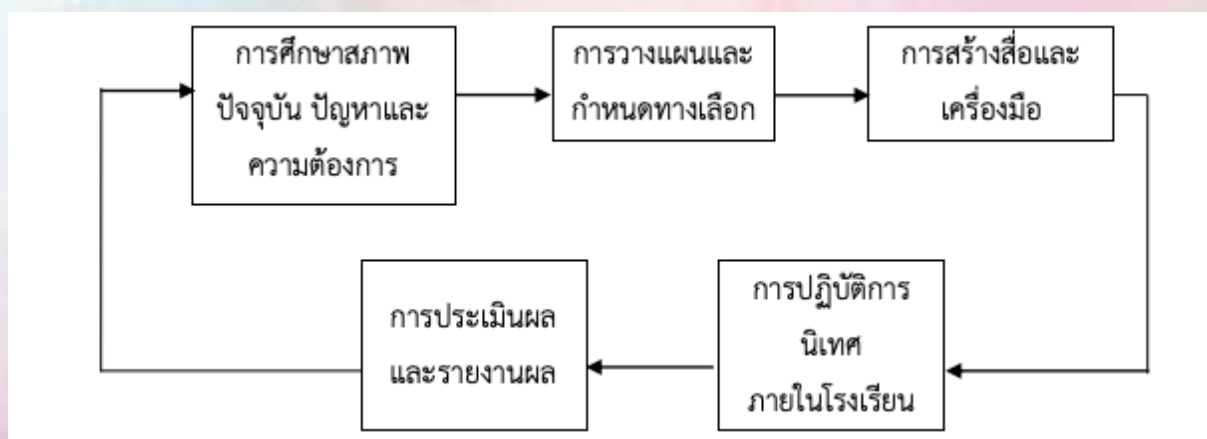

II แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างคุณภาพผู้เรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และครูได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน รวมทั้งเป็นกระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียนว่า โรงเรียนสามารถบริหารจัดการภายในโรงเรียน จนถึงเป้าหมายสุดท้าย คือ คุณภาพผู้เรียนที่มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรและเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมทั้งโรงเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) 1. เพื่อให้การศึกษามีศักยภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร และให้เป็นไปตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม 2. เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนสังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน 4. เพื่อให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน ตลอดจนความต้องการในวิชาชีพ 5. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจและ ร่วมรับผิดชอบ ชื่นชมในผลงาน

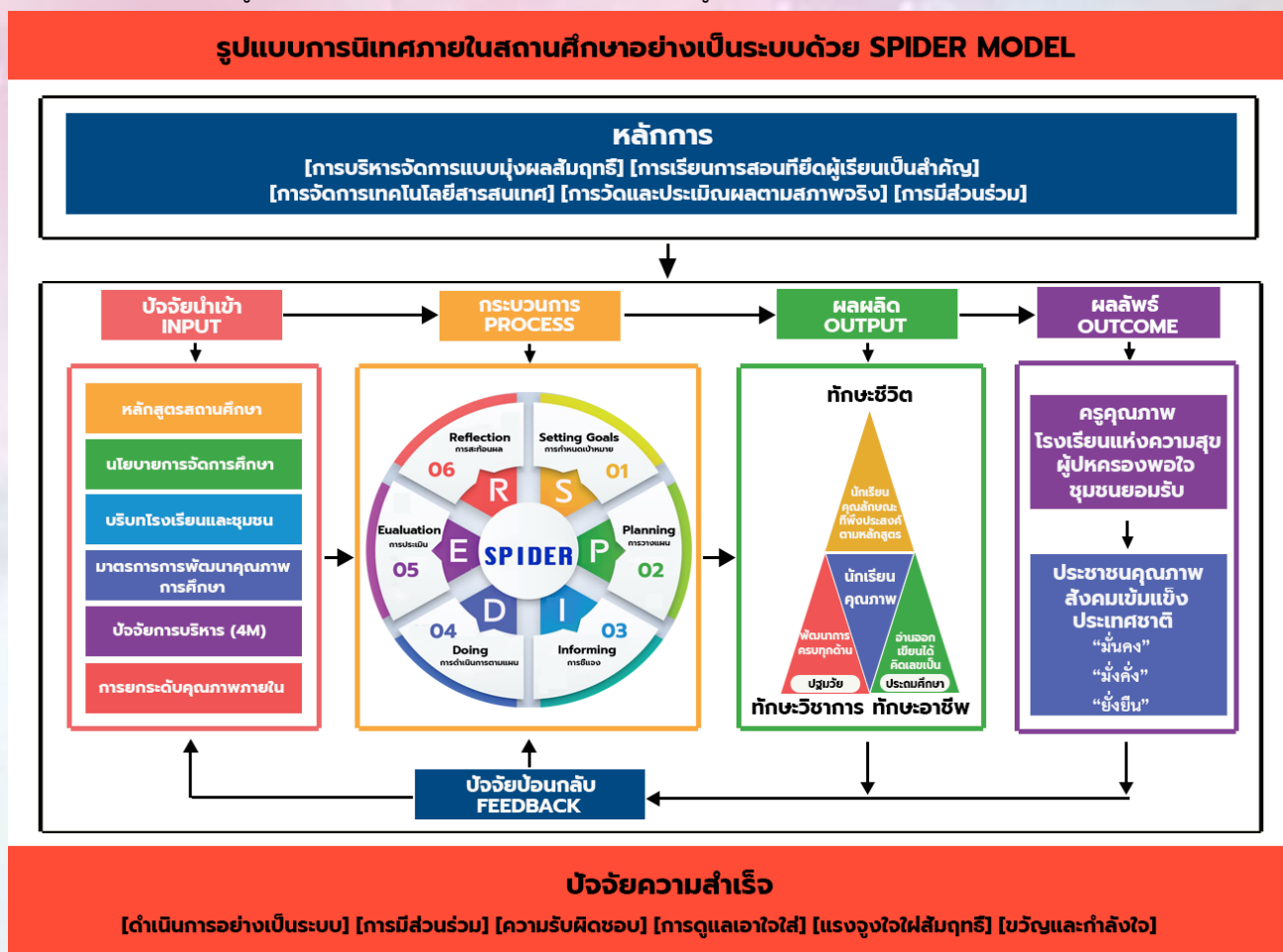
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544) ได้กำหนดขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 2) การวางแผนดำเนินการ 3) วางแผนการสร้าง เครื่องมือและพัฒนาวิธีการติดตามและประเมินผล 4) ปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน และ 5) การประเมินผลและรายงานผล

ภาพแสดงขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวอย่างวิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายใน

“SPIDER MODEL” สำหรับการนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านทุ่งเขือก ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ องค์ประกอบที่ 6 ข้อมูลป้อนกลับ และองค์ประกอบที่ 7) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ แสดงดังภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงโมเดลการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบด้วย SPIDER MODEL ของโรงเรียนบ้านทุ่งเขือก

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ (Principles)

โมเดลการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบด้วย SPIDER MODEL ของโรงเรียนบ้านทุ่งเขือก นำแนวคิดการดำเนินการโดยใช้ทฤษฎีระบบ (System Approach) ประกอบไปด้วยหลักการแนวคิดที่สำคัญได้แก่ บริหารจัดการแบบบูรณาการของแนวคิด หลักการและ

ทฤษฎี ได้แก่ การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (เรียนรู้เชิงรุก) การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดประเมินผลตามสภาพจริง การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยป้อนเข้า (Input)

1. หลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านทุ่งเชือก พุทธศักราช 2551

(ฉบับปรับปรุง 2560) และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2. นโยบายการจัดการศึกษา ได้แก่ นโยบายของคณะรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจุดเน้นและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. บริบทของโรงเรียนและชุมชน รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ได้แก่ ด้านทางกายภาพ ด้านสังคมภาพ ด้านจิตภาพ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

4. มาตรการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แก่

ด้านสภาพแวดล้อมดี ประกอบด้วย

สะอาด (Clean) คือ อาคารสถานที่สะอาด น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน มีความปลอดภัย

ดูดี (Clear) คือ อาคารสถานที่ห้องเรียนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยได้มาตรฐานห้องเรียนคุณภาพ

มีสีสัน (Colorful) คือ มีสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่นสวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้

เอาใจใส่ (Care) คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองและมีระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสวัสดิ์กิจการ

การทำงานร่วมกัน (Collaboration) คือ การร่วมกันทำงานมีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ(PLC)ที่เข้มแข็งและมีเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ค่านิยมร่วม (Correspondence) คือการสร้างค่านิยมที่ดีของโรงเรียนร่วมกัน

ความประณีประนอม (Compromise) ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะที่ประณีประนอมซึ่งกันและกัน

ด้านการบริหารจัดการดี ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ บริหารจัดการด้วยธรรมาภิบาล และเน้นการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านการจัดการเรียนการสอนดี ประกอบด้วย ประสิทธิภาพด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ประสิทธิภาพด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประสิทธิภาพด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

5. ปัจจัยการบริหาร (4M) ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา (Man) งบประมาณในการดำเนินการ (Money) วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยี (Materials) และการบริหารจัดการ (Management)

6. การประกันคุณภาพภายในตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2561

องค์ประกอบที่ ๓ กระบวนการ (Process)

กระบวนการในการดำเนินการของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบด้วย SPIDER MODEL ของโรงเรียนบ้านทุ่งเชือกได้แก่

1. การกำหนดเป้าหมาย (Setting Goals: S)

1) วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาของโรงเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2) วิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ของผู้เรียน ระดับชั้นประถมศึกษา 1 ผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ระดับชั้นประถมศึกษา 3 และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) วิเคราะห์ผลการทดสอบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทุกคน

4) วิเคราะห์ผลการทดสอบสมรรถนะนักเรียนของนักเรียนทุกคน

5) วิเคราะห์ผลการทดสอบการอ่าน เขียนและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ของนักเรียนทุกคน

6) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาแต่ละกลุ่มสาระโดยใช้ฐานข้อมูลจากค่าเฉลี่ยผลการทดสอบทุกระดับ ย้อนหลัง 3 ปีของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. การวางแผน (Planning: P)

2) ประชุมครูร่วมกันจัดทำแผนการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านทุ่งเชือกโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและค่าเป้าหมายมาเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผน รวมทั้งนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

2) ร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน (SWOT Analysis)

3) ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และมาตรการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและปฏิบัติการประจำปี

5) แต่งตั้ง/มอบหมายผู้รับผิดชอบ

6) เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ความเห็นชอบ

3. การรับรู้และสร้างความเข้าใจ (Informing & Understanding)

ประชุมคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างความเข้าใจในนโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1) ประชุมครูเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการนิเทศภายใน รวมทั้งชี้แจงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาชั้นเรียน(Lesson Study) ตามกระบวนการ SPIDER MODEL ของโรงเรียนบ้านทุ่งเชือก

2) ประชุมให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นฐาน (PLC)

3) ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชี้แจงการดำเนินการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ตามกระบวนการ SPIDER MODEL และการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นฐาน (PLC) ของโรงเรียนบ้านทุ่งเชือก

4. การดำเนินการ (Doing: D)

คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกันขับเคลื่อนตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2563 โดยการใช้หลักการ 3 ป. คือ แบ่งปันวิสัยทัศน์ แบ่งปันความรู้ แบ่งปันใจ

1) ครูผู้สอนคัดกรองนักเรียน รู้จักนักเรียนรายบุคคลโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน

2) ครูออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการและกิจกรรมที่หลากหลาย

3) ครูผู้สอนพัฒนาตนเองในการเข้ารับการอบรมต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค้นหาเทคนิควิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

4) ครูดำเนินการบริหารจัดการชั้นเรียน เช่น การจัดเตรียมห้องเรียน การสร้างบรรยากาศภายใน สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

5) จัดการเรียนรู้ตามแนวทางการพัฒนาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ร่วมกันกำหนด และ การนิเทศ กำกับ ติดตาม ครูและผู้บริหารร่วมกันนิเทศติดตามผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ PLC

5. การประเมินผล (Evaluation: E)

โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้และการนิเทศ ได้แก่ ความก้าวหน้าของการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค มาวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไข และประเมินผลในภาพรวมตามเกณฑ์การประเมินผลดีค่าและตัดสินผลการจัดการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

6. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection: R)

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและตัวแทนผู้ปกครอง ร่วมกันสะท้อนผลโดยการบอกจุดแข็งและจุดควรพัฒนาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งต่อไป

องค์ประกอบที่ 4 ผลผลิต (Output)

นักเรียนคุณภาพและมีทักษะด้านต่าง ๆ ดังนี้

นักเรียนมีทักษะทางวิชาการ หมายถึง ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาการ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร มีทักษะพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการทักษะการสื่อสาร มีความรู้ความสามารถด้านการอ่านการเขียน และการคิดคำนวณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผลและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างภาคภูมิใจ

นักเรียนมีทักษะชีวิต หมายถึง ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรและมีความตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีความสามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ มีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพที่ดี กับผู้อื่นและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีความเป็นผู้นำมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นมีความสำนึกรักษาระเบียบวินัยและดำรงอยู่อย่างพอเพียงและมีทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

นักเรียนมีทักษะอาชีพ หมายถึง ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบสัมมาชีพ สามารถวิเคราะห์และประเมินทางเลือกในการเข้าสู่อาชีพ ตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีทักษะพื้นฐานด้านอาชีพที่ตอบสนอง ความถนัด ความสนใจและสอดคล้องความต้องการของสถานประกอบการและชุมชนสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการอาชีพ

องค์ประกอบที่ ๕ ผลลัพธ์ (Outcome) ที่ต้องการ

ครูและบุคลากรทางการศึกษาคุณภาพ เป็นโรงเรียนแห่งความสุข ผู้ปกครองพอใจและชุมชนให้การยอมรับ ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

องค์ประกอบที่ ๖ ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback)

ผลจากการประเมินผลการดำเนินการ ปัญหา อุปสรรค เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบที่ ๗ ปัจจัยความสำเร็จ

เพื่อให้การดำเนินการนิเทศภายในด้วย SPIDER Model ประสบผลสำเร็จ มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึง ดังต่อไปนี้ ต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบและการดูแลเอาใจใส่ของผู้ปกครอง นักเรียนต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาในทุกระดับ

ส่วนที่ 5

แนวทางการนิเทศการศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ โดยที่การระบาดในครั้งนี้อาจไม่เฉพาะภายในในประเทศไทยแต่มีการระบาดไปทั่วโลก ส่งผลต่อการดำรงชีวิต เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งด้านการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปปรับใช้ตามสถานการณ์ความรุนแรงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ รวมทั้งมาตรการของ ศบค. แต่จะจังหวัดดังกล่าวจำนวน 5 รูปแบบ ได้แก่

1. On Site คือให้มาเรียนตามปกติได้ในพื้นที่ที่ไม่ใช่สีแดง แต่ต้องเว้นระยะหรือลดจำนวนนักเรียนต่อห้องลง สำหรับจังหวัดพื้นที่สีเขียว สามารถจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ตามปกติ
2. On Air คือการออกอากาศผ่าน DLTV เป็นตัวหลักในการกระจายการสอน โดยใช้โรงเรียนวังไกลกังวลเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน สามารถดูได้ทั้งรายการที่ออกตามตาราง และรายการที่ดูย้อนหลัง
3. Online ให้ครูเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ผ่านเครื่องมือที่ทางโรงเรียนกระจายไปสู่ผู้เรียน เป็นรูปแบบที่ถูกใช้ในการจัดการเรียนการสอนจำนวนมากที่สุด
4. On Demand เป็นการใช้งานผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ครูกับนักเรียนใช้ร่วมกัน
5. On Hand หากจัดในรูปแบบอื่น ๆ ที่กล่าวมาไม่ได้ ให้โรงเรียนจัดแบบ On Hand คือจัดใบงานให้กับนักเรียน เป็นลักษณะแบบเรียนสำเร็จรูป ให้นักเรียนรับไปเป็นชุดไปเรียนด้วยตัวเองที่บ้าน โดยมีครูออกไปเยี่ยมเป็นครั้งคราว หรือให้ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นครูคอยช่วยเหลือ เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้โรงเรียนจะปิดแต่ต้องไม่หยุดการเรียนรู้

แนวทางการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณการณ์ (COVID-19)

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนในกรณีที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน (On-Site)

แนวทางการปฏิบัติของศึกษานิเทศก์	แนวทางการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา	แนวทางการปฏิบัติของครู
1. กำหนดขอบเขตสำหรับการนิเทศ โดยวิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนเกี่ยวกับประเด็นการนิเทศให้สอดคล้องนโยบาย มาตรการของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด และ ตาม มาตรการของ ศบค. แต่ละจังหวัด	1. ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและตามมาตรการของ ศบค. แต่ละจังหวัด	1. จัดเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบและความพร้อมของแต่ละสถานศึกษาและความถนัดของครูผู้สอน เช่น ใบบงาน ใบความรู้ ห้องเรียนออนไลน์ สื่อสังคม รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จำเป็น
2. วางแผนการนิเทศ พัฒนาหรือจัดทำเครื่องมือนิเทศ แหล่งเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ช่องทางการติดต่อสื่อสารที่มีความเหมาะสม ใช้งานง่าย และจัดทำปฏิทินการนิเทศ	2. สื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามบริบทและความเหมาะสม เช่น หอกระจายข่าว สื่อสังคม เว็บไซต์ หรือการเยี่ยมบ้าน เป็นต้น	2. สสำรวจความพร้อมของนักเรียนและผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนด
3. ประชุมทางไกลเพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ ตามความพร้อมและบริบทของสถานศึกษา เช่น สื่อสังคม	3. จัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนให้เพียงพอและเหมาะสม	3. สร้างช่องทางการติดต่อสื่อสารตามความพร้อมของผู้ปกครองเพื่อสร้างความเข้าใจ ขอความร่วมมือ และนัดหมาย จากผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียน เช่น กลุ่ม Line Facebook หรือช่องทางอื่น ๆ

แนวทางการปฏิบัติของ ศึกษานิเทศก์	แนวทางการปฏิบัติของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แนวทางการปฏิบัติของครู
เว็บไซต์ หรือช่องทางอื่น ๆ เป็นต้น		
4. ดำเนินการนิเทศทางไกล โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์	4. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง	4. ครูออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพูดคุย ให้คำปรึกษา เก็บชิ้นงานของนักเรียน กลับมาตรวจ และกระตุ้นผู้ปกครองอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ประเมินผลและวิเคราะห์ผลเพื่อนำมาปรับปรุง
5. เข้าร่วมในกระบวนการ PLC กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน รับทราบผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด เพื่อให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ	5. นิเทศ ติดตาม ความก้าวหน้าของการดำเนินการเพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการ PLC ผ่านเครือข่ายสื่อสังคม	5. แลกเปลี่ยน แบ่งปัน ประสพการณ์ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่ดีในด้วยกระบวนการ PLC ผ่านเครือข่ายสื่อสังคม
6. รายงานผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งเผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีจากการเข้าร่วมกระบวนการ PLC	6. รายงานผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	6. รายงานผลและนำเสนอ ความก้าวหน้า รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนต่อผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนรูปแบบ On-Hand

“พ่อครูแม่ครู” (CPT: Co-Partner Teaching)

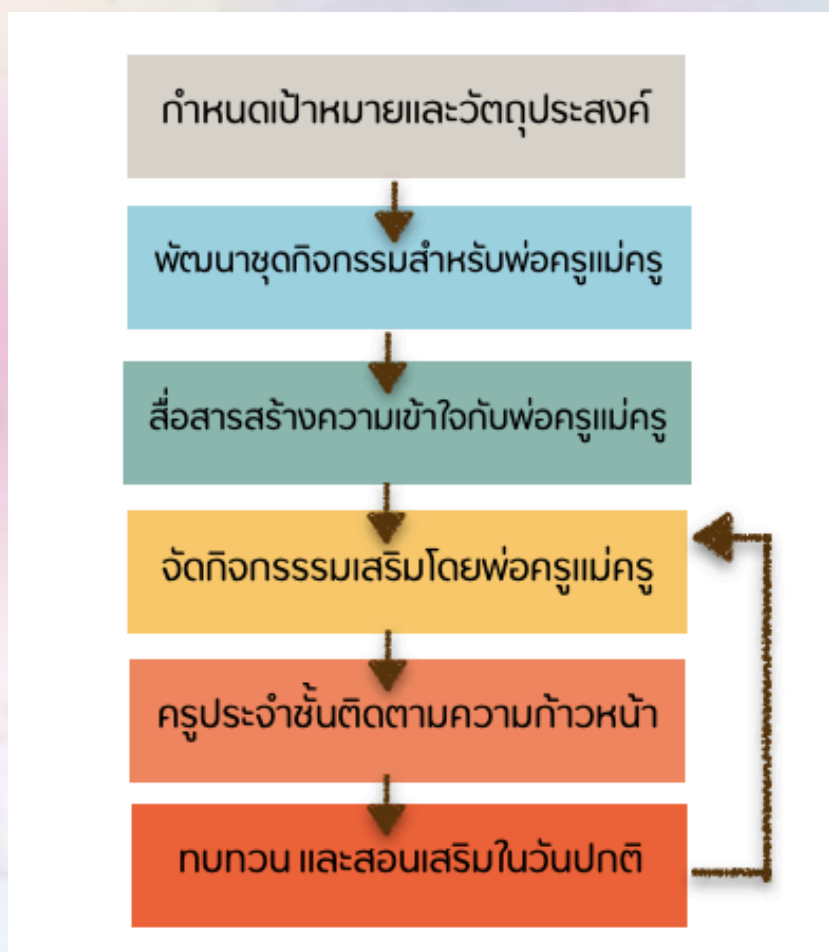
เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ห้วยไร่สามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ด้วยชุดกิจกรรมสำหรับ “พ่อครูแม่ครู” ที่ประกอบไปด้วยใบความรู้ ใบงานง่าย ๆ ที่ครูประจำชั้นพัฒนาขึ้นตามจุดเน้นของโรงเรียนโดยชุดกิจกรรมดังกล่าว ผู้ปกครองสามารถอธิบายหรือแนะนำนักเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์ โดยมีครูประจำชั้นติดตามความก้าวหน้าด้วยการเยี่ยมบ้านหรือใช้สื่อสังคมออนไลน์

แนวคิดและแรงบันดาลใจ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 คำถามสำคัญและโจทย์ท้าทายของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ห้วยไร่สามัคคี ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดกลางในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 คือ **“ทำอะไร ? นักเรียนทุกคน ในโรงเรียนจะได้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทุกคนหากเกิดการระบาดของ COVID-19 หรือไม่มีการแพร่ระบาด”** แต่เนื่องจากการเปิดภาคเรียนที่เลื่อนจากปกติอันจะส่งผลให้เวลาเรียนของนักเรียนไม่ครบตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา คณะครูภายในโรงเรียนจึงร่วมประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและมาตรการของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข อย่างเคร่งครัด ผลจากการประชุมวางแผนการดำเนินการคณะครูได้มีความเห็นตรงกันว่า **“การเรียนรู้ของนักเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องจำกัดแค่ที่โรงเรียนหรือต้องเรียนรู้กับครูประจำชั้นหรือประจำวิชาเพียงเท่านั้น”** แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนจะได้เรียนรู้ที่บ้านเพิ่มเติมจากการเรียนในห้องเรียนในวันปกติโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง (พ่อครูแม่ครู) จากหลักการและแนวคิดดังกล่าวคณะครูจึงได้ร่วมกันประชุมเพื่อวางแผนและกำหนดแนวทางในการดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อออกแบบและพัฒนาชุดกิจกรรมเสริมสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้โดยพ่อครูแม่ครู เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ คือ **“นักเรียนโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ห้วยไร่สามัคคีได้เรียนรู้ต่อเนื่องทุกวัน”**

การดำเนินการ

การจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ **“พ่อครูแม่ครู”** โดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมที่คณะครูพัฒนาขึ้น ภายใต้หลักการ 3 ต. คือ **“ต้องเหมาะสม ต้องง่าย และ ต้องใช้งานสะดวก”** ทางโรงเรียนได้จัดเตรียมไว้และแจกจ่าย (Hand in) ให้พ่อครู แม่ครู ในทุกเย็นวันศุกร์ และมีการติดตามความก้าวหน้าของการเรียนโดยใช้วิธีการเยี่ยมบ้านหรือใช้สื่อสังคม (Social Media) การดำเนินการด้วยรูปแบบฯ ดังกล่าว สรุปดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการของรูปแบบ “พ่อครูแม่ครู” CPT: Co-Partner Teaching
ของโรงเรียนบ้านนาดอกไม้ห้วยไร่สามัคคี

ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล/แอปพลิเคชันในกิจกรรมการนิเทศ

1. การใช้ YouTube

YouTube เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเปิดให้ใครก็ได้นำคลิปวิดีโอที่ตนมีอยู่ไปฝากไว้ โดยใช้ระบบการให้บริการโดยใช้โปรแกรม Adobe Flash เรียบเรียงเนื้อหาบนเว็บไซต์รวมไปถึงไฟล์วิดีโอต่าง ๆ และสามารถนำฟังก์ชันต่าง ๆ ที่เว็บสร้างขึ้นมาไปช่วยในการเผยแพร่คลิปนั้น ๆ โดยมีเครื่องมือที่สำคัญคือ Embed Code หรือการฝังรหัสภาษาคอมพิวเตอร์ที่ใช้สำหรับแพร่กระจายคลิปต่าง ๆ ไปยังเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั่วโลก โดยผู้ใช้สามารถนำเข้าภาพวิดีโอของตนเอง เปิดดูภาพวิดีโอที่มีอยู่ และแบ่งปันภาพวิดีโอให้ผู้อื่นดูได้ ใน YouTube จะมีข้อมูลเนื้อหา รวมถึงคลิปภาพยนตร์สั้น ๆ และคลิปที่มาจากรายการโทรทัศน์ มีสติกวิดีโอ และวิดีโอบล็อก (ซึ่งเป็นการสร้างบล็อกโดยมีส่วนของข้อมูลที่เป็นภาพวิดีโอ เป็นส่วนประกอบด้วย โดยเฉพาะเป็นภาพวิดีโอที่เกิดจากมือสมัครเล่นถ่ายกันเอง) โดยไฟล์วิดีโอที่เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ส่วนใหญ่เป็นเพียงไฟล์คลิปสั้น ๆ เท่านั้น ความยาวเพียงไม่กี่นาที ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าชมได้ง่าย โดยมีการแบ่งประเภทและจัดอันดับไฟล์วิดีโอ ไม่ว่าจะเป็นไฟล์ล่าสุด ไฟล์ที่มีผู้ชมมากที่สุด ไฟล์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด เพื่อให้ผู้ชมสามารถเลือกชมได้อย่างสะดวก และยังมีบริการที่สามารถดูวิดีโอได้ทีละเฟรม โดยเลือกดูส่วนใดของวิดีโอก็ได้ในการนำ YouTube มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน มีแนวทางที่จะขอแนะนำเสนอ ดังนี้

1. ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เช่น สาธิตวิธีการทำอาหารเพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพจริงสามารถนำไปปฏิบัติได้ หรือสอนภาษาอังกฤษ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดการเรียนรู้ได้

2. ผู้สอนสร้างกลุ่มของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม จากนั้นใช้ YouTube ในการเผยแพร่ผลงานของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนจัดทำผลงานจากนั้นนำเสนอผลงานผ่านทาง YouTube จากนั้นแบ่งปันให้เพื่อนสามารถเข้าไปดูผลงานได้

3. ผู้เรียนใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูล ความรู้ ข่าวสาร เพิ่มเติมจากในห้องเรียน

2. การใช้ Google Apps

Google Apps for Education คือ แอปพลิเคชันที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย Google เพื่อให้บริการสำหรับการบริหารจัดการภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เป็นการให้บริการ “ฟรี” ไม่เสียเงิน สามารถใช้งานและนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน การจัดการเรียนการสอน หรือใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นชุดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานในระบบคลาวด์ ที่สะดวกสบาย สามารถทำงานร่วมกัน ได้จากทุกที่ด้วยอุปกรณ์ทุกอย่าง สามารถตั้งค่าการใช้งาน และจัดการได้ง่าย ภายในประกอบด้วยแอปพลิเคชันสำหรับการใช้งานมากมาย ดังภาพ

Gmail

อีเมลพร้อมการค้นหาด้วยความสามารถของ Google รวมถึงพื้นที่เก็บข้อมูล 30GB การทำงานออฟไลน์ ที่อยู่อีเมลที่กำหนดเอง และอีกมากมาย

ปฏิทิน

นัดประชุมได้ง่ายๆ ในเวลาที่ทุกคนเข้าร่วมได้ รับคำเตือนสำหรับการประชุม และแบ่งปันปฏิทิน

ไดรฟ์

Google ไดรฟ์ช่วยให้คุณเก็บไฟล์ในระบบคลาวด์ แบ่งปัน และยังสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่

เอกสาร

สร้าง แบ่งปัน และทำงานกับเอกสารร่วมกับทั้งทีมได้แบบเรียลไทม์

สเปรดชีต

จัดการข้อมูลสเปรดชีตได้เร็วขึ้นด้วยแผนภูมิที่คลิกเพื่อแก้ไขได้ และความคิดเห็นในรูปแบบการสนทนา

สไลด์

สร้างงานนำเสนอร่วมกัน ผังวิดีโอ และไม่ต้องกดบันทึกอีกเลย

ภาพแสดง Google Apps for Education

รายละเอียดเพิ่มเติมสำหรับการใช้งาน Google Apps สามารถเข้าศึกษาเพิ่มเติมตาม Qr-Code ต่อไปนี้

ภาพแสดง Qr-Code เอกสารแนะนำเพิ่มเติมสำหรับการใช้งาน Google Apps

3. การใช้ Facebook

Facebook เป็นแอปพลิเคชันประเภทสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ที่ได้รับความนิยมและมีผู้ใช้งานจำนวนมาก เนื่องจากมีการใช้งานที่ง่าย ไม่สลับซับซ้อน มีความปลอดภัย สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานในด้านต่าง ๆ เช่น การติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์ การใช้ในภาคธุรกิจ รวมทั้งการใช้งานอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้สถานศึกษาต่าง ๆ นำไปประยุกต์ใช้สำหรับการเรียนการสอน เช่น เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแบ่งปันข้อมูลด้านวิชาการในการเรียนการสอนรวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูผู้สอนกับครูผู้สอน ระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งประวัติความเป็นมาของ Facebook เริ่มเปิดตัวเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ปี 2548 โดย Mark Zuckerberg ได้เปิดตัวเว็บไซต์ Facebook ซึ่งเป็นเว็บประเภท Social network ซึ่งตอนนั้น เปิดให้เข้าใช้เฉพาะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเท่านั้น และเว็บนี้ก็ได้รับความสนใจจากผู้ใช้งานในชั่วพริบตา เพียงเปิดตัวได้สองสัปดาห์ ครึ่งหนึ่งของนักศึกษาที่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ก็สมัครเป็นสมาชิก Facebook เพื่อเข้าใช้งานกันอย่างล้นหลาม และเมื่อข่าวนี้ได้กระจายออกไป มหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในเมืองบอสตันก็เริ่มมีความสนใจและต้องการ ใช้งาน Facebook มาร์กจึงได้ชักชวนเพื่อนคือ Dustin Moskowitz และ Christ Hughe เพื่อช่วยกันพัฒนา Facebook และภายในเวลา 4 เดือนหลังจากนั้น Facebook ได้เพิ่มรายชื่อและสมาชิกของมหาวิทยาลัยอีก 30 กว่าแห่ง แนวคิดเริ่มแรกในการตั้งชื่อ Facebook นั้นมาจากโรงเรียนเก่าในระดับมัธยมปลายของมาร์คที่ชื่อว่า ฟิลิปส์ เอ็กเซเตอร์ อะคาเดมี่ (Phillips Exeter Academy) ซึ่งโรงเรียนแห่งนี้มีหนังสืออยู่หนึ่งเล่มที่

ชื่อว่า “The Exeter Face Book” ซึ่งจะส่งต่อ ๆ กันไปให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้รู้จักเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ซึ่ง Facebook นี้จริง ๆ แล้วก็หนังสือเล่มหนึ่งเท่านั้น จนเมื่อวันหนึ่ง มาร์คได้เปลี่ยนแปลงและนำมาเข้าสู่โลกของอินเทอร์เน็ต

จากการสืบค้นด้วยคำว่า “Facebook for Education” ซึ่งหมายถึง Facebook สำหรับการศึกษากับ Google จะพบแหล่งข้อมูลประมาณ 8,000 ล้านรายการ และการสืบค้นด้วยคำว่า “Learning Center on Facebook” ที่หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้บน Facebook ใน Google จะพบแหล่งข้อมูล 2,800 ล้านรายการ จะเห็นได้ว่าการนำ Facebook ไปประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษาและเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ มากมาย ยิ่งกว่าไปนั้น Facebook ได้เป็นสื่อสังคมยอดนิยมสำหรับครูผู้สอนก็ว่าได้ ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี (2558) ได้อ้างอิงจากเว็บไซต์ pctechmagazine.com ได้อ้างถึงเหตุผล 4 ประการที่ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้ Facebook เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา

1. การพัฒนาด้านภาษาซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ Facebook ในการติดต่อสื่อสารและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับวิชาที่เรียนบน Facebook ทั้งนี้ การใช้ Facebook เป็นประจำในการเขียนและอ่านข้อความต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการเขียน การสะกดคำ และการใช้ไวยากรณ์ที่ถูกต้อง

2. การสื่อสารระหว่างบุคคลซึ่งเป็นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างครูผู้สอนกับครูผู้สอนระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนในการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงสนับสนุนให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3. การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่ง Facebook เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนผู้ใดผู้หนึ่งจะต้องรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกับผู้เรียนผู้อื่นเป็นกลุ่ม ซึ่งเป็นการฝึกทักษะการเป็นผู้นำและการเป็นผู้ตาม

4. เพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งการใช้ Facebook ในการเรียนการสอน จะช่วยผู้เรียนมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ

สิ่งที่ครูผู้สอนพึงปฏิบัติในการใช้ Facebook เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนนั้นมีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ 7 ประการเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนใช้ Facebook ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ห้ามครูผู้สอนระบายอารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อผู้เรียนในเชิงลบผ่าน Facebook ควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการใช้สื่อสังคมร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนให้ชัดเจน ในกรณีที่ยกเลิกการเรียนการสอนในห้องเรียนเพราะสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ครูผู้สอนสามารถใช้ Facebook เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนโดยการกำหนดหัวข้อเกี่ยวกับวิชาที่สอนเพื่อให้ผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น

ไม่ควรใช้ข้อความที่รุนแรงในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้เรียนและสถานศึกษา หลีกเลี่ยงการแสดงข้อความที่ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งที่รุนแรง ควรตั้งคำถามแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ที่ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าไปอ่านได้ ควรแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้เรียนในเชิงบวกเท่านั้น

Facebook มีโปรแกรมประยุกต์ใช้ เพื่อการศึกษามากมายที่จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนในการเตรียมเนื้อหาการสอนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ๆ ตัวอย่างเช่น

ไฟล์ส (Files) สำหรับอัปโหลดเพิ่มข้อมูลให้กับผู้เรียน

เมกอะควิซ (Make a Quiz) สำหรับสร้างคำถามออนไลน์เพื่อทดสอบความรู้ของผู้เรียน

คาเลนเดอร์ (Calendar) สำหรับสร้างปฏิทินแจ้งเตือนกำหนดการต่าง ๆ

คอร์ส (Course) สำหรับจัดการเนื้อหาการเรียนการสอน

นอกจากนี้ ยังมีโปรแกรมประยุกต์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนและแบ่งปันเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ยกตัวอย่างเช่น

วีริต (weRead) สำหรับจัดการรายชื่อหนังสือให้ผู้สนใจร่วมแสดงความคิดเห็น

คลาสโน้ตส์ (Class Notes) สำหรับถ่ายภาพในขณะที่ครูผู้สอนเขียนเนื้อหาบนกระดานหรือคัดลอกเนื้อหาที่เรียน แล้วนำไปโพสต์ต่อเพื่อแบ่งปันผู้อื่น สำหรับผู้สนใจสามารถเข้าอินเทอร์เน็ตแล้วค้นหาข้อมูลโปรแกรมประยุกต์ของFacebookเพื่อการศึกษาได้

จะเห็นได้ว่า Facebook นับว่าเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้และเป็นท่วงโഴงการศึกษาขนาดใหญ่ที่ทรงประสิทธิภาพในการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด ซึ่งครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ทุกเวลา ตลอดวันละ 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรกำหนดแนวปฏิบัติในการใช้Facebookอย่างเหมาะสมเพื่อช่วยลดความเสี่ยงด้านการใช้Facebookไปในทางที่ผิดหรือด้านการก่อให้เกิดความเสียหายชื่อเสียงแก่สถานศึกษา ยิ่งกว่านั้น ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนานโยบายการใช้Facebookที่มีอยู่เป็นระยะ ๆ เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์ ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และที่สำคัญคือต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์อย่างเคร่งครัด

แนวทางการใช้ Facebook ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. การใช้กลุ่ม Facebook เพื่อการเรียนการสอน เป็นพื้นที่สำหรับการอัปโหลดไฟล์ดิจิทัลสำหรับการเรียนการสอน เช่น ไฟล์เอกสาร ไฟล์การนำเสนอ คลิปวิดีโอ ไฟล์เสียง ไฟล์ภาพทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้อ่านบนจอคอมพิวเตอร์เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย หรือการนำเสนอเอกสารอ้างอิงใน รูปแบบดิจิทัล หรือลิงค์ที่เกี่ยวข้อง การให้ข้อมูลผ่าน การใช้กลุ่ม Facebook ทำให้ผู้เรียนเข้าถึงข้อมูลได้ทันที

2. การใช้กลุ่ม Facebook ในฐานะ Portfolio โดยการสร้างที่เก็บภาพส่วนตัวหรืออัลบั้มของผู้เรียนสำหรับการสะสม ผลงานสื่อดิจิทัลที่สร้างขึ้นในลักษณะแฟ้มสะสม ผลงาน อัลบั้ม

ส่วนตัวนี้จะเป็นตัวชี้วัดพัฒนาการที่ดี ของผู้เรียน เพราะสามารถเปรียบเทียบผลงานตั้งแต่เริ่มเรียน ตลอดจน การตรวจสอบความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลาในการส่งงาน เพราะการโพสต์ข้อความ หรือการ อัปโหลดภาพจะมี วัน - เวลา กำกับเสมอ

3. การใช้กลุ่ม Facebook ทบทวนขั้นตอน การปฏิบัติงาน เพราะการสร้างสรรค์สื่อ ดิจิทัลเช่นภาพ นิ่งในชั้นเรียนนั้น ลักษณะการเรียนจะเป็นการปฏิบัติ ตามผู้สอน เมื่อต้องลงมือ ปฏิบัติงานในรูปแบบเดิมผู้เรียน อาจหลงลืมบางขั้นตอน ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงสร้างสื่อประกอบการเรียน การสอนและอัปโหลดไว้ทั้งในรูปแบบของภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนการ ทำงานได้ตามต้องการ

4. การใช้กลุ่ม Facebook เพื่อสอบถามความ คิดเห็นและนำไปกำหนดกิจกรรม ของชั้นเรียน การดำเนินกิจกรรมของชั้นเรียนอาจเกิดปัญหาขึ้นถ้าไม่ สอบถามความเป็นไปได้จากผู้เรียน เช่นการกำหนดกิจกรรมพิเศษ การสอนเสริม การทบทวนเนื้อหา การนัดหมายเพื่อสอบนอกเวลา เป็นต้น

5. การใช้กลุ่ม Facebook เพื่อสอบถามข้อ สงสัย การทำแบบฝึกหัดนอกชั้นเรียน เมื่อ ผู้เรียน ประสบปัญหา หากต้องรอการพบผู้สอนที่โรงเรียนจะทำให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง และบาง ครั้ง ผู้เรียนอาจจะแก้ปัญหาคิดวิธี การเรียนการสอนโดย มีกลุ่ม Facebook เป็นตัวช่วยให้ผู้สอนสามารถ สื่อสาร กับผู้เรียนทันทีที่มีปัญหา และสามารถร่วมกันพัฒนา แบบฝึกหัด รวมทั้งการบ้านไปได้อย่างเป็น น่าพึงพอใจ การสร้างกลุ่ม Facebook สำหรับการเรียนการสอนยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ เนื่องจาก เครือข่ายสังคม ออนไลน์เป็นแหล่งความรู้ที่เปิดกว้างให้ผู้ที่ต้องการ ศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สามารถ เข้ามาค้นคว้า หากความรู้ได้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความ ใฝ่รู้ รวมทั้งมีทักษะในการตรวจสอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) ที่สำคัญการใช้กลุ่ม Facebook สามารถช่วยทลายกำแพงของห้องเรียน และเปลี่ยนจากห้องเรียน 4 เหลี่ยมไปสู่โลกกว้าง แห่งการ เรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับปัญหาที่พบในความเป็นจริง

อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนรูปแบบผ่าน Facebook ครูผู้สอนต้องใช้เวลามากใน การเตรียมการสอนทั้งด้าน เนื้อหาการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และในส่วนของผู้เรียนก็จำเป็นต้อง เรียนรู้การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่นกัน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ควร คำนึงถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการดังนี้

1. ความพร้อมของผู้สอน ผู้สอนจะต้องเปลี่ยน บทบาทจากผู้สอน มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้ อยากเห็น อยาก เรียนรู้ กระตุ้นการทำกิจกรรม จัดเตรียมเนื้อหาสาระ และแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติม รวมทั้งความพร้อมด้าน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การผลิตบทเรียนออนไลน์ และ การเผยแพร่บทเรียนผ่าน

กลุ่ม Facebook เนื้อหา สารระความรู้ บทเรียน ซึ่งเนื้อหาบทเรียนจะต้องเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาภาคบังคับ และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เลือกใช้สื่อการสอนที่ เหมาะสม และเหมาะสมกับความพร้อมของเทคโนโลยี การลำดับเนื้อหาไม่ซับซ้อน ไม่ก่อให้เกิดความสับสน ระบุแหล่งค้นคว้าอื่น ๆ ที่เหมาะสมอีกด้วย

2. ความพร้อมของผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องมี ความพร้อมทั้งด้านจิตใจและความรู้ คือ จะต้องยอมรับและปรับตัวสำหรับการเรียนรู้ที่ผ่านระบบการเรียนรู้แบบออนไลน์ ต้องยอมรับการเรียนนอกชั้นเรียน มี ความกระตือรือร้น ตื่นตัว ใฝ่รู้ มีความรับผิดชอบ กล้าแสดงความคิดเห็นและศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

3. ความพร้อมของอุปกรณ์สำหรับการเข้าถึงเครือข่ายสังคมออนไลน์ เนื่องด้วยการเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระจากรูปแบบเดิมสู่รูปแบบใหม่ ผู้เรียนและผู้สอนจำเป็นต้องมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่พร้อมและสมบูรณ์ เพื่อให้สามารถเข้ากลุ่ม Facebook ได้ทันต่อความต้องการเรียน ผู้เรียนสามารถเลือกเวลาเรียนได้ทุกช่วงเวลาตามที่ต้องการ สามารถเข้าเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ที่มีความสะดวก (Any time Anywhere Any places)

การใช้กลุ่ม Facebook สำหรับการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลลำพูน เป็นแนวทางการปรับห้องเรียนธรรมดาให้เป็นห้องเรียนในอุดมคติด้วยการยกเลิกกฎ-กติกา บางข้อของห้องเรียนแบบเดิม ระยะเวลาการเข้าเรียนไม่ใช่ทั้งหมดของการเรียนรู้และผู้เรียน ต้องไม่ขังการเรียนรู้ของตนไว้ในห้องเรียนแบบเดิมจากห้องสี่เหลี่ยม ผู้สอนจำเป็นต้องใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด มุ่งอำนวยความสะดวกต่อการเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลาตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ การสร้างกลุ่ม Facebook ให้ผู้เรียนสามารถเข้ามาสืบค้น เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงเป็นทางออกที่ดีสำหรับการจัดการเรียนการสอน การสร้างบทเรียนหรือเนื้อหาวิชาเรียนมีวิธีที่การดำเนินการที่ไม่ยาก เพียงแต่ผู้สอนและผู้เรียนมีการใช้ Facebook เท่านั้น ช่องทางการเรียนการสอนบนสื่อสังคมออนไลน์นับว่าเป็นรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ เป็นการเปิดโอกาสทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่จะได้รับความรู้รวมทั้งการเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองไปในตัว ดังนั้นจึงเป็นวิธีการที่ครูผู้สอนควรนำไปประยุกต์ใช้กับการ สอนของตนเอง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพ และทันต่อยุคหลังสมัยใหม่ต่อไป

ข้อดีของการใช้ Facebook เพื่อการเรียนการสอน

1. สื่อสารถึงนักศึกษาได้อย่างรวดเร็วกว่าการใช้อีเมลล์หรือ E-Learning
2. ส่งเสริมการกระตุ้นให้นักศึกษาได้แบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว

3. นักเรียนมีความสะดวกในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสียของการใช้Facebookเพื่อการเรียนการสอน

1. อาจละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้
2. ครูหรือนักเรียนอาจมีความรู้สึกที่ไม่มีความเป็นส่วนตัว

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นขอแนะนำเสนอแอปพลิเคชัน สำหรับกิจกรรมการนิเทศ ดังนี้

กิจกรรมการนิเทศ	แอปพลิเคชัน	คุณสมบัติอย่างย่อ
การประชุม	Google Meet	แอปพลิเคชันสำหรับการประชุมทางวิดีโอที่ใช้ง่ายไม่มีสะดุดจาก Google ช่วยให้ คุณทำงานร่วมกันและพัฒนาความสัมพันธ์กับทีมได้จากทุกที่บนโลก คุณสมบัติที่สำคัญได้แก่ การประชุมทางวิดีโอความละเอียดสูงรองรับผู้เข้าร่วมได้สูงสุด 100 คน เข้าถึงได้ง่าย เพียงแค่แชร์ลิงค์ให้ทุกคนเข้าร่วมได้ด้วยคลิกเดียว รองรับการใช้งานที่หลากหลายบน Desktop, IOS และ Android สามารถแชร์หน้าจอ รูปภาพ ไฟล์ และข้อความได้
	Zoom Meeting	เป็นเครื่องมือพูดคุยผ่านวิดีโอ ส่งภาพและเสียง ให้แก่ผู้ร่วมประชุม ประกอบด้วยฟังก์ชันที่ใช้งานง่าย เลือกเปลี่ยนภาพพื้นหลังเพื่อพูดคุยให้เข้ากับโอกาสได้ตามความเหมาะสม รวมถึงใช้เรียนออนไลน์ได้ไม่สะดุดวิธีการเข้าใช้งาน Zoom Meeting ทำได้ง่ายทั้งจากในมือถือ และคอมพิวเตอร์รองรับระบบปฏิบัติการ ทั้ง Windows, MacOS, iOS และ Android สามารถประชุมร่วมกันได้จำนวนมาก มีคุณสมบัติโดยรองรับผู้เข้าร่วมประชุมพร้อมกันได้100คน การเข้าใช้โปรแกรมZoomต้องลงทะเบียนเข้าใช้งานสามารถใช้งานได้ผ่านสองช่องทางการใช้งานโปรแกรมZoomแบบBasicPersonal

กิจกรรมการนิเทศ	แอปพลิเคชัน	คุณสมบัติอย่างย่อ
		MeetingFreeสามารถใช้งานได้นาน 40นาทีต่อรอบการประชุม หากต้องการใช้มากกว่านี้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม
การนำเสนอข้อมูล	Google Data Studio	Google Data Studio เป็นเครื่องมือเพื่อเปลี่ยนข้อมูลการวิเคราะห์ให้เป็นรายงานที่ง่ายต่อการเข้าใจผ่านออกมาเป็นรูปภาพโดยสามารถเชื่อมตัวกับข้อมูลที่มีอยู่อ่านเข้าใจง่ายขึ้นง่ายต่อการแบ่งปันและปรับแต่งให้ตามความต้องการโดยสามารถเลือกวิธีการนำเสนอข้อมูลจะเป็นกราฟแท่งแผนภูมิกราฟเส้นและอื่น ๆ รวมถึงสามารถเปลี่ยนรูปแบบอักษรสีและสร้างรายงานด้วยโลโก้ที่มีอยู่ได้อีกด้วยและไม่เพียงแค่นี้ สิ่งที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับData Studio คือช่วยให้สามารถดึงข้อมูลได้มากขึ้นเพียงแค่ใช้ Google Analytics นำเข้าข้อมูล Facebook ใส่ข้อมูลนั้นลงใน Google Sheet เพื่อใช้แสดงในรายงานเป็นรายงานแบบไดนามิก เมื่อมีการอัปเดตไปข้อมูลใหม่จะแสดงรายงานถึงแหล่งข้อมูลอ้างอิงโดยอัตโนมัติและสามารถแชร์ได้ ดังนั้นคุณสามารถให้สิทธิ์แก่ผู้คนที่ดูรายงานหรืออนุญาตให้ทำการเปลี่ยนแปลงได้ Google Data Studio ใช้ฟังก์ชันการทำงานเดียวกับ Google Docs และ Google Sheet ดังนั้นเพียงกดปุ่ม“แบ่งปัน”เพื่อให้ลูกค้าของคุณหรือสมาชิกคนอื่น ๆ ในทีมดูหรือแก้ไขรายงาน

อ้างอิง

- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน. นวัตกรรมการเรียนรู้. 11(2). กรกฎาคม-ธันวาคม 2558.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. มูลนิธิสยามกัมมาจล. กรุงเทพฯ: ส.เจริญการพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. เอกสารหมายเลข 1/2562. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- Bonwell, Charles C., & Eison, James A. (1991). **Active Learning: Creative Excitement in the Classroom**. ASHE-ERIC Higher Education Reports No.1. Washington, D.C.
- Krathwohl, D.R. (2002). A Review of Bloom’s Taxonomy: An overview. Theory in practice. **Ohio state university**, 41(4), Autumn 2002.
- Merrill Harmin and Melanie Toth. (2006). **Inspiring Active Learning: A Complete Handbook for Today's Teachers** Gale virtual reference library
- Schmidt, H.G. (1983) “Problem-Based Learning: Rationale and Description”, **Medical Education**. 17 (January 1983), 11-16.
- Google Data Studio คืออะไร ใช้อย่างไร ดีไหม เหมาะกับใคร
<https://www.iplandigital.co.th/google-analytics/what-is-google-data-studio/>
สืบค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2564

הכנת

ภาคผนวก ก แบบติดตามและประเมินผลการดำเนินการโรงเรียนคุณภาพ

**แบบติดตามการดำเนินการโรงเรียนคุณภาพ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อโรงเรียน.....ศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่.....
2. ชื่อผู้อำนวยการโรงเรียน.....หมายเลขโทรศัพท์.....
3. ข้อมูลด้านบุคลากร

ข้าราชการ ครู	พนักงาน ราชการ ครูอัตราจ้าง งบประมาณ สพฐ.	ครูอัตราจ้าง งบประมาณ โรงเรียน	ครู ธุรการ	พี่ เลี้ยง เด็ก	นักการ ภาร โรง	อื่น ๆ ....

4. ข้อมูลนักเรียน

อบ.1	อบ.2	อบ.3	ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3
รวม อนุบาล			รวม ประถม						รวม ม.ต้น		
รวม ทั้งสิ้น											

ม.๔ ..... คน

ม.๕ ..... คน

ม.๖ ..... คน

รวม ม.ปลาย ..... คน

5. ข้อมูลโรงเรียนเครือข่าย

ที่	ชื่อโรงเรียน	ที่ตั้ง		ข้อมูลปัจจุบัน	
		ตำบล	อำเภอ	จำนวนนักเรียน	จำนวนครูและบุคลากร

6. ชื่อผู้นิเทศ.....หมายเลขโทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 การนิเทศติดตามการดำเนินการของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน

คำชี้แจง

ให้ผู้นิเทศติดตามการดำเนินการของโรงเรียนคุณภาพของชุมชน พิจารณาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่เป็นอยู่ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไป การบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน ตามรายละเอียดในแต่ละตัวชี้วัดแล้วพิจารณาประเมินลำดับคุณภาพ

รายการนิเทศติดตาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไป					
ตัวชี้วัดที่ 1 ความสะอาดของอาคารสถานที่ (Clean)					
1. อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมทั่วไป สะอาด ไม่มีกลิ่นหรือเสียง และมลพิษอื่น ๆ รบกวน					
2. ห้องส้วมสะอาด ไม่มีกลิ่น ถูกสุขลักษณะ และเพียงพอ					
3. มีระบบการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล					
4. อาหารกลางวัน อาหารเสริม(นม) น้ำดื่ม น้ำใช้ สะอาดและเพียงพอ					
5. ที่ล้างมือ ที่แปรงฟัน สะอาดและเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน					
ตัวชี้วัดที่ 2 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารสถานที่ (Clear)					
1. สภาพภายในอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อมทั่วไปเป็นระเบียบเรียบร้อย					
2. มีระบบการจัดการและกำจัดขยะและการควบคุมแมลงและสัตว์นำโรคที่ดี					
3. มีความปลอดภัย ห่างไกลจากยาเสพติดและอบายมุข					

รายการนิเทศติดตาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
4. ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมีมาตรฐาน มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการเรียนรู้					
5. มีเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ					
6. มีการจัดเก็บสื่อ วัสดุ อุปกรณ์อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีความมั่นคงแข็งแรง					
ตัวชี้วัดที่ 3 บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสวยงาม (Colorful)					
1. มีแผนงาน โครงการเพื่อจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สวยงามและมีสีสัน					
2. สภาพแวดล้อมภายในอาคารเรียน และอาคารประกอบ มีสีสันสวยงาม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม					
3. มีพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจที่เหมาะสมและเพียงพอ					
4. มีสวนหย่อม หรือจัดสภาพบรรยากาศทั่วไปให้มีสวยงามและร่มรื่น					
5. มีระบบการบำรุง ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมในภายในอาคารเรียน และอาคารประกอบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดเวลา					
ตัวชี้วัดที่ 4 มีบรรยากาศภายในที่แสดงออกถึงการดูแลและเอาใจใส่ต่อตนเองและบุคคลอื่น (Care)					
1. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเอาใจใส่ต่อหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง					
2. มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ					
3. นักเรียนดูแลเอาใจใส่ต่อสุขภาพอนามัย ความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของตนเองเป็นอย่างดี					

รายการนิเทศติดตาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. มีกองทุนช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส					
5. มีการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพสำหรับนักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษา					
ตัวชี้วัดที่ 5 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศเอื้อต่อการทำงานร่วมกัน (Collaboration)					
1. มีโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนการทำงานร่วมกัน					
2. มีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เข้มแข็ง					
3. มีพื้นที่สำหรับการทำงานร่วมกันที่เหมาะสมและเพียงพอ					
4. มีภาคีเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการระดมทรัพยากรที่หลากหลาย					
5. ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานร่วมกัน					
ตัวชี้วัดที่ 6 สภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการสร้างวัฒนธรรมและค่านิยม (Correspondence)					
1. มีระบบหรือวิธีการสำหรับการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมร่วมขององค์กร					
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการมีความสุขและความผูกพันกับโรงเรียน					
3. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาชีพ					
4. จัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาตนเองของบุคลากร					
5. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้มีผลงานดีเด่น					

รายการนิเทศติดตาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ตัวชี้วัดที่ 7 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณลักษณะสำหรับการประนีประนอม (Compromise)					
1. ผู้บริหารและครูประพฤติตนตามระเบียบวินัย					
2. ผู้บริหารและครูดำรงตนในกรอบศีลธรรมอันดีงาม					
3. ผู้บริหารและครูเป็นผู้มีความเมตตา กรุณาและปราศจากอคติ					
4. ผู้บริหารและครูรู้จักแยกแยะและยึดข้อบชั้วดี					
5. ผู้บริหารและครูมีความปรารถนาดีต่อผู้อื่น					
ด้านการบริหารจัดการ					
ตัวชี้วัดที่ 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการสถานศึกษาสู่เป้าหมายความสำเร็จ					
1. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน					
2. นำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
3. ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษา					
4. สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ					
5. นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ					
6. นำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาและกำหนดทิศทางการวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					

รายการนิเทศติดตาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ตัวชี้วัดที่ 2 บริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล					
1. กระจายอำนาจการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม					
2. วางแผนการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และสามารถตรวจสอบได้					
3. เปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
4. มีภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนและระดมทรัพยากร เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
5. ใช้หลักธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในการบริหารจัดการ					
ตัวชี้วัดที่ 3 ประสิทธิภาพของการดำเนินการ ประกันคุณภาพภายใน					
1. กำหนดและประกาศมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ					
2. จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา					
3. การดำเนินการโครงการ/กิจกรรมเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้					
4. มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพ					
5. จัดทำและส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้ต้นสังกัด					
6. นำผลการประเมินตนเองไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา					

รายการนิเทศติดตาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอน					
ตัวชี้วัดที่ 1 ประสิทธิภาพด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน					
1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในรายวิชาหรือสาระการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ					
2. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด					
3. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
4. ออกแบบและจัดทำแผนการจัดการเรียน/แผนการจัดประสบการณ์ ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5. ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายโดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง					
6. จัดหาหรือคัดเลือก สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย					
7. ออกแบบวิธีการและเครื่องมือสำหรับการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน					
ตัวชี้วัดที่ 2 ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน					
1. จัดกิจกรรมที่หลากหลายโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง					
2. ใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย					
3. วัดและประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด					
4. นำผลจากการวัดและประเมินผลมาใช้สำหรับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน					

รายการนิเทศติดตาม	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
5. มีผลงานดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นที่ยอมรับของสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน					
ตัวชี้วัดที่ 3 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ชั้นเรียน					
1. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศภายในห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความปลอดภัยต่อผู้เรียน					
2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนรายบุคคล อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน					
3. จัดทำเอกสารประจำชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
4. ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการเสริมสร้างและพัฒนา ผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ					
5. มีการนิเทศและติดตามการจัดการเรียนการสอนให้ เป็นไปตามกำหนดการสอน					
ตัวชี้วัดที่ 4 ประสิทธิภาพด้านการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน					
1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
2. จัดโครงการ/กิจกรรม เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน					
3. ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้เรียนอย่างเป็น ระบบ					
4. สร้างเครือข่ายความร่วมมือเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน					
5. เผยแพร่วิธีปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน					

รายการนิเทศติดตาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ตัวชี้วัดที่ 5 ประสิทธิภาพด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม					
1. ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาผู้เรียนหรือพัฒนานวัตกรรมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ					
2. เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัยหรือพัฒนานวัตกรรม					
3. สร้างหรือพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน					
4. เผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือการพัฒนานวัตกรรม					
5. ได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทั่วไป

.....

.....

.....

ด้านการบริหารจัดการ

.....

.....

.....

ด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข ตัวอย่างแบบฟอร์มหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวอย่าง แบบบันทึกหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....
 รหัส-ชื่อรายวิชา.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
 ชั้น.....ภาคเรียนที่.....เวลา.....ชั่วโมง
 ผู้สอน.....โรงเรียน.....

มาตรฐานการเรียนรู้

.....
 .....

ตัวชี้วัด

1. ....
2. ....

มาตรฐานการเรียนรู้

.....
 .....

ตัวชี้วัด

1. ....
2. ....

สาระสำคัญ

.....
 .....

สาระการเรียนรู้

ความรู้

.....
 .....

ทักษะ / กระบวนการ

.....
 .....

คุณลักษณะ

.....
 .....

การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

.....

.....

การประเมินผล

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			

กิจกรรมการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

สื่อการเรียนรู้

.....

.....

ตัวอย่าง แบบประเมินหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้..... กลุ่มสาระการเรียนรู้

.....
ชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง

ครูผู้สอน .....

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคุณภาพการปฏิบัติ

ระดับคุณภาพการปฏิบัติ

- 4 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 3 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 2 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุง
 1 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุงมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ				
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีความเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม				
3. สาระสำคัญกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดมีความสอดคล้องกัน				
4. สาระสำคัญกับสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน				
5. ระหว่างชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน				
6. เป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้มีความชัดเจน ครอบคลุมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้				
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
8. กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)				
9. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
10. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน				
11. การประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
12. เครื่องมือหรือแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับกับ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ลักษณะของเครื่องมือหรือแบบทดสอบสัมพันธ์กับ การทดสอบระดับชาติ				
13. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด				

14. การกำหนดเกณฑ์การประเมินที่คำนึงถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียน เป็นรายบุคคล มีการจำแนกเกณฑ์การประเมินสำหรับผู้เรียนกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มอ่อนไว้อย่างชัดเจน				
15. สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสม เพียงพอ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
16. หน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง				
รวม				
เฉลี่ย/สรุปผล				

การแปลความหมายการประเมินหน่วยการเรียนรู้

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 : ปรับปรุง 1.51 – 2.50 : พอใช้ 2.51 – 3.50 : ดี 3.51 – 4.00 : ดีมาก

เกณฑ์การผ่าน มีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไป

ตัวอย่าง แบบบันทึกการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ .....ชื่อหน่วยการเรียนรู้ .....

รหัส-ชื่อรายวิชา .....

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... ชั้น .....

เวลารวม.....ชั่วโมง

แผน การ จัดการ เรียนรู้ ที่	ชื่อแผนการจัด การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	จุดประสงค์ การเรียนรู้	สาระ การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)

ตัวอย่าง แบบบันทึกแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่..... เรื่อง

.....

สอนวันที่ .... เดือน ..... พ.ศ. .... ช่วงเวลาที่สอน ..... จำนวน .....

ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ ที่ .... เรื่อง

.....

ชั้น ..... โรงเรียน

.....

ชื่อครูผู้สอน

.....

มาตรฐานการเรียนรู้

.....

.....

ตัวชี้วัด

.....

.....

มาตรฐานการเรียนรู้

.....

.....

ตัวชี้วัด

.....

.....

สาระสำคัญ

.....

.....

จุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

จุดประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน		
	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลงาน/ชิ้นงาน	เกณฑ์การผ่าน
K :			
P :			
A :			

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็น การประเมิน	ระดับคุณภาพ			

เกณฑ์การตัดสิน/ระดับคุณภาพ

.....

.....

เกณฑ์การผ่าน

.....

.....

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

.....

ปัญหาที่พบ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

.....
.....

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....
.....

(.....)

ผู้บริหารโรงเรียน .....

วันที่ ..... เดือน.....พ.ศ. ....

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(วิทยาศาสตร์)

รหัส-ชื่อรายวิชา ว11101 วิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 10 ชั่วโมง

ผู้สอน ..... โรงเรียน.....

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่สัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

ว 1.1 ป.1/3 สังเกตและอธิบายลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ ตลอดจนการดูแลรักษาสุขภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ง 1.1 เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทางาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะการแสวงหาความรู้ มีคุณธรรมและลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำรงชีวิต และครอบครัว

ง 1.1 ป.1/ 2 ใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานอย่างปลอดภัย

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ท 2.1 ป.1/2 เขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายนอกของมนุษย์มีลักษณะและหน้าที่แตกต่างกัน อวัยวะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตจึงต้องดูแลรักษาสุขภาพของตนเองเพื่อป้องกันไม่ให้อวัยวะเหล่านั้นได้รับอันตราย

สาระการเรียนรู้

ความรู้

1. ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์
2. การปฏิบัติตนในการดูแล รักษาความสะอาดของส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย
3. การใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานอย่างปลอดภัย
4. การเขียนสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ

ทักษะ/กระบวนการ สมรรถนะสำคัญ

1. การใช้เครื่องมือง่าย ๆ การทำงาน
2. กระบวนการทำงาน
3. ความสามารถในการเขียนสื่อสาร

คุณลักษณะ

ความร่วมมือในการทำงาน

การประเมินผลรวบยอด

ชิ้นงานหรือภาระงาน

การจัดทำและใช้คู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ

การทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ ประจำหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เรารักตัวเรา

การประเมินผล

1. ประเมินจากชิ้นงาน
2. ประเมินการทำงาน

เกณฑ์การประเมินผล

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				ค่าน้ำหนักการประเมิน
	ขั้นสูงแล้ว(4)	ขั้นสูงทำได้อีก (3)	ขั้นสูงเริ่มเรียน (2)	ขั้นช่วยหาคำด้วย (1)	
การบอกอวัยวะภายนอกที่สำคัญ พร้อมทั้งหน้าที่การทำงาน	บอกอวัยวะภายนอกที่สำคัญ พร้อมทั้งหน้าที่การทำงานได้ถูกต้องตั้งแต่ 6 รายการขึ้นไป	บอกอวัยวะภายนอกที่สำคัญ พร้อมทั้งหน้าที่การทำงานได้ถูกต้อง4-5 รายการ	บอกอวัยวะภายนอกที่สำคัญ พร้อมทั้งหน้าที่การทำงานได้ถูกต้อง 3 รายการ	บอกอวัยวะภายนอกที่สำคัญ พร้อมทั้งหน้าที่การทำงานได้ถูกต้อง 1-2 รายการ หรือไม่สามารถบอกได้	2
ตารางการดูแลรักษาความสะอาดของอวัยวะต่าง ๆ	บอกการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ได้ถูกต้องตั้งแต่ 6 รายการขึ้นไป	บอกการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ได้ถูกต้อง 4-5 รายการ	บอกการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ได้ถูกต้อง 3 รายการ	บอกการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาความสะอาดส่วนต่าง ๆ ได้ถูกต้อง 1-2 รายการหรือไม่สามารถบอกได้	2
การใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงาน	ใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานได้ถูกต้องและปลอดภัย ตั้งแต่ 4 รายการขึ้นไป	ใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานได้ถูกต้องและปลอดภัย 3 รายการ	ใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานได้ถูกต้องและปลอดภัย 2 รายการ	ใช้เครื่องมือง่าย ๆ ในการทำงานได้ถูกต้องและปลอดภัย 1 รายการหรือไม่สามารถทำได้ถูกต้องและปลอดภัยทุกรายการ	1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				ค่าน้ำหนักการประเมิน
	ขั้นสูงแล้ว (4)	ขั้นสูงทำได้ (3)	ขั้นสูงเริ่มเรียน (2)	ขั้นช่วยหนูด้วย (1)	
กระบวนการทำงาน	มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน และปฏิบัติงานได้ตามแผนและเวลาที่กำหนด	มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบพอสมควร แต่ยังขาดความชัดเจนบางขั้นตอน สามารถปฏิบัติตามได้สำเร็จตามเวลาเป็นส่วนใหญ่	การวางแผนยังมีความสับสน ขาดความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติ ปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามเวลา	ไม่มีการวางแผนงาน ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จตามเวลา	2
ความสามารถในเขียนสื่อสาร	เขียนคำสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้อง	เขียนคำสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่	เขียนคำสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ ได้ถูกต้องเป็นบางส่วน	ไม่สามารถเขียนคำสื่อสารด้วยคำและประโยคง่าย ๆ ได้	2
ความร่วมมือ	เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการทำงาน และร่วมมือกันปฏิบัติงานเป็นประจำสม่ำเสมอทุกครั้ง	เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการทำงานพอสมควร และร่วมมือกันปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่	เอาใจใส่ กระตือรือร้นในการทำงานน้อย ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็นส่วนใหญ่	ขาดความเอาใจใส่ และความกระตือรือร้นในการทำงาน ไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน	1

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมชั่วโมงที่ 1

กิจกรรมนาเข้าสู่บทเรียน

นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอวัยวะภายนอกที่สำคัญ ว่ามีชื่อ ลักษณะ หน้าที่ และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างไร

กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน

1. ภายหลังจากสนทนาเข้าสู่บทเรียน ครูมุ่งเน้นการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิด และร่วมกันหาคำตอบเกี่ยวกับลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์โดยใช้แผนภาพและหุ่นจำลองครูเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจให้กับนักเรียน
2. นักเรียนซักถาม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนยิ่งขึ้น
3. นักเรียนทำกิจกรรมเลือกวาดรูปอวัยวะภายนอกที่สำคัญ บอกชื่อ ลักษณะ หน้าที่ ความสำคัญคนละ 1 รูป
4. ตรวจสอบผลงานของนักเรียนทุกคน นักเรียนนำผลงานของนักเรียนทุกคนนำมาติดที่บอร์ด แสดงผลงานของนักเรียน

5. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์

กิจกรรมชั่วโมงที่ 2

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 คน ให้ศึกษา CAI เกี่ยวกับอวัยวะภายนอก พร้อมทั้งหน้าที่ ความสำคัญและการดูแล รักษาอวัยวะภายนอกเหล่านั้น
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับ จัดทำเป็นแผนที่ความคิด นำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาของแต่ละกลุ่ม

กิจกรรมชั่วโมงที่ 3-4

1. ให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับวิธีการทำงาน การวางแผนในการทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ
2. แนะนำนักเรียนให้รู้จักกับเครื่องมือ อุปกรณ์ในการทำงานการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ
3. ให้นักเรียนทดลองใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการทำงานการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ เช่น ไม้บรรทัด ดินสอสี กรรไกร กระดาษ กาว ฯลฯ
4. นักเรียนร่วมกับครูสรุปวิธีการทำงาน การวางแผนการทำงาน และการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในการทำงาน จัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ

กิจกรรมชั่วโมงที่ 5

1. แบ่งกลุ่มนักเรียน กลุ่มละ 4 คน ศึกษาลักษณะของคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพจากตัวอย่างที่ครูให้
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพจากตัวอย่างที่ครูให้ในประเด็น ลักษณะคู่มือ การจัดทำให้สวยงาม น่าสนใจ และความถูกต้องของคู่มือ
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันในกลุ่ม
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้

กิจกรรมชั่วโมงที่ 6-7

1. นักเรียนกลุ่มเดิมวางแผนร่วมกันในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอวัยวะ การทำงานของอวัยวะและการดูแลอวัยวะเพื่อเตรียมการออกแบบคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ

กิจกรรมรวบยอด

กิจกรรมชั่วโมงที่ 8-10

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ ครูมอบหมายให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกการปฏิบัติตนตามคู่มือในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มทั้งการจัดทำคู่มือและการใช้คู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเอง จัดนิทรรศการและนำเสนอผลงานและเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับต่างกลุ่ม
3. ครูและนักเรียนประเมินผลงานร่วมกัน
4. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกัน

สื่อการเรียนรู้

1. แผนภาพและหุ่นจำลองเกี่ยวกับลักษณะ หน้าทีและความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์
2. สื่อ CAI เกี่ยวกับอวัยวะภายนอก พร้อมทั้งหน้าที่ ความสำคัญ และการดูแล รักษาอวัยวะภายนอก
3. เครื่องมือ อุปกรณ์ในการทำงานการจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ เช่น ไม้บรรทัดดินสอสี กรรไกร กระดาษ กาว ฯลฯ
4. ตัวอย่างคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ

บันทึกผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่เกิดกับนักเรียน

.....

.....

ปัญหา/อุปสรรคที่พบ

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ในโอกาสต่อไป

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

(ครูผู้สอน)

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

.....
.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

(ผู้บริหารสถานศึกษา)

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
(ภาษาอังกฤษ)

ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ภาษาอังกฤษ)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Clean up the beach

รหัสวิชา อ 16101 รายวิชา ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ
 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 6 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ป.6/5 พูด/เขียน แสดงความรู้สึกของตนเอง เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

มาตรฐาน 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและเขียน

1.3 ป.6/1 พูดเขียน ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เพื่อนและสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว

1.3 ป.6/3 พูด เขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว

มาตรฐาน 3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระเรียนรู้อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาแสวงหาความรู้และเปิดโลกทัศน์ของตน

3.1 ป.6/1 ค้นคว้ารวบรวมคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น จากแหล่งการเรียนรู้และนำเสนอด้วยการพูด/เขียน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

การใช้ภาษาอังกฤษในการให้ข้อมูล แสดงความรู้สึก เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกละลาย ตลอดจนการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการ แนวทางในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยการรณรงค์ไม่ทิ้งขยะ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ เป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและสร้างจิตสำนึกเฝ้าระวังรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3. สาระการเรียนรู้

3.1 Vocabulary

- environment สิ่งแวดล้อม	- the sea ทะเล
- the beach ชายหาด	- horseshoe crab แมงดา
- ecosystem ระบบนิเวศน์	- coral reef ปะการัง

- sand ทราย
- coconut tree ต้นมะพร้าว
- white sand ทรายขาว
- dirty beach หาดทรายสกปรก
- sea animals lose their homes. สัตว์ทะเลไร้ที่อยู่อาศัย
- unhealthy living conditions in the sea สภาพที่ขาดสุขภาพที่ดีได้ทะเล
- recycle การแปรรูปของใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่
- paper กระดาษ
- glass แก้ว
- sea shell เปลือกหอย
- island เกาะ
- clear water น้ำใส
- trash ขยะ
- organize จัดการ
- reuse นำกลับมาใช้ซ้ำ
- dispose คัดแยก
- reduce ลดปริมาณ
- plastic พลาสติก
- garbage bag ถุงใส่
- sunscreen ครีมทากันแดด
- gloves ถุงมือ

3.2 Grammar

- Do you like/love the sea?
- Yes, I do.
- Why do you like/love the sea?
- I love the sea because.....
- The sand is white.
- What can we do?
- We should .....
- We should dispose of trash carefully and correctly.
- What is the name of the beach clean-up?
- When do you clean up the beach?
- Where do you clean up the beach?
- What should you bring?
- What time do you leave from school?.
- Why do you clean up the beach?
- Who is a sponsor?
- I love the sea because.....
- The water is clear.

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- ความสามารถในการสื่อสาร
- ความสามารถในการแก้ปัญหา
- ความสามารถในการคิดให้เหตุผล

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- มีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ
- ใฝ่เรียนรู้
- มุ่งมั่นในการทำงาน
- มีจิตสาธารณะ

6. ชิ้นงาน/ภาระงาน

6.1 ชิ้นงาน/ภาระงานระหว่างเรียน

- ทำหนังสือเล่มเล็ก (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1)
- พุดนำเสนอแผนที่ความคิดปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาชายหาดสกปรกหน้าชั้นเรียน (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2)
- พุดนำเสนอข้อมูลประชาสัมพันธ์จากแผ่นโปสเตอร์ (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3)

6.2 ชิ้นงาน/ภาระงานรวบยอด

- พุดนำเสนอในหัวข้อ Why do I love the beach and how to save it? (แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4)
- การทดสอบก่อนและหลังการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง Clean up the beach

7. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1			
พุดแสดงความรู้สึกร่วมกับให้เหตุผล	ตรวจความถูกต้องของการพุดแสดงความรู้สึกร่วม	แบบประเมินการพุด	16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง
เขียนแสดงความรู้สึกร่วมกับให้เหตุผลได้	ทำหนังสือเล่มเล็ก	แบบประเมินการเขียน	16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2			
พูดให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมทางทะเลและบนชายหาดได้	- สังเกตการพูดนำเสนอ แผนที่ความคิดปัญหาและ วิธีการแก้ปัญหาชายหาด สกปรกหน้าชั้นเรียน	แบบประเมินการพูด	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3			
เขียนโปสเตอร์	ตรวจสอบการเขียน โปสเตอร์	แบบประเมินการเขียน	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง
พูดนำเสนอข้อมูลจากโปสเตอร์	สังเกตการพูดนำเสนอ ข้อมูลจากโปสเตอร์	แบบประเมินการพูด	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4			
พูดนำเสนอภาพ	สังเกตการพูดนำเสนอ	แบบประเมินการพูด	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง

8. กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง The Beach

- ฟัง-พูดเพื่อให้ข้อมูลให้ ด้วยเทคนิคการถาม-ตอบโดยมีรูปภาพประกอบจากวีดิทัศน์และสื่อ
เพาเวอร์พอยท์ ชุดที่ 1 “Amazing the sea”
- กิจกรรมเกม จับคู่ภาพกับคำ เรียนรู้ความหมายของคำ
- กิจกรรมแข่งขันเรียงลำดับคำให้เป็นประโยคแสดงความรู้สึก พร้อมกับให้เหตุผล

- ทำหนังสือเล่มเล็ก

ชั่วโมงที่ 2

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Pollution Issues and How to Solve Them

- เล่นเกม Onion rings ทบทวนประโยคแสดงความรู้สึกพร้อมกับให้เหตุผล
- ถ้าม-ตอบปัญหาชายหาดสกปรกเต็มไปด้วยขยะจากภาพโปรแกรมเพาเวอร์พอยท์ ชุดที่ 2 และฝึกพูดให้คำแนะนำในการแก้ปัญหา
- แบ่งกลุ่มสืบค้นวิธีแก้ปัญหาชายหาดสกปรกเต็มไปด้วยขยะจากเว็บไซต์บนโทรศัพท์มือถือของนักเรียนและจัดทำแผนที่ความคิด(Mind Mapping) และพูดนำเสนอ

ชั่วโมงที่ 3 -4

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Awesome Posters!

- ถ้าม-ตอบข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดจากแผ่นโปสเตอร์ตัวอย่าง
- รวมกลุ่มระดมความคิด ออกแบบโปสเตอร์
- ทำแผ่นโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การไปทำความสะอาดชายหาดทรายทะเล
- พูดนำเสนอข้อมูลจากโปสเตอร์

ชั่วโมงที่ 5 - 6

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ชื่อเรื่อง Clean up the beach together

- แข่งขันเก็บและคัดแยกขยะบนชายหาด
- พูดบอกข้อมูลขยะประเภทต่าง ๆ ที่เก็บได้จากชายหาด
- วาดภาพ หัวข้อ “Why do you love the beach and how to save it?”
- พูดภาษาอังกฤษบรรยายภาพหัวข้อ “Why do you love the beach and how to save it?”

9. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

1. เพาเวอร์พอยท์ ชุดที่ 1 The amazing sea
2. เพาเวอร์พอยท์ ชุดที่ 2 Pollution issues
3. กระดาษปอนด์ กระดาษการ์ด สี กรรไกร
4. ชายหาดในท้องถิ่น
5. เกมจับคู่ภาพกับคำ (Pelmanism)
6. เกม แข่งขันเรียงคำให้เป็นประโยค

7. เกม Onion rings
8. เกม Find someone who
9. ไข่งาน Fill in the missing words
10. สมาร์ทโฟน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 Clean up the beach

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง The beach

รหัสวิชา อ 16101

รายวิชา ภาษาอังกฤษ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ

ปีการศึกษา 2559

ภาคเรียนที่ 2

เวลา 1 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

ต 1.2 ป.6/5 พูด/เขียน แสดงความรู้สึกของตนเอง เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ใกล้ตัว กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

2.1 พูดและเขียนแสดงความรู้สึกพร้อมกับให้เหตุผลได้

2.2 ทำหนังสือเล่มเล็กได้

3. สาระสำคัญ

การใช้ภาษาอังกฤษในการให้ข้อมูล แสดงความรู้สึกอย่างมีเหตุผลและมีวิจารณญาณ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเป็นการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและสร้างจิตสำนึก ใฝ่ระวังรักษาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

4. สาระการเรียนรู้

4.1 Vocabulary

- environment สิ่งแวดล้อม	- the sea ทะเล
- the beach ชายหาด	- sand ทราย
- sea shell เปลือกหอย	- coconut tree ต้นมะพร้าว
- island เกาะ	- horseshoe crab แมงดา
- ecosystem ระบบนิเวศน์	- coral reef ปะการัง
- white sand ทรายขาว	- clear water น้ำใส

4.2 Grammar

- Do you like/love the sea?	- Yes, I do.
- Why do you like/love the sea?	- I love the sea because.....
- The sand is white.	

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 5.2 ความสามารถในการคิดให้เหตุผล

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 มีความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
- 6.2 มีเหตุผล มีวิจารณญาณ

7. ชิ้นงานและหรือภาระงาน นักเรียนทำหนังสือเล่มเล็ก

8. กิจกรรมการเรียนรู้

8.1. กิจกรรมขึ้นนาเข้าสู่บทเรียน (Warm - up)

- 1) นักเรียนดูและฟังเพลง A sailor went to the sea จากสื่อมัลติมีเดีย
- 2) ครูและนักเรียน สนทนาถาม-ตอบเกี่ยวกับเพลงและภาพ ด้วยประโยค What can you see?

8.2 กิจกรรมขึ้นนาเสนอ (Presentation)

1) ครูให้นักเรียนดูวีดิทัศน์เกี่ยวกับหาดทรายและท้องทะเลที่สวยงาม เวลา 3 นาที เพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางทะเล จากนั้น ครูแสดงตัวอย่างการถามและตอบ

เกี่ยวกับทะเล Do you love the sea? / Yes, I do.

Why do you love the sea? / I love the sea because the water is clear.

ครูแสดงภาพจากวีดิทัศน์ประกอบ และเขียนประโยค “I love the sea because the water is clear.” ลงบนกระดานไวท์บอร์ด จากนั้นครูถามนักเรียนต่อ “ Why do you love the sea?” นักเรียนช่วยกันตอบและให้เหตุผล ตามรูปภาพในวีดิทัศน์ เช่น

I love the sea because I love to ride a boat. / I love the sea because I love to play in the water. I love the sea because there are the coconut trees, etc.

ครูเขียนประโยค จำนวน 5 ประโยค ที่นักเรียนตอบลงบนกระดานไวท์บอร์ด

2) นักเรียนช่วยกันสรุปโครงสร้างของประโยคการบอกความรู้สึกและการให้เหตุผลลงในสมุด

3) นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 5 คนเล่นเกมจับคู่ภาพกับคำหรือวลี (Pelmanism game) เพื่อ

เรียนรู้คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางทะเลเพิ่มเติม เช่น the sea , the beach, a sea shell, an island, a coral reef, white sand, clear water, etc.

4) นักเรียนอ่านคำศัพท์จากภาพและสรุปความหมาย

8.3 กิจกรรมขั้นการฝึก (Practice)

1) แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 ทีม แข่งขันกันตอบคำถามจากเพาเวอร์พอยท์ ชุดที่ 1 “The Amazing Sea” โดยครูตั้งคำถามจากภาพทีละภาพ ด้วยประโยค “Why do you love the sea?” ทีมใดตอบโดยพูดแสดงความรู้สึกพร้อมทั้งให้เหตุผลตามภาพที่เห็นถูกต้อง จะได้คะแนน เช่น I love the sea because there is a sea shell. / I love the sea because the sea is blue.

2) นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 8 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน แข่งขันเล่นเกมเรียงคำให้เป็นประโยคที่ถูกต้อง เพื่อตอบคำถามประโยค “Why do you love the sea?”

เกมเรียงคำให้เป็นประโยค	เฉลย
I love the sea because	
1. white is the sand .	1. the sand is white.
2. clear the water is .	2. the water is clear.
3. there coconut are trees .	3. there are coconut trees.
4. sunny weather I enjoy .	4. I enjoy sunny weather.
5. the love I blue the sky clouds and .	5. I love the blue sky and the clouds. หรือ I love the clouds and the blue sky.

ครูเป่านกหวีดให้สัญญาณเมื่อหมดเวลา 2 นาที ครูสุ่มตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่ม / นักเรียนทั้งกลุ่มพูดประโยคที่เรียงไว้กลุ่มละ 1 ประโยค ให้นักเรียนกลุ่มอื่นช่วยกันตรวจสอบความถูกต้องของประโยค และครูเขียนคำตอบที่ถูกต้องบนกระดาน

8.4 กิจกรรมขั้นนำไปใช้ (Production)

1) นักเรียนจับคู่แล้วหารูปภาพเกี่ยวกับทะเลที่นักเรียนชอบมาคนละ 1 ภาพแล้วพูดบทสนทนา ถาม-ตอบว่า ทำไมเพื่อนถึงชอบทะเล และแลกเปลี่ยนบทบาทกัน

S1: Why do you like the sea?

S2: I like the sea because .....

2) นักเรียนทำหนังสือเล่มเล็ก “Why do I love the sea?” โดยมีภาพเกี่ยวกับทะเลที่นักเรียนชื่นชอบ 3-5 ภาพ พร้อมเขียนคำบรรยายความรู้สึกสั้น ๆ

8.5 กิจกรรมขั้นสรุป (Wrap up)

นักเรียนร้องเพลง “A sailor went to the sea.” อีกครั้งเพื่อสรุปคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับทะเล จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันสรุปโครงสร้างประโยคบอกความรู้สึกและการบอกเหตุผลอีก

ครั้ง

9. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
พุดแสดงความรู้สึกพร้อมกัน ให้เหตุผล	ตรวจสอบความถูกต้องของการ พุดแสดงความรู้สึก	แบบประเมินการพุด	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง
เขียนแสดงความรู้สึกพร้อม กันให้เหตุผลได้	ทำหนังสือเล่มเล็ก	แบบประเมินการเขียน	คะแนน 16-20 = ดีมาก 13-15 = ดี 10-12 = พอใช้ น้อยกว่า10 = ควรปรับปรุง

หมายเหตุ เกณฑ์การวัดและประเมิน กำหนดเกณฑ์การผ่านไว้ตามระดับความสามารถของผู้เรียนที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยนักเรียนกลุ่มเก่ง มีเกณฑ์การผ่านอยู่ในระดับดีมาก นักเรียนกลุ่มปานกลาง มีเกณฑ์การผ่านอยู่ในระดับดีขึ้นไป และนักเรียนกลุ่มอ่อนมีเกณฑ์การผ่านอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป

10. สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

1. คลิปวีดีโอ เพลง A sailor went to the sea จาก <https://www.youtube.com/watch?v=DX2Er--LYmQ>
2. วีดีทัศน์หาดทรายชายทะเลที่สวยงาม สะอาด จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5HeEpfyhuVc>
3. เพาเวอร์พอยท์ชุดที่ 1 Amazing the sea
4. เกมจับคู่ภาพกับคำหรือวลี (Pelmanism game)
5. เกมแข่งขันเรียงคำให้เป็นประโยค

11. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้

1. นักเรียนร้อยละ 100 มีความสุขและสนุกกับกิจกรรมที่ตัวเองได้ลงมือปฏิบัติและแสดงออกซึ่งความรักความประทับใจในธรรมชาติและท้องทะเลผ่านการนำเสนอข้อมูลอย่างกระตือรือร้น
2. นักเรียนกลุ่มอ่อนสามารถจดจำคำศัพท์และความหมายได้ดีจากการเล่นเกมจับคู่ภาพกับคำ
3. เทคนิคการถาม-ตอบจากสื่อเพาเวอร์พอยท์ที่นำเสนอเรื่องราวด้วยภาพ ช่วยให้นักเรียนมีโอกาสดูภาษาอังกฤษได้ตลอดเวลา แต่บางครั้งนักเรียนไม่รู้คำศัพท์จึงทำให้การโต้ตอบระหว่างครูกับนักเรียนติดขัดไม่ราบรื่น

12. กิจกรรมเสนอแนะ

ในการจัดทำสื่อเพาเวอร์พอยท์ ครูควรมีคำภาษาอังกฤษประกอบภาพ แต่ควรเปิดขึ้นมาหลังจากการนำเสนอภาพแล้ว เนื่องจากต้องการให้นักเรียนได้คิดและพูดคำเหล่านั้นด้วยตนเองก่อน

ภาคผนวก จ
ตัวอย่างแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ตัวอย่าง แบบประเมินชิ้นงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติตนในการดูแลรักษาสุขภาพ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน.....

กลุ่มที่/ ชื่อกลุ่ม	การบอกอวัยวะ ภายนอกที่ สำคัญพร้อมทั้ง หน้าที่การ ทำงาน (8 คะแนน)	ตารางการ ดูแลรักษา ความสะอาด ของอวัยวะ ต่าง ๆ (8 คะแนน)	ความ สามารถ ในเขียน สื่อสาร (8 คะแนน)	รวมคะแนน (24 คะแนน)	สรุปผล การประเมิน (ผ่าน/ไม่ ผ่าน)

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนที่ได้ 22-24 คะแนน อยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนที่ได้ 19-21 คะแนน อยู่ในระดับ ดี

คะแนนที่ได้ 12-18 คะแนน อยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนที่ได้ 0-11 คะแนน อยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

อยู่ในระดับพอใช้ ขึ้นไป

ตัวอย่าง แบบประเมินการทำงาน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในการดูแลรักษาสุขภาพ
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน.....

กลุ่มที่/ ชื่อกลุ่ม	การใช้เครื่องมือ ง่าย ๆ ในการ ทำงาน (4 คะแนน)	กระบวนการ ทำงาน (8 คะแนน)	ความร่วมมือ (4 คะแนน)	รวมคะแนน (16 คะแนน)	สรุปผล การประเมิน (ผ่าน/ไม่ ผ่าน)

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนที่ได้ 15-16 คะแนน อยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนที่ได้ 13-14 คะแนน อยู่ในระดับ ดี

คะแนนที่ได้ 8-12 คะแนน อยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนที่ได้ 0-7 คะแนน อยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

อยู่ในระดับพอใช้ ขึ้นไป

ตัวอย่าง แบบสรุปผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง เรารักตัวเรา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน.....

ชื่อ-สกุล/ สมาชิกกลุ่มที่	ประเมินชิ้นงาน (24 คะแนน)	ประเมิน การทำงาน (16 คะแนน)	รวมคะแนน (40 คะแนน)	สรุปผล การประเมิน (ผ่าน/ไม่ผ่าน)
รวมเฉลี่ย				

เกณฑ์การประเมิน

คะแนนที่ได้ 36-40 คะแนน อยู่ในระดับ ดีมาก

คะแนนที่ได้ 32-35 คะแนน อยู่ในระดับ ดี

คะแนนที่ได้ 20-31 คะแนน อยู่ในระดับ พอใช้

คะแนนที่ได้ 0-19 คะแนน อยู่ในระดับ ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

ยึดข้อมูลจากการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยกลุ่มเก่ง มีผลการประเมินระดับดีมาก กลุ่มปานกลางมีผลการประเมินระดับดีขึ้นไป และกลุ่มเด็กอ่อน มีผลการประเมินระดับพอใช้ขึ้นไป

ตัวอย่าง การบันทึกการออกแบบหน่วยการเรียนรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เรารักตัวเรา รหัส-ชื่อรายวิชา ว11101 วิชาวิทยาศาสตร์
 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 เวลารวม 10 ชั่วโมง

แผน การ จัดการ เรียนรู้ ที่	ชื่อแผนการจัด การเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้	ตัวชี้วัด	จุดประสงค์ การเรียนรู้	สาระ การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	อวัยวะภายนอก ของมนุษย์	ว 1.1 เข้าใจ หน่วยพื้นฐาน ของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ ของโครงสร้าง และหน้าที่ ของระบบ ต่างๆ ของ สิ่งมีชีวิตที่ สัมพันธ์กัน มี กระบวนการ สืบเสาะหา ความรู้และนำ ความรู้ไปใช้ ในการ ดำรงชีวิตของ ตนเองและ ดูแลสิ่งมีชีวิต	ว 1.1 ป.1/3 สังเกตและ อธิบาย ลักษณะ หน้าที่และ ความสำคัญ ของอวัยวะ ภายนอก ของมนุษย์ ตลอดจน การดูแล รักษา สุขภาพ	อธิบาย ลักษณะ หน้าที่และ ความสำคัญ ของอวัยวะ ภายนอกของ มนุษย์ได้	ลักษณะ หน้าที่และ ความสำคัญ ของอวัยวะ ภายนอกของ มนุษย์	1
2	.....					

ตัวอย่าง การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อวัยวะภายนอกของมนุษย์

สอนวันที่ 18 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 เวลาที่สอน 09.00 – 10.00 น จำนวน 1 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เรารักตัวเรา

.....

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่สัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต

ว 1.1 ป.1/3 สังเกตและอธิบายลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ ตลอดจนการดูแลรักษาสุขภาพ

สาระสำคัญ

อวัยวะภายนอกของมนุษย์มีลักษณะและหน้าที่แตกต่างกัน อวัยวะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

อธิบายลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ได้

ทักษะ กระบวนการ สมรรถนะสำคัญ

กระบวนการปฏิบัติงานกลุ่มและรายบุคคล

การสื่อสารอธิบายผลงานหน้าชั้นเรียน

เจตคติ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

ใฝ่เรียนรู้ (ตัวชี้วัด 4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้)

ชิ้นงาน/ภาระงาน

ผลงานรายบุคคล ภาพวาดอวัยวะภายนอกที่สำคัญ บอกรายชื่อ ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญ คนละ 1 ภาพ และการนำเสนออธิบายผลงานหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้

1. กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 นักเรียนทำสมาธิก่อนเรียน 5 นาที ครูสอดแทรกคติข้อคิดในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์เรื่อง การใฝ่รู้ใฝ่เรียน

1.2 นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับอวัยวะภายนอกที่สำคัญ ว่ามีชื่อ ลักษณะ หน้าที่และมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างไร

2. กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียน

2.1 ครูใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดเพื่อหาคำตอบในการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์โดยใช้แผนภาพและหุ่นจำลอง

2.2 แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ช่วยกันค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมในห้องสมุด เกี่ยวกับลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์ นักเรียนและครูร่วมกันสรุป ความรู้เพิ่มเติมที่ได้จากการค้นคว้า

2.3 นำข้อความที่เป็นชื่ออวัยวะภายนอก ลักษณะหน้าที่และความสำคัญของอวัยวะ ภายนอกที่ครูจัดเตรียม แจกให้แต่ละกลุ่ม ให้กลุ่มจัดทำแผนภาพแสดงลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของมนุษย์ ลงในกระดาษปรีฟที่ครูแจกให้ พร้อมทั้งให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

2.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนยิ่งขึ้น

3. กิจกรรมรวบยอด/และสรุปการเรียนรู้

3.1 นักเรียนทำกิจกรรมเลือกวาดรูปอวัยวะภายนอกที่สำคัญ บอกชื่อ ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญคนละ 1 รูป

3.2 ตรวจสอบผลงานของนักเรียนทุกคน นักเรียนนำผลงานของนักเรียนทุกคนนำมาติดที่บอร์ด แสดงผลงานของนักเรียน

3.3 นักเรียนและครูร่วมกันสรุปลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. แผนภาพลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์
2. หุ่นจำลองแสดงลักษณะอวัยวะภายนอกของมนุษย์
3. ห้องสมุด
4. เอกสารประกอบการค้นคว้า เรื่อง ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์
5. กระดาษปรีฟ และชุดข้อความของชื่อ ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอก
6. ปากกาเคมี
7. กระดาษวาดรูป
8. สีไม้หรือสีเทียน

การวัดและประเมินผล

สิ่งที่ประเมิน

1. ความรู้ เรื่อง ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอกของมนุษย์
  2. ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใฝ่เรียนรู้ (ตัวชี้วัด 4.1 ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้)
  3. กระบวนการทำงานและผลงานรายบุคคล ภาพวาดอวัยวะภายนอกที่สำคัญ บอกชื่อ ลักษณะ หน้าที่และความสำคัญ
  4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในด้านการสื่อสารนำเสนอผลงานเป็นรายบุคคลหน้าชั้นเรียน
- วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง

จุดประสงค์การเรียนรู้	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน		
	วิธีการ/เครื่องมือ	ผลงาน/ชิ้นงาน	เกณฑ์การผ่าน
K-ความรู้ อธิบายลักษณะ หน้าที่ และความสำคัญของ อวัยวะภายนอก	แบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ 1
A-คุณลักษณะ ข้อ 4 ใฝ่เรียนรู้	การสังเกตพฤติกรรม	คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ 1
P-กระบวนการทำงาน รายบุคคล	ตรวจผลงาน/สังเกต พฤติกรรมการทำงาน	รูปภาพอวัยวะภายนอก ที่สำคัญ บอกชื่อ ลักษณะ หน้าที่และ ความสำคัญ	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ 1
P-สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ในด้านการสื่อสารนำเสนอผลงาน รายบุคคลหน้าชั้นเรียน	การสังเกตพฤติกรรม	สมรรถนะสำคัญในด้านการ สื่อสาร	ผ่านเกณฑ์ระดับ คุณภาพ 1

เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				น้ำหนัก
	0(ปรับปรุง)	1(ผ่าน)	2(ดี)	3(ดีเยี่ยม)	ความสำคัญ
K-ความรู้ จากข้อสอบวัดองค์ความรู้เกี่ยวกับลักษณะหน้าที่และความสำคัญของอวัยวะภายนอก	ได้คะแนน 0-4	ได้คะแนน 5-6	ได้คะแนน 7-8	ได้คะแนน 9-10	3
A-ตัวชี้วัดคุณลักษณะ ข้อที่ 4.1 ตั้งใจเพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม	ไม่ตั้งใจเรียน	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นบางครั้ง	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้บ่อยครั้ง	ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และมี ความเพียรพยายามในการเรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เป็นประจำ	1
P-กระบวนการทำงาน รายบุคคล -การสื่อสารนำเสนอผลงาน -ผลงาน	1.ไม่มีการวางแผนในการทำงาน	1. มีการวางแผนการทำงาน แต่การวางแผนไม่เป็นลำดับขั้นตอนการทำงาน	1. มีการวางแผนการทำงาน ที่เป็นลำดับขั้นตอนการทำงานเกือบสมบูรณ์	1. มีการวางแผนการทำงานที่เป็นลำดับขั้นตอนการทำงานที่สมบูรณ์	1
	2. ไม่มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้	2. มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นบางส่วน	2. มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นส่วนใหญ่	2. มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์	1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ				น้ำหนัก ความสำคัญ
	0(ปรับปรุง)	1(ผ่าน)	2(ดี)	3(ดีเยี่ยม)	
	3. ไม่มีการประเมินผลงานหรือมีการประเมินผลงานแต่ไม่นำผลไปใช้ในการปรับปรุงงาน	3. มีการประเมินผลงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงเป็นบางส่วน	3. มีการประเมินผลงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่	3. มีการประเมินผลงานและนำผลการประเมินไปปรับปรุงครบถ้วนสมบูรณ์	1
	4. ไม่มีการอธิบายผลงานภาพวาด	4. มีการอธิบายผลงานภาพวาดให้ผู้อื่นได้เข้าใจชัดเจนเป็นบางส่วน	4. มีการอธิบายผลงานภาพวาดให้ผู้อื่นได้เข้าใจชัดเจนเป็นส่วนใหญ่	4. มีการอธิบายผลงานภาพวาดให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างชัดเจนไม่คลุมเครือ	1
	5. ผลงานภาพวาดต้องปรับปรุง	5. ผลงานภาพวาดถูกต้องครบถ้วนสวยงามพอใช้	5. ผลงานภาพวาดถูกต้องครบถ้วนสวยงามดี	5. ผลงานภาพวาดถูกต้องครบถ้วนสวยงามดีเยี่ยม	2

เกณฑ์การตัดสิน/ระดับคุณภาพ

คะแนน 27 – 30 หมายถึง ดีมาก

คะแนน 21 – 26 หมายถึง ดี

คะแนน 16 – 20 หมายถึง พอใช้

คะแนน 0 – 15 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การผ่าน

นักเรียนกลุ่มเก่ง ผ่านระดับดีมาก นักเรียนกลุ่มปานกลาง ผ่านระดับดีขึ้นไป และนักเรียน
กลุ่มอ่อนผ่านระดับพอใช้ขึ้นไป

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัญหาที่พบ

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของผู้บริหาร

.....

.....

(.....)

ผู้บริหารโรงเรียน .....

วันที่ ..... เดือน..... พ.ศ. ....

ตัวอย่าง แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ..... ชื่อ .....

ชั้น.....เวลา.....ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้.....เวลาทั้งหมด.....ชั่วโมง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ..... ชื่อครูผู้สอน

.....

.....

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคุณภาพการปฏิบัติ

ระดับคุณภาพการปฏิบัติ

4 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุง 1 หมายถึง คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุงมาก

ที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพการปฏิบัติ			
	4	3	2	1
1. ชื่อแผนการจัดการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ				
2. มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้มีความเชื่อมโยงกัน อย่างเหมาะสม				
3. สาระสำคัญกับมาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความสอดคล้อง				
4. สาระสำคัญกับสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน				
5. ชื่อหน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน				
6. เป้าหมายของการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้มีความชัดเจน ครอบคลุม การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้				
7. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้				
8. กิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)				
9. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุมในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์				
10. กิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำผู้เรียนไปสู่การสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน				

11. กิจกรรมการเรียนรู้คำนึงถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล				
12. มีการประเมินผลตามสภาพจริงและสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
13. มีการทดสอบหรือการจัดกิจกรรมเพื่อตรวจสอบความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สัมพันธ์กับการทดสอบระดับชาติ				
14. ประเด็นและเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
15. การวัดและประเมินผลคำนึงถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล				
16. สื่อ แหล่งการเรียนรู้มีความเหมาะสม เพียงพอ ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน				
17. แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง				
รวม				
เฉลี่ย				
สรุปผล				

การแปลความหมายการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 : ปรับปรุง 1.51 – 2.50 : พอใช้ 2.51 – 3.50 : ดี 3.51 – 4.00 : ดีมาก

เกณฑ์การผ่าน มีผลการประเมินในระดับดีขึ้นไป

ภาคผนวก ง

แบบประเมินคุณภาพผู้เรียน (ด้านวินัย ความรับผิดชอบ และทักษะการคิด)

แบบบันทึกการประเมินด้านคุณภาพนักเรียน (รายบุคคล)

คำชี้แจง สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

ที่	รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านที่ 1 มีความสุข						
1.	เข้าเรียนตรงเวลาสม่ำเสมอ					
2.	กระตือรือร้นในการเรียนทุกครั้ง					
3.	ยิ้มแย้ม แจ่มใส					
4.	ส่งงานตรงเวลาที่ครูกำหนด					
5.	ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกล้าแสดงความคิดเห็น					
รวม						
ด้านที่ 2 มีทักษะการคิดขั้นสูง						
6.	นักเรียนสามารถคิดและวางแผนการทำงานได้					
7.	ระบุปัญหาและบอกวิธีการแก้ปัญหาได้					
8.	สร้างสรรค์ ปรับปรุงชิ้นงานหรือนวัตกรรม					
9.	สามารถนำเสนอผลงานได้อย่างสร้างสรรค์					
10.	มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง					
ด้านที่ 3 มีทักษะชีวิตและการทำงาน						
11.	มีทักษะใช้เทคโนโลยีคล่องแคล่วและรอบคอบ					
12.	มีทักษะการทำงานเป็นทีม					
13.	สร้างปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานหรือนวัตกรรม					
14.	คาดการณ์ คิดและวางแผนการปฏิบัติงานได้					
15.	มีการปรับตัวและควบคุมตัวเองให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข					
รวม						

ผู้ประเมิน.....

แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุข

เลขที่	ชื่อ-สกุล	ประเด็นการประเมิน					คะแนนรวม คะแนน
		เข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา	สำเร็จ แจ่มใส	กระตือรือร้นในการเรียน	ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ส่งงานตามกำหนด	
รวมคะแนน/ระดับคุณภาพ							
คิดเป็นร้อยละ							

เกณฑ์การประเมิน ได้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนนขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีความสุข

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
การตรงต่อเวลา	เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนดและอยู่ร่วมกิจกรรมจนเสร็จ	เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด เป็นบางครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด เป็นบางครั้ง	เข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่กำหนด น้อยครั้ง
เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด	เสร็จตามกำหนดเวลา และงานมีคุณภาพ	เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลา แต่งานมีคุณภาพ	เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลา แต่งานมีคุณภาพ	เสร็จไม่ทันตามกำหนดเวลา และงานไม่มีคุณภาพ
มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น น้อย	มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น น้อย	ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น
อดทน รอบคอบ ควบคุมอารมณ์ได้	มีความอดทน รอบคอบ และควบคุมอารมณ์ได้ดี	มีความอดทน รอบคอบ แต่ควบคุมอารมณ์ได้บางครั้ง	มีความอดทน รอบคอบ แต่ควบคุมอารมณ์ได้บางครั้ง	ไม่มีความอดทน และควบคุมอารมณ์ได้น้อย
มีน้ำใจกับเพื่อนร่วมชั้นเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น	ช่วยเหลือ และให้ความร่วมมือกับเพื่อนเป็นอย่างดี	ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับเพื่อนบ้าง	ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับเพื่อนบ้าง	ไม่ให้ความช่วยเหลือ และความร่วมมือ

เกณฑ์การให้คะแนน

พฤติกรรมการเรียนรู้ ดีมาก	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมการเรียนรู้ ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พฤติกรรมการเรียนรู้ ถือว่า ควรปรับปรุง	ให้ 1 คะแนน

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

กลุ่มที่.....วันที่.....

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1. .... เลขที่ .....
2. .... เลขที่ .....
3. .... เลขที่ .....
4. .... เลขที่ .....

คำสั่ง : ให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย (✓) ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมที่เพื่อนสมาชิกทำตาม
ความเป็นจริงมากที่สุด

คะแนน รายการพฤติกรรม	คนที่ 1			คนที่ 2			คนที่ 3			คนที่ 4		
	3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1
1. ร่วมคิดร่วมวางแผน												
2. รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน												
3. ร่วมปฏิบัติงานจนสำเร็จ												
4. ร่วมกันประเมินผลงาน												
5. ร่วมกันปรับปรุงแก้ไขผลงาน												
รวม												
เฉลี่ย												

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม

ประเด็น การประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
ร่วมคิดร่วม วางแผน	ร่วมคิดและร่วมวางแผน ทุกครั้ง	ร่วมคิดและร่วมวางแผน บ่อยครั้ง	ร่วมคิดและร่วมวางแผน บางครั้ง
รับฟังความ คิดเห็นซึ่งกันและ กัน	รับฟังความคิดเห็นซึ่งกัน และกันทุกครั้ง	รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและ กันบ่อยครั้ง	รับฟังความคิดเห็นซึ่งกัน และกันบางครั้ง
ร่วมปฏิบัติงาน จนสำเร็จ	ร่วมปฏิบัติงานจนสำเร็จ ทุกครั้ง	ร่วมปฏิบัติงานจนสำเร็จ บ่อยครั้ง	ร่วมปฏิบัติงานจนสำเร็จ บางครั้ง
ร่วมกันประเมิน ผลงาน	ร่วมกันประเมิน ผลงานทุกครั้ง	ร่วมกันประเมิน ผลงานบ่อยครั้ง	ร่วมกันประเมิน ผลงานบางครั้ง
ร่วมกันปรับปรุง แก้ไขผลงาน	ร่วมกันปรับปรุงแก้ไข ผลงานทุกครั้ง	ร่วมมือปรับปรุงแก้ไขผลงาน บ่อยครั้ง	ร่วมมือปรับปรุงแก้ไข ผลงานบางครั้ง

ภาคผนวก ช
แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่นักเรียนเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
2	การได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน					
3	การได้ศึกษาค้นคว้า หาคำตอบด้วยตนเอง					
4	การได้แสดงความคิดเห็น หรือซักถามเมื่อมีข้อสงสัย					
5	การได้คิด และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง					
6	การได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสามารถอย่างมีความสุข					
7	การได้พัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม					
8	บรรยากาศการเรียนสร้างแรงจูงใจอยากเรียนรู้					
9	สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตและการทำงานได้					
10	มีทักษะความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้วยตนเอง					

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

.....

.....

.....

◆ ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ◆